

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerkljem, razmnožen na tiskilnici. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdoba« v Gocvici pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojškimi pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

Tri leta spomenice

Jutri poteče tretja obletnica, odkar je sedemindvajset podpisnikov Slovenskega osvobodilnega fronta v političnih opredeljenih vseh treh pokrajnih deželah Furlanije - Julijske krajine odposlalo takratnemu predsedniku vlade Emiliju Colombu spomenico z zahtevom, da se uizkajo narodnostne pravice slovenske skupnosti in s tem uresničijo njeno varstvo in duhu ustavnih določil.

Marsikdo se bo spraševal, ali je vredno spominjati se neke resolucije, ki je ena izmed mnogih, ki so bile po vojni podpisane in odposlane. Marsikdo je že v letu 1971, ki je bilo duhovito označeno kot leto spomenice Colombu, znal z glavjo, češ, ali ni pretirano ponavljati z javnim prebiranjem spomenice, ko je bilo vendar lahko pričakovati, da je vsak Slovenec pri nas poznal njeno vsebino.

Če si danes vzamemo čas in spomenico ponovno podrobno pregledamo, pridemo tudi z odmaknjenostjo treh let do zaključka, da je bilo prav, kar je bilo tedaj storjeno in da je, nasprotno, napaka, če nismo v zadnjih dveh letih storili skoraj ničesar, da bi poudarjali veljavnost spomenice same in njenega duha.

Ni treba pojasnjevati, da takratno glasno ponavljanje spomenice ni imelo namena, da bi se Slovenci z njo spoznali, ampak izključno to, da bi dovedli vsi, da spomenica izraža stališča, želje in zahteve vseh Slovencev v deželi.

Spomenica je glede glavnih zahtev tudi danes prav tako aktualna, kot pred tremi leti. Temeljna zahteva, da parlament začne takoj razpravljati o zakonskih osnutkih za zaščito slovenske narodnostne skupnosti, je neizpolnjena. Od začne razprave v prvi parlamentarni komisiji se osnutki niso premaknili naprej. Tudi druge važne zahteve, ki v glavnem pomenijo razčlenitev, kar bi moral varstveni zakon vsebovati, niso bile izpolnjene. Se celo dopolnitveni šolski zakon, o katerem parlament že leta razpravlja in ga je Colombo ob obisku slovenske delegacije izrecno poudaril, ni bil še sprejet. Kar je bilo v tem času izvršeno, je povsem obratno, če primerjamo s tem, kar zahtevamo in kar bi morali uizvesti, da bi bil celovit obstoj naše narodnostne skupnosti zagotovljen.

Verjetno bo konferenca o manjšinah, ki bi se morala vršiti konec maja prihodnjega leta v našem mestu, edina večja pridobitev, če bo izraz

prvotnih namenov, da bo obravnavala problematiko narodnostnih skupnosti in še posebej naše skupnosti. Če bodo zaključki konference še tako pozitivni je njihova uresničitev prepričljiva bodočnost.

Če pravimo, da je bilo v tem času malo doseženega, nemočemo seveda omlaževati, kar smo si Slovenci skupaj z nam naklonjenimi silami italijanskega naroda s trdim bojem priborili. Povsem nezadostni uspehi pa kategorično potrjujejo, da se sistem postopnosti, ali se bolje povedano, počasne postopnosti, sistematično uveljavlja.

Duh spomenice pa je nekaj povsem nasprotnega. Če smo se v svojem boju v zadnjih dveh letih, ki nas ločujejo od obiska pri takratnem predsedniku Colombu, drugače obnašali, pomeni, da nismo ostali zvesti temu, kar smo podpisali in kar smo zagovarjali v Rimu.

Spomenica v posebni točki poudarja, da mora biti slovenska manjšina v vseh fazah priprav in uresničevanja zahtev aktivno prisotna. Praktični odraz te zahteve se zrcali prav v tem, da so spomenico podpisali Slovenci kot predstavniki strank, gibanj in organizacij. To je bil torej zavzem, kdo naj bo sodelovnik za dialog. To dobiva še poseben pomen ob takratni Colombovi izjavi, da pomeni sestanek slovenskih predstavnikov z njim, izhodišče za nadaljnje delo.

Spomenico je treba torej ponovno ovrednotiti v celoti, tako glede pripravljenosti za skupno delo, kakor glede nadaljevanja skupnih nastopov za uresničitev njene vsebine.

BORIS RACE

Po neuradnih vestih iz Kaira

Libija zaprla veleposlaništvo v Egiptu

KAIRO, 1. — Po vestih iz po navadi dobro obveščenih egiptovskih krogov kaže, da je libijski premier Gafagi poklical v domovino libijske diplomate v Kairu in da je zaprl »urad« za odnose z Egiptom, kot pravi svojem veleposlaništvu v Kairu. Diplomatsko predstavništvo naj bi zaprl v četrtek, diplomate pa naj bi poklical v domovino »na posvetovanje«.

V tej zvezi se v Kairu širi govorica, da je egiptovska vlada sporočila svojim državljanom, ki živijo v Libiji, naj se pripravijo na morebiten povratek v domovino. Kairo pa naj bi ne nameraval zapreti svojega veleposlaništva v Tripolisu, da ne bi še zaostril odnosov z Libijo.

IZVAJANJE UKREPOV O VARČEVANJU S TEKOČIM GORIVOM

Danes vse ceste prazne Nezadovoljstvo sindikato

Senatorji in poslanci KPI bodo zahtevali v parlamentu, naj vlada prekliče prepoved vožnje ob nedeljah in praznikih

RIM, 1. — Jutri bodo vsa motorna vozila ustavljena, razen nekaterih avtomobilov, ki bodo imeli posebno dovoljenja, da lahko krožijo iz nujnih razlogov. To je najvažnejši ukrep, ki ga je sprejela vlada v okviru načrta za varčevanje z petrolejskimi proizvodi. Prepoved vožnje avtomobilov bo od jutri dalje veljala ob vseh praznikih.

Računajo, da bo vozilo po italijanskih cestah samo 2 odst. vozil, ali približno 350 tisoč osebnih avtomobilov, avtobusov itd. Na osnovi omejenega ukrepa bodo privezani v pristaniščih tudi vsi motorni čolni. Obenem jutri ne bodo letela turistična letala. Z jutrišnjim dnem je torej stopil v veljavo zadnji ukrep v okviru splošnega varčevanja porabe petrolejskih proizvodov in električne energije, kar bo imelo velik vpliv na spremembo dosedanjega življenja, predvsem mestnega prebivalstva.

Glavni tajnik CISL Storti je danes izjavil na toskanskem kongresu te sindikalne organizacije, da je zelo hudo, da skuša vlada še enkrat zvrniti vse posledice dosedanjih sloves in zgrešenih gospodarskih politik na delavce. Ozračje, ki se je ustvarilo v državi z napovedanimi varčevalnimi ukrepi, je zelo napeto. Od vseh Italijanov bodo zaradi tega varčevanja plačali predvsem delavci, ker bodo ti ukrepi vplivali na povišanje cen, zmanjšanje kupne moči delavskih plač in bodo dejansko odpravili vse pridobitve, ki jih je delavsko gibanje izbojevalo v bližnji preteklosti.

Zelo kritično so ocenili vladne varčevalne ukrepe sindikati poljskih delavcev in kmetijskih organizacij, ki so združeni v CGIL, CISL in UIL. V skupnem sporočilu je njihova federacija zahtevala, naj vlada takoj prekliče ukrep o povišanju tekočega goriva za kmetijske potrebe in naj poskrbi, da bodo lahko šli kmetje ob nedeljah in praznikih s kmetijskimi stroji na delo na polje. Isto zahtevajo tudi za poljedelce-polkmete, ki se predvsem ob nedeljah in praznikih posvetijo delu na polju.

Predsedstvi senatne in poslanske skupine KP pa sta odobrili resolucijo, ki ju bosta kmalu predložili parlamentu v zvezi z energijsko krizo in ukrepi, ki jih je vlada v tem pogledu sprejela. Komunistični senatorji in poslanci skupine KP pa sta odobrili resolucijo, ki ju bosta kmalu predložili parlamentu v zvezi z energijsko krizo in ukrepi, ki jih je vlada v tem pogledu sprejela. Komunistični senatorji in poslanci skupine KP pa sta odobrili resolucijo, ki ju bosta kmalu predložili parlamentu v zvezi z energijsko krizo in ukrepi, ki jih je vlada v tem pogledu sprejela.

Blizveno vprašanje je torej ženevska konferenca da ali ne. Egiptovski vladni predsednik Ahmed Anis je v tej zvezi izjavil častnikarjem, da je položaj zelo zapleten in da je težko predvideti razplet krize. Poudaril pa je, da Egipt ne bi imel veliko koristi, če bi v Ženevi sedel za mirovno mizo, le da bi poslušal kako se izraelski voditelji skušajo

zaviranje naraščanja cen popolnoma paralizirati notranjo trgovsko zamenjavo tudi pod pritiskom potrošnikov, ki imajo sedaj zaradi vladnih ukrepov več denarja na razpolago. Obenem pa so velika avtoprevoznika podjetja danes ponovno potrdila, da ne bodo preklicala stavke, ki so jo napovedala za 3., 4. in 5. tega meseca. Kot smo že pisali v preteklih dneh, so sindikati avtoprevoznikov uslužbencev in združenje obrtniških avtoprevoznikov izjavili, da ne bodo stavalili in obsodili velika prevoznika podjetja, ki hočejo na vsak način povzročiti zmedo v državi.

Upravna neodvisnost Papui - Novi Gvineji

PORT MORESBY, 1. — Avstralska vlada je danes priznala Papui - Novi Gvineji, eni od najbolj zaostalih dežel na svetu, popolno upravno neodvisnost kot prvi korak na poti politične neodvisnosti.

PROSLAVA S POIMENOVANJEM ŠOLE PO PESNIKU ALOJZU GRADNIKU

100-LETNICA REPENTABRSKE ŠOLE IN 30-LETNICA NJENE OBNOVITVE

Proslavo z govori, nastopom šolskih otrok, domačega zbora in prosvetarjev so pripravili domači učitelji skupno z združenjem staršev. Med gosti je bila tudi vdova po pokojnem pesniku

Repentabski učenci z vzgojitelji ob doprsknem kipu Alojza Gradnika, po katerem je bila poimenovana njihova šola. Z njimi je tudi vdova pokojnega pesnika

»Veseli smo, da moremo skupaj slaviti 100-letnico naše šole, 30-letnico njene obnove in odkriti kip Alojzu Gradniku, po katerem nosi naša slovenska šola ime.« S temi besedami sta mladi šolarji repentabske osnovne šole, Vesna Škabar in Danijela Vodopivec, odprli prisočno slovesnost ob dveh pomembnih jubilejih in ob poimenovanju šole ter obenem pozdravili številno občinstvo, med katerim so bili tudi Francka Gradnik, vdova po pesniku Alojzu Gradniku, kateri sta dva šolarja na samem začetku poklonila sopoek cvetja, pesnikov sin inž. Sergej Gradnik, nekdanji gradnik Gradnik, občinski svetovalec v Krimu ter nekateri drugi pesnikovi sodniki. Prisotni so bili tudi nekdanji partizanski učitelji ter številni predstavniki našega šolskega, kulturnega in političnega življenja, med katerimi, poleg domačega župana Mihaela Guština, generalni konzul SFRJ Boris Trampuš s soporozi, deželni svetovalec Drago Štoka, okrajnjski odbornik Lucijan Volk in inž. Milan Sosič ter pokrajinski svetovalec Slavko Štoca, predsednik SKGZ Boris Race, predsednik Sindikata slovenske šole dr. Franc Škerlj, pedagoški svetovalec za slovenske šole iz SFRJ Sivec, škofov vikar msgr. Lojze Škerlj, nekateri odborniki in svetovalci ter drugi. Tri domači šolarji, Lojzek Guštin ter Majda in Igor Purič, so nato odkrili doprski kip pesnika Alojza Gradnika, delo kiparja Marjana Keršiča. Belaca, ki krasi vhodno dvorano šolskega poslopja.

Umrl je David Ben Gurion

TEL AVIV, 1. — Danes je v 87. letu starosti umrl ustanovitelj izraelske države in njen prvi ministrijski predsednik David Ben Gurion.

Ben Gurion je bila ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

Ben Gurion je bil ena od najveljših osebnosti sionističnega luhburističnega gibanja. Rodil se je leta 1886 v Plonsku na Poljskem, leta 1906 pa se je izselil v Palestino, kjer je skoraj nepretrgoma deloval do svoje smrti. Leta 1948 je v svojstvu predsednika začasne vlade podpisal ustanovno listino izraelske države, ki jo je vodil do leta 1963.

boljšanja ali vsaj delne ureditve prejšnjega stanja začasnosti. »Solstvo na Repentabru stopa sedaj v novo stoletje, je zaključil svoj govor ravnatelj Strnad. Naša želja je, da bi novi rod v tej novi zgradbi doživljal lepše čase in da bi se današnje snidenje pri spavalu k uresničitvi tega cilja.

V imenu - repentabske občinske uprave je nato spregovoril župan Mihael Guštin. »Rad bi se spomnil na to, je dejal župan, ko, kdaj so se v tej šoli naučili naši očetje, sinovi, vnuki in mi sami; spomnil bi se sošolcev ter na vse čustvene in učne vrednote, ki nam jih je ta šola posredovala. Za vse to se ji moramo toplo zahvaliti in nadalje skrbeti, da bo vsak dan bolj popolna.

Sledil je prijeten kulturni spored, ki so ga pripravili šolski otroci pod vodstvom poštvalnih učitelj Stanke Hrovatin, Marice Dolenc, Marije Ožbič in Srečke Artač ter ob podpori združenja staršev, ki je s šolo tesno povezano. Spored najmlajših je dopolnjeval nastop moškega pevskega zbora »S. Kumar« in recitatorjev domačega prosvetnega društva »Kraški dom«.

Šolski pevski zbor je pod vodstvom Stanke Hrovatin zapel štiri otroške pesmi. Kot zadnjo je zapel Gradnikovo »Podaj, podaj rožice«, ki jo je uglasbil Pavle Merkuš. Občinstvo so posebno navdušili mladi recitatorji, ki so se v razmeroma kratkem času, ki so ga imeli na razpolago v tem šolskem letu, odlično pripravili. K uspehu njihovega nastopa je vsekar veliko pripomogel tudi šegav in prijeten tekst Gradnikovih otroških pesmi, ki so jih repentabski šolarji recitali. Med številnimi Gradnikovimi pesmimi so recitali tudi italijanski prevod pesmi »Kmet govori z Bogom«.

Spored šolarjev je, kot rečeno, dopolnil nastop članov domačega prosvetnega društva »Kraški dom«. Moški pevski zbor »Srečko Kumar« je pod vodstvom Mirka Guština zapel Pirmikovo »Smrt v Brdih«, »Mi smo s Krassa doma« in priredbi Ignacija Ota. »La kup uboga smajna« Rada Simonitja ter Vrabčev »Zdravico«. Med eno pesmijo in drugo so člani društva recitali Gradnikove pesmi.

Spod šolarjev je, kot rečeno, dopolnil nastop članov domačega prosvetnega društva »Kraški dom«. Moški pevski zbor »Srečko Kumar« je pod vodstvom Mirka Guština zapel Pirmikovo »Smrt v Brdih«, »Mi smo s Krassa doma« in priredbi Ignacija Ota. »La kup uboga smajna« Rada Simonitja ter Vrabčev »Zdravico«. Med eno pesmijo in drugo so člani društva recitali Gradnikove pesmi.

Na kratko je ravnatelj orisal zgodovino repentabske šole od časov, ko v teh krajih še ni bilo šolskega poslopja in so zato uporabljali prostore sedanje mežnarje na Tabru, do obdobja prve svetovne vojne, ko je repentabska šola dosegla svoj največji razmah, saj je štela v šolskem letu 1917/18 203 učence, in naprej v obdobju nastopa fašizma in zloglasne Gentilejeve reforme, ki je pregnala slovensko besedo iz šole. »Kljub preganjanju, ki je sledilo po letu 1926, je ob tem dejal ravnatelj Strnad, domača beseda ni zamrla. Repentabro je med prvimi že leta 1943 obnovil slovensko šolo, ki je bila izraz osvobodilnega boja.

»Zavezniki so v šolskem letu 1945/46 ustanovili 33 šol na Tržaškem, v krajih, kjer so obstajale 1. junija 1914, oziroma tani, kjer je bilo vsaj 25 šolskoobveznih otrok v krogu 4 kilometrov. Toda repentabsko šolo je ZVU priznala šele v aprilu 1947. Leta 1954 je Zavezniki vojaško upravo zamenjali italijanska uprava, ki je po več letih izdala zakon 1012, s katerim je prišlo do določenega iz-

urugvajskega vojaškega režima se stopnjuje: predsednik Juan Maria Bordaberry je danes jutrajni odredil razpustitev komunistične in socialistične stranke ter katerega koli drugega marksističnega političnega gibanja. Z istim dekretom je predsednik prepovedal izhajati komunističnega glasila »El Popul« in socialističnega »Chronicas«.

Z dekretom predsednika Bordaberryja

Razpuščen komunistična in socialistična stranka Urugvaja

DANES

Z današnjim dnem je stopil v veljavo tudi vladni ukrep o prepovedi vožnje motornih vozil ob nedeljah in praznikih. Vsi avtomobili bodo danes ustavljani. Krožila bodo le vozila, ki bodo imela posebno dovoljenje za nujne službene potrebe. Poleg tega pa bodo krožila vsa razpoložljiva prevozna sredstva. Vladni ukrepi o varčevanju s tekočim gorivom in električno energijo so naleteli na močan odpor pri sindikatih. Tudi večer je tajnik CISL Storti izjavil, da bodo ti ukrepi prizadeli predvsem delavce, da bodo povzročili povišanje cen potrošnega blaga in s tem zmanjšali kupno moč delavskih plač.

Repentabska osnovna šola nosi od večer imena pesnika Alojza Gradnika. Poimenovanje z odkritjem pesnikovega doprsknega kipa v avli šolskega poslopja je bilo večer popoldne v okviru proslave 100-letnice ustanovitve repentabske šole in 30-letnice njene obnove med narodnoosvobodilnim bojem. Svečanosti se je udeležila tudi vdova po pesniku Gradniku.

Med večerjšjo sejo goriškega pokrajinskega sveta je podpredsednik Marko Waltritsch (PSI) potrdil svoj odstop iz odbora, kar so svetovalci vzeli na znanje.

PRVI AMERIŠKI GOSPODARSKI UKREPI PROTI ARABSKIM DRŽAVAM

ZDA so ustavile izvoz vrtnalnih naprav za črpanje petroleja v države, ki jim nočejo prodajati surovega petroleja

WASHINGTON, 1. — Ameriški senat je s 54 glasovi proti 25 sklenil prepovedati prodajo vrtnalnih naprav za petrolejske vrelce in ostali material za naftovodne države, ki nočejo prodajati surovega petroleja ZDA. Očitno je, da je ta prepoved namenjena arabskim državam, ki so napovedale embargo izvoza surovega petroleja v ZDA in na Nizozemsko.

Po vsem svetu se čutijo posledice pomanjkanja petroleja. Ministra za petrolej Saudske Arabije in Alžirije sta se danes pogovarjala s predsednikom izvršne komisije EGS v Bruslju. Obenem sta se srečala tudi z nizozemskim ministrom za gospodarstvo. Povod si prizadevajo, da bi čimbolj omilili posledice pomanjkanja petroleja, ki povzroča tudi velike težave na ostalem energetskem področju. Sporočili so, da bo znanji minister Saudske Arabije 4. in 5. decembra na uradnem obisku v Rimu, potem ko bo obiskal nekaj evropskih držav.

Venezuela je danes povišala ceno surovega petroleja, ki ga izvažava v tujino, za 7,6 odstotka.

Sneg v Dalmaciji V Sarajevu -25

BEOGRAD, 1. — Preteklo noč je celo Dalmacijo zajelo pravo snežno neurje. Sneg je padel ne samo na obalnih

PRED PRVO NEDELJO BREZ AVTOMOBILOV

Ukrepi krajevnih uprav ob ustavitvi prometa ob nedeljah in praznikih

Ojačena avtobusna služba ACEGAT - Dežurstvo taksijev Zaskrbljenost kraških občin zaradi stavke uslužbencev avtobusnih podjetij - Preklican ukrep o izmeničnem parkiranju

Z današnjim dnem začne veljati osrednji del vladnega ukrepa za omejitev potrošnje energije, ki prepušča voznike vseh avtobusov, ki plovejo po vodnih poteh, ob nedeljah in praznikih. Tržaška prefektura je včeraj dala še zadnja navodila policijskim organom in izdala dovoljenja za vse tiste, ki morajo za lastnim prevoznim sredstvom v službo. Gre predvsem za nočni delom, ki jih je v našem mestu še precej. Poleg teh, ki bodo lahko vozili le ob točno določenih urah in po najkrajši poti od doma v službo in nazaj, bodo danes krajši avtobusni javnih služb, taksijev in avtobusov.

Za taksije je izdal tržaški župan včeraj odlok, po katerem bodo morali biti na razpolago občinstvu od polnoči do 6. ure taksiji s številkami od 1 do 20, nato bodo do 15. ure vozili taksiji s številkami od 21 do 124, od 15. ure do polnoči pa s številkami od 125 do 228. Tržaška občinska uprava tudi opozarja, da ne smejo taksiji voziti izven meje tržaške pokrajine.

O avtobusih smo obširno poročali že včeraj. Občinsko podjetje ACEGAT bo poslalo na cesto vsa razpoložljiva sredstva; ojačilo bo predvsem povezave s kraškimi vasi, zveze z občinskim stadionom pri Sv. Soboti in druge proge, na katerih se bo izkazalo, da avtobusi ne zmorejo vseh potnikov.

Nekoliko slabše bo s tistimi kraji, ki jih povezujejo s mestom avtobusi zasebnih podjetij. Stavkali bo do namreč uslužbenci podjetij «La Carsica» in «Saita». Od mesta bo torej odrezan vseh zahodnih Kras, vključno z repentabro in zgornjo občino ter zgornjim delom devinske - nabrežinske občine.

Devinsko - nabrežinska občinska uprava sporoča, da bo zaradi nenadne stavke uslužbencev avtobusnega podjetja «La Carsica», ki ima v koncesiji prevozno službo v občinah, danes, 2. t. m., večji del občin brez javne prevozne službe.

Občinska uprava je posredovala pri tržaški občinski upravi, da bi s pomočjo občinskega podjetja ACEGAT zagotovila vsaj minimalno prevozno službo. Podjetje ACEGAT ni moglo ustreči zahtevi iz tehničnih razlogov in ker je že odredilo okrepitev prevozne službe, v okviru tržaške občine, za današnji dan, ko bo prepovedan zasebni promet. Občinska uprava je naprosila tržaško prefekturo, da bi bila na razpolago vojaška vozila, da bi se zagotovila vsaj minimalna prevozna služba.

Za vprašanje prevoza sta se zanimali tudi župniska in repentabrska občina. V Repentabru so se pred dnevi celo sestali gostilničarji z občinskimi upravitelji in vodstvom «Carsices», da bi podjetje ojačilo povezave te kraške občine z mestom, baje so se o tem že načelno sporazumeli, zaradi današnje stavke pa je postalo vprašanje neaktualno.

Med raznimi ukrepi, ki so jih sprejele krajevne javne uprave v zvezi z današnjo zaporo prometa, nam omenimo še, da je tržaški župan ob nedeljah preklical izmenično parkiranje na nekaterih ulicah mestnega središča. Preklic velja od 20.30 dneva pred praznikom do 9. ure prvega dneva po prazniku.

SLOVENSKA
PROSVETNA
ZVEZA

sklicuje 20. redni občni zbor v soboto, 15. decembra, ob 18. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

Danes, NEDELJA, 2. decembra

BLANKA
Sonce vzhaja ob 7.26 in zatone ob 16.23 - Dolžina dneva 8.57 - U. na vzduhu ob 11.59 in zatone ob 23.39.

Jutri, PONEDELJEK, 3. decembra
FRANČIŠKEV KSAV.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 4.3 stopinje, najnižja 0.7, ob 19. uri 2.2 stopinje, zračni pritisk 1011.5 mm, veter 14 km severozahodni, vlažna 35 odst., nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 12.5 stopinje

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 1. decembra se je v Trstu rodilo 14 otrok, umrlo pa je 7 oseb. UMRLI SO: 86-letna Giuseppina Perat vd. Cernac, 81-letni Giuseppe Mazzaroli, 60-letna Marcella Pa-

KRZNA
SUPER ELEGANTNI MODELJI
VISJA KAKOVOST
MERE JOPICEV OD 42 DO 54
NASIVKI
VELIK PRIHRANER
PELLICCERIA CERVO
TRST TEL. 796-301
Viale XX Settembre št. 16/III

TE DNI NA PODEŽELJU IN V OKOLICI

MIKLAVŽ MED KNJIGAMI

Razstave in prireditve po naših društvi opozarjajo na pomen knjige

Te dni poteka v štirih naših prosvetnih društvi manj opazni, a dragocena dejavnost: na Proseku, v Kontovelu, na Opčinah, na Repentabru in v Škedenju razstavljajo ob Miklavževem slovenske knjige. Ljudje si ogledujejo pester izdaje, listajo in kupujejo: sebi za zimsko dni, drugim za dar ob praznikih. Prireditve je marsikje že tradicionalna, kar dokazuje, da je ljudem na tak način ponujena knjiga v kulturni dohodki. Premogimo je namreč predaleč v knjigarno v mesto, drugi so prezaoposleni, tretji pa spet ne pade na misel, da bi si poiskali razvedrilo in koristno znanje v tiskani besedi. Koledarske zbirke in take razstave so zato za marsikoga spodbuda za branje, obenem pa razpredajo le pobude živo tkivo slovenske kulture, ki je toliko pomembnejše, ker sega v naše domove, v slovenske družine in jih povezuje v nacionalno skupnost, ki se je v veliki meri prav s pomočjo knjige izoblikovala in se ohranila.

Kakor je potrebno izreči vse pri znanje in hvalo društvom Prosek, Kontovel, Kras, Kraški dom in Ivan Grbec za obsežnost in skrb, ki so jo pokazala pri prirejanju razstav, tako naj bo ta dejavnost tudi

drugim zgled, ki bi ga kazalo ob priliki posnemati. Tradicionalna posebnost «slovenskega» Miklavža je, da prinaša otrokom, in zakaj ne tudi odraslim dobro in lepo slovensko knjigo; prav je, da to svojo «posebnost» ohranimo, saj je to vir narodne samozvesti in ponosa, kulturne razglednosti in znanja.

Tržaška knjigarna, ki sodeluje z društvi pri pripravljanih knjižnih razstavah, bo kot že več let doslej v sredo priredila obisk Miklavža, ki bo prišel obdarovat otroke: stari pa privabil v knjigarno kopico otrok v upanju, da bodo pozneje, ko že malo odrastejo, iz notranje potrebe, navade in iz živahnega zanimanja večkrat stopili venjo in si ogledovali njene novosti.

Tako pridobiva Miklavžev obdarovanje vzgojni in kulturni pomen; pa tudi drugače je prav tako: dober knjiga je namreč za razliko od sladkarij, butelj, igrač in drugih darilnih predmetov, ki so zvečne sami sebi namen, trajna vrednota. M. K.

Štiri tone nafte v Miljskem zalivu

Pretor dr. Losapio je včeraj podpisal nalog za zaplenbo norveške tankerske ladje Jarmona, ki je zasidrana ob pomolu družbe SIOT. Iz tankerje ladje, ki ji poveljuje kapitan Leiv Trosvi je, zaradi okvare, prišlo v morje skoraj 4 tone nafte. Na kraj so prihiteli čolni pomorske čistilne, ki so odstranili večino razlite oljnatne tekočine.

● V sredo, 5. t. m. bo krožek za družbene in politične vede «Tomažič» priredil ob 20. uri v Sošči- vi hiši na Proseku večer, ki bo posvečen združništvu. Dr. F. Jurisčević bo govoril o krepitvi narodnostnega življenja ob nastanku in razvoju združništva na Tržaškem. Alojz Markovič pa bo govoril o pomenu sodobnega združništva.

● Uprava telefonskega podjetja SIP javlja, da bosta v kratkem začeli delovati novi službi: vremenska napoved (štev. 191) in poročilo o stanju morja na področju severnega Jadrana (štev. 196).

Na filozofski fakulteti za klasične jezike v Trstu je s 110 in hvalo dne 28. novembra diplomiral RADA KOŠUTA CESTITAMO

PREDAVANJA O FAŠIZMU IN ITALJANSKI DRUŽBI

Jutri predavanje prof. Rochata o kraljevini, vojski in fašizmu

Predavanju milanskega docenta bo sledila razprava

V ponedeljek bo v Avditoriju v UL Tor Bandena 4 drugo predavanje v okviru skupine predavanj in razprav, ki sta jih priredila Deželni inštitut za zgodovino opuščenega gibanja in inštitut za srednjeveško in moderno zgodovino filozofske fakultete tržaške univerze. Predavatelj bo milanski univerzitetni docent prof. Giorgio Rochat, ki bo govoril o «kraljevini, vojski in fašizmu». Po predavanju, ki se bo pričelo ob 20.30, bo razprava.

Prof. Giorgio Rochat je eden najvidnejših italijanskih zgodovinarjev, ki se bavi z vprašanji vojske, njega ustroja in povezovanja z drugimi državnimi oblastmi in z družbenimi silami. Prof. Rochat je med drugim avtor številnih razprav in knjig o tej temi in je tajnik mednarodnega odbora za zgodovino druge svetovne vojne.

Malo pred polnočjo zadnja prometna nesreča

Pri prometni nesreči, ki se je pripetila malo pred polnočjo na državni cesti 202 blizu Proseka, so se ranile štiri osebe. Med ranjenimi je

Šolske vesti

Ravnateljstvo znanstvenega liceja «France Prešern» v Trstu vabi starše učencev, ki obiskujejo I. a in I. b razred znanstvenega liceja ter IV. višjo gimnazijo na roditeljski sestanki, ki bo jutri, 3. decembra ob 18. uri v šolskih prostorih.

Odbor združenja staršev osnovne šole na Opčinah vabi starše in oddelke na 2. redno sejo, ki bo 5. decembra ob 18. uri v šolskih prostorih.

DRUGE VESTI NA DESETI STRANI

nica Ada Sicotti, trg. zastopnik Bruno Billia in uradnica Nadia Zupancich, železnikar Marino Delise in uradnica Rossana Grassini, delavec Umberto Savi in telefonistka Loredana Bratta, linotipist Roberto Succi in delavka Marisa Cocianich.

LOTERIJA

BARI	46	28	75	36	82
CAGLIARI	51	19	17	82	44
FIRENCE	3	10	70	60	57
GENOVA	32	23	39	80	64
MILAN	30	74	68	59	37
NEAPEL	67	44	70	49	38
PALERMO	87	39	79	73	33
RIM	24	35	49	71	80
TURIN	3	53	25	41	67
BENETKE	73	44	60	89	30

ENALOTTO

X X 1 X 12 2 11 2 X X
KVOTE: 12 točk — 7.735.000; 11 točk — 232.000; 10 točk — 22.800 lir.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(od 13.00 do 19.30)
Dott. Gmeiner, Ul. Giulia 14; Manzoni, Largo Sonnino 4; INAM, Al. C. dro, Trg Oberdan 2; Al. Gemelli, Ul. Zorutti 19/c.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

(od 19.30 do 8.30)
All'Angelo d'Oro, Trg Goldoni 8; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Ai due Lucchi, Ul. Giustiniana 44; Miani, Miramarski dvorec 117 (Barkovlje).

STALNO
SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst
Kulturni dom

V okviru mladinskih torkov
GOSTOVANJE MLADINSKEGA
GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Ben Minoli - Herbert Grün

VILINČEK Z LUNE

Scena Tomaž Krišnik
Kostumi Marija Kobijeva
Koreograf Jaka Hafner
Glasba Koder

Redakcija besedila Dominik Smole
Režija Mile Korun

V torek, 4. decembra ob 15.30

Gledališča

KULTURNI DOM
SSG - Trst

V četrtek, 6. decembra ob 20. uri F. Bevk - B. Grabnar «Kaplan Martin Cedernac» za abonma red E — mladinski v četrtek.

V petek, 7. decembra ob 16. uri red H.

V nedeljo, 9. decembra ob 16. uri red C — nedeljski popoldan.

Vstopnice (rezervacije) so na razpolago pri blagajni Kulturnega doma vsak dan (razen nedelje) od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstave.

Sporočamo cenjenemu občinstvu, da smo v skladu z vladnimi ukrepi glede prevoza od 2. decembra dalje anticipiral začetek predstave «Kaplan Martin Cedernac» ob 21. uri na 20.30. Konec predstave ob 22.30.

SAG
Slovensko amatersko gledališče v Trstu uprizaro v četrtek, 13. decembra ob 20.30 p.d. «I. Cankar», Ul. Montecchi 6/IV. nadst. satirični kabaret za pokušino «DLAKA v jajcu», ki so ga napisali Miroslav Košuta, Adrian Rustja, Sergej Verč s sodelovanjem Atilija Kralja.

Premiera. Krstna uprizaritev. Predstavo so pripravili: režiser Adrian Rustja, scena Atilij Kralj, kostumi Marija Vidau, songi Miroslav Košuta, glasba Aleksander Vodojavec, korepetitor Aleksander Rojc, jezikov. no vodstvo Mira Sardočeva, igralci Sergij Cerkenič, Milica Kravos, Boris Kobal, Branko Sulčić, Ivan Verč, Sergej Verč in Anica Zerial ter tehnični ansambel Lučka Batista, Alenka Cepar, Danilo Glavina, Franc Mervlja in Aldo Pipan.

Zaradi štednje pri dobavi električne energije vljudo prosimo za točnost.

Ponovitev v isti dvorani: v nedeljo, 16. decembra ob 17. uri.

OBČINSKO GLEDALIŠČE

«G. VERDI»
Operna sezona 1973-74
Danes ob 16. uri ponovitev Menottijske opere «Maria Golovin». Dirigent Christopher Keene. Novost za Trst.

V torek ob 20. uri ponovitev Menottijske opere «Maria Golovin». Dirigent Christopher Keene.

Pri blagajni gledališča (tel. 31948) se nadaljuje prodaja vstopnic.

Jutri, 3. dec. ob 19. uri bo v veliki dvorani CCA v Ul. S. Carlo na pobudo Združenja prijateljev operne glasbe in krožka srečanja z izvajalci Menottijske opere «Maria Golovin». Prisotni bodo dirigent Christopher Keene ter pevci Richard Stiwell, Bianca Berini, Giovanna Fiorini, Maria Niculescu, Giovanna Fiorini, Maria Marchiandi in Giuseppe Scalco. Vstop prost.

Kino

Nazionale 14.00 «Pollicino». Igrata Marie Laforet in Jean-Pierre Marielle. Barvni film.
Excelsior 14.00-21.05 «Chi ucciderà Charles Varrick?» Barvni film. Prepovedan mladini pod 14. letom.
Gratiacele 15.00-21.15 «Susurri e gridati». Režija Ingmar Bergman. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Fenice 14.00-20.15 «O Lucky man». Malcolm McDowell. Barvni film.
Fenice 10.00-11.00 Tom e Jerry. «Medi un formaggio a cena». Barvni risanka.
Eden 15.00-21.00 «La schiava». Barvni film. Igrajo Lando Buzzanca, Catherine Spaak in Adriana Asti.
Ritz 14.00-20.45 «Teresa la ladra». Barvni film Carla De Palma v katerem igra glavno vlogo Monica Vitti.

Aurora 15.30-21.00 «Il dittatore dello stato di Bananas». Barvni zabavni film.
Capitol 15.30-21.00 «Una breve vacanza». Florinda Bolkan, Renato Salvatori.

Cristallo 14.00-21.00 Walt Disneyev film «Il figlio della giungla».
Impero 15.30-21.00 «Il tagliagole». S. Andran. Barvni film.

Filodrammatico 14.30 «Violentata davanti al marito». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 14.00 «2022: I sopravvissuti». Igra C. Heston. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Vittorio Veneto 14.30 «Diario segreto da un carcere femminili». Igrata A. Strimberg in E. Kremes. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Ideale 14.00-21.00 «La collina degli stivali». V glavnih vlogah Terence Hill in Bud Spencer. Barvni film.

Astra 14.30-21.00 «Provaci ancora, Sam». V glavnih vlogi Woody Allen. Barvni zabavni film.

Ariston 15.00-21.00 «Lo chiameremo Andrea». Režija Vittorio De Sica. Igrata Nino Manfredi in Mariangela Melato. Barvni film.

Abbazia 14.30 «Joe Valachi (I segreti di cosa nostra)». Barvni film, v katerem igra glavno vlogo Charles Bronson.

Radio 14.30-21.00 «Cinque matti al servizio di leva». Jacques Dufilho in Marion Kane. Barvni film.

V Kulturnem domu danes ob 17. uri

EMIL COSSETTO
dirigent pevskega zbora «Joža Vlahovič», ki bo danes popoldne ob 17. uri nastopil v Kulturnem domu v okviru abonmajse sezone GM. Društvo del koncerta bo posvečen ljudskim pesmim v Cossettovi prireditvi ob spremljavi instrumentalnega ansambla narodnih glasbil. V tem delu soreda bodo pevci oblačeni v narodne noše. Dirigent Emil Cossetto je naš tržaški rojak, ki pa že dolga leta deluje v Zagrebu je z zborom «V. Vlahovič» dosegel vrsto najvišjih priznanj doma in v inozemstvu.

Slovensko amatersko gledališče v Trstu

V četrtek, 14. decembra, ob 20.30 v dvorani PD «I. Cankar», Ul. Montecchi 6

premiera

Miroslav Košuta, Adrian Rustja, Sergej Verč, Atilij Kralj

DLAKA V JAJCU

Satirični kabaret za pokušino

Krstna izvedba

Scena: ATILIJ KRALJ
Kostumi: MARILJA VIDAU
Songi: MIROSLAV KOŠUTA
Glasba: ALEKSANDER VODOJAVEC

Korepetitor: ALEKSANDER ROJC

Jezikovno vodstvo: MIRA SARDOČ

Režija: ADRIJAN RUSTJA

Igrajo: Sergij Cerkenič, Milica Kravos, Boris Kobal, Branko Sulčić, Ivan Verč, Sergej Verč in Anica Zerial

Tehnični ansambel: Lučka Batista, Alenka Cepar, Danilo Glavina, Franc Mervlja in Aldo Pipan

Zaradi varčevanja z električno energijo vljudo prosimo za točnost!

Prosvetno društvo «Ivan Grbec» iz Škedenja

priredi v dneh od 3. do 6. t.m.

MIKLAVŽEVO RAZSTAVO KNJIG

Razstava bo odprta v navedenih dneh od 17. ure do 19.30

Škedenjci, obiščite razstavo!

Mali oglasi

Kupite po ugodnih cenah neposredno od proizvajalca:

lestence, lutke, košarice, okraske za avto, darila za novo-rojenčke in za vse pri:

Loly

Trst, Ul. Manzoni 19. Tel. 761111

BLIZU KULTURNEGA DOMA

GLASBENA MATICA — TRST
Abonmajska koncertna sezona 1973 - 74

Danes, ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu

PEVSKI ZBOR

JOŽA VLAHOVIČ

iz Zagreba

Dirigent: Emil Cossetto

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (Ul. R. Manna 29, tel. 418-605) ter eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

SPD TABOR OPČINE

vabi

v Prosvetni dom na razstavo knjig in gramofonskih plošč, ki bo danes, 2. t.m. od 10. do 13. in od 15. do 18. ure; v torek, 4. in v sredo, 5. t.m. od 15. do 18. ure.

Za MIKLAVŽA je slovenska knjiga najlepši dar.

Odbor

Izleti

PD Prosek - Kontovel priredi danes, 2. decembra v Prosvetnem domu z ogledom Motovuna, znamenitih fresk cerkvice sv. Marije Škrljane pri Beramu, Labina, Pulja, prekrasne obale in rtov južne Istre. Pripisovanje do 1. 12. v Ulici Geppa 9.

Prosveta

PD Prosek - Kontovel priredi jutri, 2. decembra v Prosvetnem domu na Proseku razstavo slovenske knjige. Razstava bo odprta od 10. do 13. in od 15. do 19. ure.

Nenadoma nas je dne 25. novembra zapustil naš dragi

dr. VLADIMIR OREL

odvetnik in sodnik v pokoj

K zadnjemu počitku smo ga spremlili v družinskem krogu na pokopališče v Ivanjigradu pri Komnu.

Njegovi:

Žena Alma, sinova Marjan

z ženo Miro, Mario z ženo

Božo, vnuki Irena, Ana

Marija in Ursica

Kooer, Ljubljana, 2. decembra 1973

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega draga moža, očeta in nonota

LEOPOLDA LEGIŠE

ter ga spremlili na njegovi zadnji poti, darovalcem cvetja in vencev

Zalujoci: žena, hčeri, sinova,

vnuki ter drugo sorodstvo

Devin, 2. decembra 1973

ZAHVALA

Vsem, ki so spremlili na zadnji poti in počastili spomin našega nepozabnega

CIRILA ŽETKA

se najlepše zahvaljujemo. Posebej se zahvaljujemo duhovščini, proforskemu zboru, osebju in dijakom šole Sv. Cirila in Metod, ravnateljem slovenskih šol, sindikatu, prijateljem in znancom.

Družina ŽETKO

Trst, 2. decembra 1973

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob prerani izgubi našega draga

ZORANA

se iskreno zahvaljujemo.

Posebna zahvala č. g. župniku iz Boršta, mladini iz Boršta in Zabrača, vaščanom iz Boršta in Zabrača, občinski upravi v Dolini, PD Slovencev in njegovemu predsedniku za nagrobni govor, pevskeemu zboru Slovencev, godbi na pihala iz Brega, sekciji KPI za dolinsko občino, celici KPI iz Boršta, darovalcem vencev in cvetja ter vsem,

NA VČERAŠNJI SLOVESNOSTI V INDUSTRIJSKI CONI

Izročeno svojemu namenu novi objekt Kmetijske zadruge

Ob prisotnosti predstavnikov oblasti in gospodarskih organizacij, je Alojz Marković izročil nove prostore tržaškim kmetovalcem

«Pot in razvoj zadruge nista bila lahka. Naši starejši člani so se lotili dela takorekto praznih rok. Čutili pa smo se moralno močni in pripravljeni žrtvovati, ko je bilo treba znova postaviti na noge in ustvariti to, česar nas je fašizem oropal. Danes imajo naši člani, Slovenci in Italijani, svojo zgradbo, ki naj služi za večje medsebojno spoznavanje, izmenjavo izkušenj, za nadaljnji razvoj in utrjevanje združnosti. Naj postane ta objekt most prijateljstva med našimi kmeti in kmeti onstran meje.»

S temi besedami je predsednik Kmetijske zadruge iz Trsta Marković uradno predal novo poslopje v industrijskem področju v Trstu svojemu namenu.

Slovesnosti ob odprtju novega skladišča in delavnice tržaške Kmetijske zadruge se je udeležilo nad 300 članov in prijateljev zadruge, prisotni pa so bili tudi mnogi predstavniki oblasti z deželnim odborom De Mauro na čelu. Prisotni so bili predsednik Delavskih združenj, Pečenko, dr. Peloso, predsednik pokrajinske zveze zadruge Giacchetti, tajnik in predsednik Kmečke zveze Volk in Guštin, občinski odbornik Dušan Hreščak, poslanec Albin Škrk, tajnik SKGZ Darji Cupin, Vito Svetina, ravnatelj Industrijskega področja dr. Verzegnassi, geom. Piani, Jurij Kufersin kot predstavnik Slovenske gospodarske zveze, predstavnik pokrajinskega inspektorata za kmetijstvo Vremec, Egon Kraus, predsednik zadruge Naš Kras, dolinski župan Lovriha, miljski župan Millo, zgoniški župan Guštin in oglejski župan ter predsednik deželne zveze zadruge Andria, glavni urednik Primorskega dnevnika Stanislav Renko, kmetijska strokovnjaka Grbec in Bukavec ter drugi predstavniki gospodarskih organizacij.

Ob zvokih godbe na pihala iz Rimanj je slovesnost uradno odprl Srečko Orel, nakar sta ena najstarejših članic tržaške Kmetijske zadruge Kodričeva in mali Pavel Debelis prerezala trak in odprla pot v novo zgradbo. Zadrževalniki in kmetovalci bodo imeli na razpolago veliko dvorano. Poleg velike dvorane, ki bo služila za delovanje zadruge, je tudi manjši prostor za urade in za seje. Po blagoslovu župnika Grmek, ki je v svojem nagovoru poudaril, da je nova zgradba izrednega pomena za slovenske kmete v času razlaščenja in postopnega uničevanja slovenske zemlje, je spregovoril predsednik zadruge, Marković, ki je v svojem kratkem govoru podčrtal napore odbora in vseh članov, da bi novo zgradbo čimprej dokončali, čeprav je bilo potrebnega precej truda. Otvoritev predstavlja v tržaškem kmetijstvu in združnem življenju varen mejnik, saj bodo kmetovalci imeli od tega največje koristi za svoj gospodarski razvoj. Poleg tega pa bi morale prisložitosti na pomoč tudi oblasti, ki so že obiljubile prispevek.

Posebno pa je Marković poudaril željo, da bi se vključila tudi mladina, ki naj prevzela mesto starejših v vodstvu zadruge. Nato pa je zaključil z upanjem, da bi ta pobuda dala poguma tudi drugim za drugim, ter prepričanje, da je edina možnost za obstoj v današnjih težkih gospodarskih razmerah le združno delovanje.

Ob izjavi pjevskega zbora «Fran Venturini» od Domja, Tržaškega okleta in godbe na pihala iz Rimanj je bila nato zakuska, ob kateri so se zbrani člani zadruge ter mnogi gostje še dolgo pogovarjali o raznih problemih, ki tarejo tržaško kmetijstvo.

dneva republike, o letošnji važni obletnici, o tistih daljnih dneh, ko se je republika porajala pred tridesetimi leti, ter o današnjih problemih in dosežkih Jugoslavije. Sledil je nato kulturni program z nastopom pevskega zbora «Valentin Vodnik» iz Doline, ki je pod vodstvom Ignacija Ote zapel najprej tri pesmi. Nato so nastopili taborniki s Kozine s svojim programom: medvedki in čebelnice so zapeli nekaj pesmi, starejši pa so najprej recitali več pesmi na partizansko tematiko, ter nato uprizorili Klopčičovo enodijansko Mati. Nastopil je še otroški pevski zbor Šole s Kozine, ki je pod vodstvom Amalije Metelke zapel tri pesmi. Proslavo je zaključil dolinski pevski zbor, ki je zapel vrsto partizanskih pesmi, s katerimi je oživel obzornost, ki je na koncu z burnim ploskanjem nagradilo pevce.

Začetek priprav za kraški pust '74

V četrtek se je sestala na Opčinah osrednji odbor za kraški pust. Sprejet je bil sklep, da se začne s pripravi na 8. kraški pust. Spreved alegoričnih pustnih voz bo, kot je že v navadi, v soboto popoldne in sicer 23. februarja 1974.

Odbor vabi okoliške vasi, da začnejo s pripravi. Smo v času tako imenovanemu austriji. Prepričani smo, da si bodo Kraševci to oznako naše dobe na primeren način pri-

voščili. Vsako leto smo videli in tudi drugim pokazali, da znamo biti veseli, duhoviti, prizadevni in nikoli doslej ni manjkalo duhovitih zamisli iz vsakdanjega življenja. Austrija na Krasu sega daleč v preteklost.

Casa je dovolj za priprave in zato odbor upravičeno pričakuje še številnejši odziv kraških vasi kot Kozine s svojim programom: medvedki in čebelnice so zapeli nekaj pesmi, starejši pa so najprej recitali več pesmi na partizansko tematiko, ter nato uprizorili Klopčičovo enodijansko Mati. Nastopil je še otroški pevski zbor Šole s Kozine, ki je pod vodstvom Amalije Metelke zapel tri pesmi. Proslavo je zaključil dolinski pevski zbor, ki je zapel vrsto partizanskih pesmi, s katerimi je oživel obzornost, ki je na koncu z burnim ploskanjem nagradilo pevce.

Kraški pust hodi z dobo, živi v njej. Koliko naših problemov smo videli nakazanih, premalo rešenih, a čaka ga še veliko novih.

NA ČETRTKOVEM OBČNEM ZBORU PD LONJER-KATINARA

Mladi kadri so po dolgih letih zopet obudili prosvetno delovanje

Pomembna narodnoobrambna vloga društva - Pozdrav tajnika SPZ

V Lonjerju so, po dolgotrajnem mrtvili in po večmesnem pripravljanju, končno vendarle imeli občinski zbor prosvetnega društva Lonjer - Katinara, za katerega se

pravzaprav ni vedelo, če sploh še obstaja in deluje. Obudila pa ga je, in s tem ovrgla vse dvome, prav mladina, ki je imela pri tem glavno besedo ter se z navdušenjem vrgla na delo.

Občni zbor je ob prisotnosti lepega števila članov in mladincev odprl predsednik starega odbora Sergij Pečar, ki je v svojem izčrpnem poročilu skušal analizirati vzroke, zaradi katerih je društvo zamrlo. Glavni vzrok je bil pomanjkanje mladih sil, ki bi lahko nadomestile starejše in utrjene člane, ki so bili prevečkrat zaposleni na raznih področjih, zaradi česar se niso mogli poglabiti v razne probleme društva in jim najti pravilne rešitve. Sedaj pa so se te sile spontano pojavile, ne da bi jih kdo dramil in pripravljene so prevzeti odgovorno mesto na področju, ki je podvrženo postopni in vedno hujši asimilaciji, saj prav na področju Lonjerja in Katinare pripravljajo gradnjo ogromnih objektov, ki bodo tema krajema popolnoma spremenili podobo.

V novih naseljih na Melari se bo naselilo na tisoče ljudi, ki bodo tuji našim navadam in običajem in z drugačnim jezikom. Prav zaradi tega bosta morali obe vasi še vnaprej složno nastopiti, pri tem pa bodo imeli glavno besedo mladi, katerim prehaja prosvetno društvo v roke, z njim pa vsa bogata in odgovorna dediščina osvobodilnega gibanja in velikih žrtv.

Občnemu zboru je prisostvoval tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze v Trstu Miro Kapor, ki je v svojem pozdravnem nagovoru izrazil zadovoljstvo, da je prišlo do obuditve prosvetnega delovanja v društvu, ki ima že stare tradicije. Na kratko je orisal vlogo in pomen prosvetnega društva v krajih, ki so vedno bolj izpostavljeni raznim pritiskom.

V diskusiji, ki je sledila, je posegel tudi katinarski predstavnik Stojan Spetič, ki je osredotočil svoje izjave predvsem na nevarnost, ki izhajajo iz novega urbanističnega načrta, ki predvideva poleg gradnje nove bolnišnice še gradnjo univerzitetnih fakultet ter vozla hitrih cest, ki bi oba kraja popolnoma ločili med seboj. Ne smemo pozabiti niti na ogromno naselje, ki bo v kratkem zraslo na Melari in kjer bo našlo prostora na tisoče italijanskih prebivalcev, z vsemi posledicami. Zaradi tega ni dovolj, da se novi odbor omeji le na kulturno delovanje, pač pa mora pomisliti tudi na to, da bo moral ohraniti svoje postojanke. Tu sta še problem šole in vrta, v katerega so pripeljali italijanske otroke (sicer začasno) od Sv. Ivana. Slovensko šolo bi bilo treba izročiti slovenskim otrokom, potrebno bi se bilo boriti za celodnevni pouk v poslopju, kjer delujeta že leta italijanska in slovenska sekcija šole. Potrebno bi bilo najti nove strukture za društvo, da bi se lahko še bolj razvilo.

Mednarodna Nevenka Pečar, predsednica mladinskega krožka, je bila postala mladinski samostojni odsek prosvetnega društva, je v svojem izčrpnem poročilu orisala delovanje mladinskega odseka v tem kratkem obdobju, ki gre od letošnjega poletja dalje in na kratko obnovila najvažnejše akcije, ki jih je ta izvedla. Vse se je začelo z vaškim ple-

som, šagro, ki je poleti odlično uspešna in je dala mladini poguma, da je nadaljevala z začetim delom ter prevzela nase velike odgovornosti. Mladina si je za pripravo programa za nadaljnje delovanje, ki ga obdeloval svoj kmetijo, potem pa je vedno bolj občutil posledice dveh front v Nemčiji. Zdravil se je doma, v ponedeljek pa je odpovedal srce. Že nekaj tednov prej je čutil, da se mu bliža konec, obiskal je svoje najbližje prijatelje in se od njih poslovil kot možakar, ki hoče prejeti vse urediti in se zaveda, da ni zapravljal zaman življenja.

Se posebej moramo omeniti, da so bili izvoljeni članje izvoljeni Slavica Čač, Margaret in Magda Nadišek, Fabio Ruzier, Radijo Pečar, Aleksander Hrovatin, Mirko Čok, Miran Batič, Ljubo Čok in Sergij Pečar, ki je začasnou prevzel vodstvo odbora od izvolitve novega predsednika, do katere bo prišlo na prvi oborovni seji.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni Ivan Nadišek, Stanko Škrjinar in Vilko Batič. V odboru pa je eno mesto ostalo prazno, tako da bo imel novi odbor možnost kooptirati vanj še enega katinarskega predstavnika.

R. P.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB IZ SKEDNJA S KOLONKOVCA IN OD SV. ANE

Namesto cvetja na grob Terezke Godina Cijan daruje Adalgiza Bjekker 1.000 lir.

Namesto cvetja na grob Karmele Furlan daruje Adalgiza Bjekker 1.000 lir.

Daidi in Dunja 5.000 lir, Maria Godina 500 lir, Jolanda Ravaiolo 500 lir, Adele Stepančić 2.000 lir, Guido Conti 2.000 lir, Licia Oblak 1.000 lir, Sergio Bozza 1.000 lir, Anna Visintin 1.000 lir, Piero Sbrnik 1.000 lir, Valnea Sancin 1.500 lir, Mario Srebnik 1.000 lir, Ugo Galusci 2.000 lir, Josip Lukač 2.500 lir, Romano Bizai 1.000 lir, Karel in Albina Košanc 5.000 lir, Marija Novol 10.000 lir, Santina Sancin 500 lir.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB V KRIZU

V spomin pok Franca Verginele darujeta Alba in Petrina 4.000 lir.

Namesto cvetja na prerani grob Alojzija Bogata daruje Ottavio in Savina Verginele 5.000 lir, Mirko in Slava 2.000 lir, gostilna Nacio 5.000 lir, Sedmak (259) 3.000 lir.

V spomin pok Alojzija Bogata daruje Družini Sirk - Košuta (213) 5.000 lir, Eda, Petrina in Alba 6.000 lir, Marija Markič 1.000 lir, Slava Košuta 1.500 lir.

Namesto cvetja na grob nepozabnega Zorana Pavliča darujeta Nadja in Edvard Nussdorfer 5.000 lir za PD Slovenec.

Ob četrti obletnici smrti mamo Ivana in v spomin svojih pokojnih daruje Marija Pipan 5.000 lir za Dijsko matico, 5.000 lir za Glasbeno matico, 5.000 lir za Center za rakasta obolenja «Lovenati» in 5.000 lir za krvno banko.

Umrli je Leopold Legiša «Vrtolanov» iz Devina

Svoji, sorodniki in številni prijatelji ter znanci so v sredo spredili na zadnji poti pokojnega Leopolda Legiša, po domače «Vrtolanov» iz Devina štev. 43. Pokojni Leopold je bil namreč dobro znan in cenjen ne samo v domači vasi, ampak po vsem Krasu, tostran in onstran meje. Vsi so ga visoko cenili in spoštovali kot zavednega Slovence, zaradi njegove marljivosti in vedrega značaja. Kot umni kmetovalec je vsem rad pomagal s koristnimi nasveti in se pogovoril o kmetijskih in drugih zadevah.

Leopold Legiša se je rodil 15. februarja 1897 v Devinu v številni kmečki družini. Kot najstarejši sin je ostal doma na kmetiji. Ko je izbruhnila prva svetovna vojna je moral najprej v Koprato, nato pa so ga poslali na soško fronto. Vrnil se je domov, delal naprej na kmetiji in se poročil z domačinko Ivanko Legišo, ki mu je povila 10 otrok, od katerih so ostali živi 4, drugi pa so umrli že kot dojenčki. Krepek je bilo treba delati na kmetiji, v hlevu pri «Vrtolanovih» so imeli tudi po 15 glav goveje živine in par konj, s katerimi so vozili kamenje za gradnjo hiš in državne ceste, da je družina lažje izhajala.

Ko se je tudi na tem področju začelo razvijati narodnosvobodilno gibanje, je pokojni Legiša potrdil svojo narodno zavednost in aktivno sodeloval. Nemci so njega in njegovega sina Leopolda septembra 1943 odpeljali skupno z mnogimi domačini iz Nabežine in sosednjih vasi na prisilno delo v Nemčijo. Po številnih posredovanjih in prošnjah se mu je posrečilo, da se je lahko vrnil domov pred koncem vojne, in se je takoj spet vključil v delo na terenu kot član krajevnega odbora OF, potem je bil izvoljen za občinskega svetovalec in je kot ustanovni član sodeloval pri ustanovitvi in delovanju Kmečke zveze. Leta 1959 mu je umrla žena, leta 1966 pa se je drugič poročil s Hortenzijo Petjejan. Dokler mu je dopuščalo zdravje, je obdeloval svojo kmetijo, potem pa je vedno bolj občutil posledice dveh front in Nemčiji. Zdravil se je doma, v ponedeljek pa je odpovedal srce. Že nekaj tednov prej je čutil, da se mu bliža konec, obiskal je svoje najbližje prijatelje in se od njih poslovil kot možakar, ki hoče prejeti vse urediti in se zaveda, da ni zapravljal zaman življenja.

Se posebej moramo omeniti, da so bili izvoljeni članje izvoljeni Slavica Čač, Margaret in Magda Nadišek, Fabio Ruzier, Radijo Pečar, Aleksander Hrovatin, Mirko Čok, Miran Batič, Ljubo Čok in Sergij Pečar, ki je začasnou prevzel vodstvo odbora od izvolitve novega predsednika, do katere bo prišlo na prvi oborovni seji.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni Ivan Nadišek, Stanko Škrjinar in Vilko Batič. V odboru pa je eno mesto ostalo prazno, tako da bo imel novi odbor možnost kooptirati vanj še enega katinarskega predstavnika.

R. P.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB IZ SKEDNJA S KOLONKOVCA IN OD SV. ANE

Namesto cvetja na grob Terezke Godina Cijan daruje Adalgiza Bjekker 1.000 lir.

Namesto cvetja na grob Karmele Furlan daruje Adalgiza Bjekker 1.000 lir.

Daidi in Dunja 5.000 lir, Maria Godina 500 lir, Jolanda Ravaiolo 500 lir, Adele Stepančić 2.000 lir, Guido Conti 2.000 lir, Licia Oblak 1.000 lir, Sergio Bozza 1.000 lir, Anna Visintin 1.000 lir, Piero Sbrnik 1.000 lir, Valnea Sancin 1.500 lir, Mario Srebnik 1.000 lir, Ugo Galusci 2.000 lir, Josip Lukač 2.500 lir, Romano Bizai 1.000 lir, Karel in Albina Košanc 5.000 lir, Marija Novol 10.000 lir, Santina Sancin 500 lir.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB V KRIZU

V spomin pok Franca Verginele darujeta Alba in Petrina 4.000 lir.

Namesto cvetja na prerani grob Alojzija Bogata daruje Ottavio in Savina Verginele 5.000 lir, Mirko in Slava 2.000 lir, gostilna Nacio 5.000 lir, Sedmak (259) 3.000 lir.

V spomin pok Alojzija Bogata daruje Družini Sirk - Košuta (213) 5.000 lir, Eda, Petrina in Alba 6.000 lir, Marija Markič 1.000 lir, Slava Košuta 1.500 lir.

Namesto cvetja na grob nepozabnega Zorana Pavliča darujeta Nadja in Edvard Nussdorfer 5.000 lir za PD Slovenec.

Ob četrti obletnici smrti mamo Ivana in v spomin svojih pokojnih daruje Marija Pipan 5.000 lir za Dijsko matico, 5.000 lir za Glasbeno matico, 5.000 lir za Center za rakasta obolenja «Lovenati» in 5.000 lir za krvno banko.

Namesto cvetja na grob Andreja Sosića darujeta Elica Sedmak in Judita Hrovatin 20.000 lir za SD Polet.

V počastitev spomina draga Zorana darujeta vaščani iz Zabrzeča 4.000 lir za Dijsko matico, 4.000 lir za SD Breg in 4.000 lir za PD Slovenec iz Boršta.

Namesto cvetja na grob Zorana Sosića darujeta Lovizka in Angel Salvi 5.000 lir za PD Slovenec in 5.000 lir za SD Breg. V isti namen daruje družina Slavice iz Boljuna 10.000 lir za SD Breg.

Namesto cvetja na grob Zorana Sosića darujeta KUK 10.000 lir za SD Polet in 10.000 lir za PD Tabor.

V spomin draga Zorana Pavliča darujeta Vilma in Dani Zerial 10.000 lir, Eda in Sergij Zerial 5.000 lir za PD Slovenec iz Boršta.

V spomin Cirila Zetka daruje družina F. Kosovel 2.000 lir za Dijsko matico.

V počastitev spomina ob 22. obletnici smrti Romana Pahorja daruje žena in hčerki 5.000 lir za Dijsko matico.

Ob 12. obletnici smrti Franca Birsar daruje družina 5.000 lir za Dijsko matico.

V spomin Gigeta Bogata daruje družine Košuta, Barič in Sirk 10.000 lir za Dijsko matico.

Za Tržaški partizanski pevski zbor daruje Nadalina Castellani 3.000 lir.

Namesto cvetja na grob Andreja Sosića darujeta Lucija in dr. Sera-

je bil Leopold Legiša zvest čitatelj našega dnevnika, da je bil nanj naravnano nepretrgoma od vsega začetka in da ga je vsak dan bral, ker se je zanimal za vse dogodke doma in po svetu. Če kakšenkrat ni prejel Primorskega dnevnika že ob jutranji kavi, mu je vse manjkalo. Kako je bil navezan na svoj Primorski dnevnik, je zaupal tudi svojemu prijatelju, od katerega se je poslovil dober teden pred smrtjo. Izrazil je pri tem tudi zadnjo, skromno željo zvestega čitatelja, da bi mu Primorski dnevnik posvetili nekaj besed v slovo, ko nas bo za vedno zapustil. Tudi o svojem pogrebu se je pomenil doma v družini in jim zaželel, da mora biti vse samo v slovesčini. Odlikovala sta ga, kot smo že rekli, globoka, čista narodna zavest in ponos kraške korenine, spoštoval pa je druge narodnosti in imel dobre znance tudi med Italijani.

Svojem in sorodnikom izrekamo globoko sožalje. Zvestemu prijatelju našega dnevnika se hočemo oddolžiti s temi vrsticami. Naj bo dragemu pokojniku lahka domača, kraška zemlja.

Ob mnogo preranem grobu Zorana Pavliča iz Boršta

in ti omogočila študij na trgovskem tehničnem zavodu. Takoj po dokončanem študiju si odšel k vojakom in od tistega dne sta oče in mati in mi vsi čakali na tvojo vrnitev. Še prejšnjo nedeljo so tvoji starši rekli — ta je zadnja nedelja, ki jo preživljamo sami, prihodnjo nedeljo bo že Zoran z nami doma! — Pa ni bilo tako! Res si se vrnil, vendar ti je že naslednjega dne usoda nastavila past na cesti, ki peče in iz Sežane proti Senožečam. Nekaj dni si se boril s smrtjo v bolnišnici. Trpel si ti, trpeli so tvoji starši in sorodniki, trpeli smo vsi tvoj prijatelj in prav vsa vas. Ko smo bili že skoro prepričani, da boš močnejši se je v nedeljo v dopoldanskem urah razgrnila čez vso vas žalostna vest, da je tvoje mlado srce nehalo biti. Nismo mogli verjeti, da to je res.

Spet odhaja mladi človek, poln moči, načrtov in upanja za boljši in pravičnejši svet, za lepšo bodočnost naših otrok in našega naroda! Za teboj ne bodo jokali samo tvoji starši in tisti, ki jih je tvoja smrt neposredno prizadela, pogrešali te bomo prav vsi, vaščani iz Boršta in Zabrzeča, ki smo te poznali in ljubili, kot prijaznega in poštenega fanta.

Tvojim dragim lahko samo izreka-

mo naše iseljeno in občuteno so-

žalje in naj jim bo v tolažbo mi-

sl, da smo jim prav vsi tiho ob-

strani!

Naj ti bo dragi Zoran lahka do-

mačka zemlja. OHRANILI TE BOMO VEDNO V SVOJIH SRCIH!

in Karla 10.000 lir, Ester Stare 1.000 lir, Volka in Ervino 3.000 lir, Aldo 500 lir, Boris Starc 3.000 lir, Aldo Colja 10.000 lir, Majda in Bruno Pertot 5.000 lir, Adriana Regent 2.000 lir, Robert in Denis 5.000 lir, Cvetka 1.000 lir, Andrej Praselj 4.000 lir, Angel Škerk 5.000 lir, Irena in Albin Danilovič 2.000 lir, Miranda Luxa 2.000 lir, Zofa Rustja 500 lir, Livio in Adele Rustja 2.000 lir, Dana Košuta 2.000 lir, Mirko Štoka 5.000 lir, Gigia in Mariella 2.000 lir, Zivko Danev 5.000 lir, Dario Staršinov 1.000 lir, Drago Danieli 2.000 lir, Olga in Stojan 10.000 lir, Vasilij in Neva 10.000 lir, Josip Starc 5.000 lir, Vinko in Anica Cibic 5.000 lir, Norma Pertot 5.000 lir, Marija Danev 1.000 lir, Vesela in Edvina 3.500 lir, Bož 2.000 lir, Marija Štoka 3.000 lir, Zvonka in Darko Rupel 5.000 lir, Renzo 1.000 lir, Savina Cibic 2.000 lir, Pepka Pertot 1.500 lir, Milka Starc 2.000 lir, Anica Dolja 1.000 lir, Bruna Cijak 5.000 lir, Guerinio in Mirela Praselj 4.000 lir, Danev (Kontovel) 5.000 lir, Ado Ban 10.000 lir, Marija Regent 1.000 lir, Danilo Ouhart 5.000 lir, Albert Štoka 1.000 lir, Magda Kalc 2.000 lir, Viktor Štoka 4.000 lir, Aleksander Starc 1.000 lir, Sonja Majovski 2.500 lir, Danilo Danev 5.000 lir, Livio 3.000 lir, Giulio Gulic 10.000 lir, Ivan Nibrand 1.000 lir, Nikolo Stare 2.000 lir, Bruno Miklavc 1.000 lir, Valter Orel 1.000 lir, Magarini 2.000 lir.

Namesto cvetja na grob Angele Zavadal daruje Bruno Pertot 1.000 lir, Vida Gerlanc 1.000 lir in Žarko Praselj 1.000 lir v isti namen.

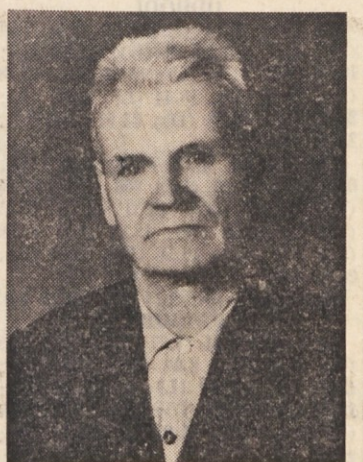
Za pevski zbor Valentin Vodnik daruje: Drago Slavec (Dolina 247) 10.000 lir, Ana Foraus (Dolina 3) 10.000 lir, Nadan Marinaz (Dolina 353) 5.000 lir, Giordano Marzi (Dolina 26) 4.000 lir, Danilo Zerial (Dolina 338) 5.000 lir, Stanislav Praselj (Dolina 195) 10.000 lir, Dora Sancin por. Bandi (Dolina 110) 3.000 lir, N.N. iz Doline 2.000 lir, Anton Marega (Dolina 345) 5.000 lir, Eugenio Raffaele (Dolina 103) 2.000 lir, Zora Bandi (Prebened 23) 2.000 lir, Karlo Slavec (Dolina 20) 2.000 lir, Giordano Parovel (Krogle 25) 2.000 lir, Edi Corsini (Krogle 24) 2.000 lir, Bruna Sancin (Dolina 215) 5.000 lir, N.N. iz Trsta 1.000 lir, Rodolfo Cendak (Frankovec) 5.000 lir, Danimir Zerial (Dolina 337) 5.000 lir, Klavdij Otta (Krogle 27) 5.000 lir, Emil Otta (Dolina 407) 10.000 lir.

Za Slovensko amatersko gledališče daruje: dr. Kukanja 10.000 lir, Ema Tomažič 10.000 lir, Evgen Dobrila 5.000 lir, Viktor Bogatec 1.000 lir, Josip Bogatec 1.000 lir, gospa Kufersin iz bara Slovenskega kluba 1.000 lir, potovalna agencija Aurora 5.000 lir, podjetje RESTIM 5.000 lir, Tržaška kreditna banka 20.000 lir.

Mladi člani med občnim zborom PD Lonjer - Katinara

Franč Čepar-Oštirjev je praznoval 80-letnico

R. P.

Na Barki v Brkinih je prejšnjo nedeljo praznoval 80-letnico življenja Frac Čepar-Oštirjev. To je častiljivi mejn na dolgi in tmne življenjski poti človeka, ki mu teja za nagradenih let še ni odvzela fizičnih moči in ošibila kremenitega življenjskega zanosa ter vere v napredne ideale, katerim se je predal že mladih nog. Vse njegovo življenje je bila ena sama preizkuš-

nja, ki bi marsikoga strla, a je v njem le krepila ponos in odločnost.

Ob obujanju spominov iz življenja naših ljudi se ti spomini neizbežno spajajo z delcem naše narodne zgodovine in zato so nekdanji dogodki iz življenja posameznika delce tiste narodne celote, iz katere črpano zglede tudi za današnja prizadevanja. V tem je ravno življenjska pot Franca Čeparja svetel primer.

Kot kmečki sin — doma so imeli tudi gostilno, a so jim fašistične oblasti kmalu odvzele licenco — se je kmalu spoprijel s težko stvarno težko trdega dela in revnega zaslužka. Prva svetovna vojna je nevdružila življenjske razmere še zaostrela. Čepar je kmalu okusil vse grozote te vojne. Boriti se je moral na raznih frontah in bil na soški fronti tudi hud ranjen v glavo. Ko se je kot invalid vrnil domov, so ga čakale nove preizkušnje. Bil je imenovan za vaškega župana, a fašistične oblasti so ga kot zavednega in naprednega človeka hudu preganjale. Ko so se ob brkinskih gozdovih zbirale v vseljudski odpor prve partizanske enice, je bila tudi Čeparjeva domačija prvo in najverjetneje zatočišče. Leta 1941 je kot aktivist okoli sezonske zapore, kjer je prišel prebiti tri tedne. Kmalu so ga spet zaprli in pretepli, nakar je s sezonskih zaporov romal še v Coroneo.

Po osvoboditvi se mu je življenje umirilo in v novih razmerah je tako dočkal svoj 80. jubilej, za katerega mu želimo, da bi še zdaleč ne bil zadnji.

Mladinka Nevenka Pečar, predsednica mladinskega krožka, je bila postala mladinski samostojni odsek prosvetnega društva, je v svojem izčrpnem poročilu orisala delovanje mladinskega odseka v tem kratkem ob

NA SINOČNJI SEJI POKRAJINSKEGA SVETA

Socialisti izstopili iz pokrajinskega odbora: svet je odobril ostavko Marka Waltritscha

Ostra kritika Semole (PSI) Krščanski demokraciji

Koalicia leve sredine v gorški pokrajinski upravi je formalno v krizi. To se bolj po odstopu soci. ističnega predstavnika v odboru, pokrajinskega podpredsednika Marka Waltritscha. Ostavko socialističnega predstavnika je sprejelo vseh 23 prisotnih svetovalcev, čeprav so prej tako predsednik pokrajine dr. Chentorali kot zastopnika Krščanske demokracije Zaccari in Ciani skušala prepričati Waltritscha, da bi ostavko umaknil.

Prvi se je v debati oglašil b. besedi socialistični predstavnik Semo. Dejal je, da so se socialisti v levem centru držali sprejetih obveznosti in da je bila KD tista, ki je koalicio s svojim delovanjem razbila, čeprav je v resolucijah hoteli pokazati dobro voljo. Tako je bilo v pokrajinski upravi o vprašanju psihotične oskrbe, tako je bilo v drugih krajih v pokrajini, tj. v Krmnu, v Trzinu in v Gradcu. Kaže, je dejal Semo, da je gorška KD še danes prežeta z Androvičevim centrizmom.

V debati so se oglašili predstavniki vseh skupin: liberalce Lugnani, socialdemokrat Zorzenon in komunist Poletto. Ta je dejal, da je vse delo pokrajinske uprave ustavljeno in izrazil željo, da se čimprej ponovno prične z delom. Politika leve sredine se je razbila, je nadaljeval Poletto, zato je potrebna nova politika. Omenil je neresena vprašanja, ki zadevajo najrazličnejša področja delovanja na Gorškem. Demokristjani Zaccari in Ciani sta izrazila željo po novem srečanju s socialisti, kar naj bi se zgodilo bo izložitvi novega pokrajinskega tajnika KD. Ferletičev (SDZ) pa je obžalovala dejstvo, da so njeno stranko ostali puščali vedno ob strani, da je kriza v pokrajini sad nesporazumov med KD in PSI in zalela je večje upoštevanje njene skupine, komunist Patza pa je zahteval odstop pokrajinskega odbora. Po debati je Waltritsch potrdil ostavko, ki je bila soglasno sprejeta.

Sledilo je še kratko glasovanje o izboljšavah plač za bolničarje v u-

SLOVENSKA

PROSVETNA

ZVEZA

sklicuje 20. redni občni zbor v soboto, 15. decembra, ob 18. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

ZARADI CELE VRSTE OMEJITEV

Letošnji Andrejev sejem v nekoliko skromnejši obliki

Odpadla je razstava kmetijskih strojev

Včeraj so v Gorici odprli Andrejev sejem. Letošnja izvedba te turistično-rekreacijske in gospodarske manifestacije je rojena pod slabim zvezdom. Najprej so se na občini odločili (in to povsem upravičeno), da bodo nekako omejili dejavnost sejmu in s tem ustregli negotovnosti občanov zaradi hrupa, motenj v prometu itn., ki jih prinaša namestitev zabavišč in strogem mestnem središču. Pod slabim zvezdom pa se je sejem rodil tudi zato, ker sovpada z omejitvami v prometu, potrošni elektriki itd.

Zaradi teh razlogov včeraj na sejem niso pripeljali kmetijskih strojev, ki so bili zanimivi zlasti za kmetovalce z jugoslovanske strani. Izvozniki trga je bil skoraj povsem prazen, čeprav je občinska uprava določila prostor za posamezne razstavljavce in določila tudi paznika. Zastopniki podjetij so se očitno ustrašili, da se ne bodo udeležili pravočasno vrniti v svoje kraje v Vnetu.

Edinole vinogradniki iz Brd, ki so vključeni v organizacijo 3P, so odprli svoje stojnice v nekdanjih prostorih konzorcija. Prav zaradi omejitve v prometu in tudi zaradi mraza za utegnje biti danes najbolj obiskan kraj.

Pred vzhodom na vinski razstavo s pokušajo so odprli središčov z bogatimi nagradami, med katerimi je največ prisotov in divjadi.

Vse ostalo se ni dosti spremenilo. Tavniki, na primer, je natrpan z zabavišči, ki so vsa vsakoletni stalni gost. Na Travniku in tudi v Uli Oberdank in Boccaccio je vse polno stojnic s slaščicami, vmes so stojnice z oblaci. Zivahno je tudi na Trgu C. Battisti.

Včeraj je bilo na sejmu dosti Jugoslovancev, danes pa bodo — za razliko od prejšnjih let — najbolj verjetno prevladovali meščani, ker so na vsem letem spet postali pešci. Če bo vreme kolikor toliko ugodno, bodo mame pripeljele svoje otroke na zabavišča, ljubitelji športa pa bodo bržkone po toliko letih spet začeli navijati za Pro Gorizio, nogometno ekipo, ki se ji lahko pripeti, da bo po včerajšnji zmorni re-

NA SEDEŽU «ITALIA»

Cocianni za okrepitev ronskega letališča

Deželni odbornik za promet Cocianni in predstavniki Konzorcija za ronsko letališče so se te dni setali v Rimu z delegiranimi upraviteljem letalske družbe «Alitalia» dr. Nordiom. Razpravljali so o letalskih zvezah, ki zadevajo ronsko letališče v luči sedanje energetske krize. Predstavniki deželne uprave in ronskega letališča so prikazali nujnost okrepitev mednarodnega prometa z deželnega letališča, in sicer zlasti z ohranitvijo zveze Ronke — Beorad in z vzpostavitvijo nove redne zveze Ronke — Dunaj. Dr. Nordio je pristal na sestavo študijske

OBISK NA EDINI SLOVENSKI CELODNEVNI ŠOLI NA GORIŠKEM

Ob vestnem prizadevanju učiteljskega zbora dobiva števerjanska mladež popolno vzgojo

V popoldanskih krožkih se mladi učenci vestno udeležujejo

Že tretje leto se števerjanski otroci vozijo vsak dan v šolo zjutraj, a ne grejo kot vsi ostali učenci osnovnih šol, ko se konča popoldanski pouk, domov kot ostali otroci, marveč ostanejo v šoli na kosilu in se potem, popoldne, pod nadzorstvom učiteljice udeležujejo v šoli v raznih delovnih krožkih. Otroci gredo domov pozno popoldne. Najbolj oddaljene zapele domov šolski avtobus, ki ga je lani občina nabavila s prispevkom skrbništva in osrednje vlade.

V števerjanski šoli je letos vpisanih 44 otrok, nekaj manj kot lani. To iz enostavnega razloga, ker imajo letos v prvem razredu samo sedem vpisanih. Ni bilo pač otrok v šestem letu, starosti. Otroci so v šoli zadovoljni, ker so tudi popoldne v družbi svojih sovrstnikov in ker se udeležujejo na razne načine na neprisiljen način. Seveda ne gre vedno tako, kajti različno je n. pr. risanje od pouka nemškega jezika. Vendarle se nemščine učijo tudi, čisto neobvezno, otroci slovenskih šol v Gorici, v popoldanskih urah. Nekateri ponavljajo kar so se v svojem razredu učili popoldne, tretji se spet ukvarjajo, ko jim vreme to dopušča, s športom in z drugimi oblikami rekreacije. Starši so s tem na-

činom pouka zadovoljni in marsikdo gleda z zavistjo na ugodnosti, ki jih imajo njegovi otroci ter se spominja časov, ko je sam moral v šolo v ponošeni in včasih tudi zakrpani obleki, ko je sredi zime in ob deževnem vremenu pešal kilometre od doma do šole, ko je moral popoldne, ko se je vrnil domov, takoj na polje ali v hlev pomagati očetu, materi in starejšim bratom ali sestram.

Šolska oblast se je potrudila, da bi ta celodnevna šola uspevala. Zaradi tega je učiteljcem, ki so že dolgo tega poučevali v števerjanski šoli, dodala še vrsto učiteljic, ki so bile in so med najboljšimi na Gorškem. So to učiteljice, ki so iz naših šol izšle v zadnjem času, ki se iz dneva v dan soočujejo z novimi metodami na pedagoškem področju, so to osebe, ki jih zanima zamejska slovenska skupnost. To je tudi prav, saj smo mnenja, da je mesto našega vzgojitelja ne le med strogiimi šolskimi stenami, marveč v širšem svetu našega kulturnega življenja. Poleg tega pa je treba tudi poznati moderne pedagoške prijeme, kajti tudi naša šola, kot vse ostale dejavnosti, gre naprej in ne sme ostati na ravni šole, ki je obšla v Francojevehih časih. Šolska oblast se je tudi poborila za materialno osnovo celodnevne šole. Števerjanski občini so nudili precejšnjo denarno pomoč za nakup šolskega avtobusa, za popravilo šolskega poslopja, za nakup najrazličnejše notranje opreme, tako šolske kot kuhinjske, s posredovanjem šolske oblasti je deželna uprava tudi nakazala vsoto denarja, s katerim bodo začeli graditi novo šolsko poslopje, kajti sedanje je v vseh pogledih dotrajano.

Marsikdo druge si tako celodnevno šolo želi. Starši to želijo, ne morda, ker se otrok otresejo ves dan, marveč, ker vedo, da ostanejo ves dan otroci v dobrih rokah vzgojiteljev in pravem pomenu besede. V Dohodobu je tako letos padel zamisel, da bi se tudi tu uvedel celodnevni šolski pouk, v nekaterih furlanskih krajih naše pokrajine take šole že delujejo. V Zagorju pa so jo odprli letos. Šolska oblast ugotavlja, da je pedagoškega stališča, da se take šole pozitivno obnesejo.

Zaradi tega je docela nerazumljivo stališče nekaterih v števerjani, ki se zaganjajo v to šolo in v učiteljice, ki na njej poučujejo. Vsako

USPEH RAZSTAVE BENEŠKIH MOJSTROV

Razstavo v palači Attems si je ogledalo 15.000 ljudi

Državna knjižnica odprta tudi ob nedeljah

Razstavo beneškega «settecenta» v palači Attems si je doslej ogledalo nad 15.000 ljudi. To v borem mescu, odkar je razstava odprta. Številni obiskovalci je dokaz, da so take razstave priljubljene in da lahko zainteresirajo širok krog obiskovalcev. Med obiskovalci so bili v velikem številu dijaki in šolarji. Omenimo naj npr., da so si razstavo ogledali, vsaj kolikor nam je znano, dijaki vseh treh razredov slovenske nižje srednje šole v Ulici Randaccio ter učenci četrtega in petega razreda slovenske osnovne šole v Ulici Randaccio (seveda so si ti potem ogledali tudi razstavo prve svetovne vojne v prtiličju iste stavbe). Med obiskovalci so bile došle številne skupine iz drugih krajev Italije pa tudi iz Avstrije in Jugoslavije.

Največ obiskovalcev so doslej imeli ob nedeljah, ko je bila razstava ves dan odprta. Še več obiskovalcev, zlasti Goričanov, bo odslej brez dvoma ob nedeljah, ko se ne bo

V torek predavanje o pojavu fašizma

V dvorani pokrajinskega sveta bo v torek, 4. decembra ob 18. uri prvo predavanje iz ciklusa o temi «Fašizem in italijanska družba», ki ga prireja tukajšnja društva Incontro di frontiera aperta, Circolo per la libertà della cultura, Rinascita, Gaetano Salvemini, Oton Župancič, Mladinski krožek v sodelovanju z Deželnim inštitutom za zgodovino o-snobodilnega gibanja dežele Furlanije - Julijske krajine. Na prvem predavanju bo govoril prof. Giorgio Rochat z milanske univerze, naslov predavanja bo «Monarhija, vojska in fašizem».

Neutemeljena nakupovalna mrzliza

Goriško je zajela psihoza, da bo do zmanjkale jestvine. Kljub pojasnilom, da bo testenin dovolj, niso zmanjkale samo testenine ampak tudi nekatere druge jestvine, ki se ne kvarijo: Ljudje so si naredili za- ložbo sladkorja, moke in celo soli. Bolj razumljivo je, da si v sedanjem mrazu skušajo zagotoviti zaloge plinskih jeklenk, gorilnega olja ali celo bencina. Neupravičena zaloge zaželo je povzročila, da so pravilno delujoče in pa v Sovodnjah cerkvene ure v Sovodnjah ter razprava o prošnji društva «Sovodnje» za prispevek.

OBISK NA EDINI SLOVENSKI CELODNEVNI ŠOLI NA GORIŠKEM

Ob vestnem prizadevanju učiteljskega zbora dobiva števerjanska mladež popolno vzgojo

V popoldanskih krožkih se mladi učenci vestno udeležujejo

zahtevu učiteljskega zbora občinski upravi tolmajoči kot akt sovravnosti. Stvari so šle tako daleč, da smo v krajevem komunističnem listu brali take ostre besede, ki mejijo že na obrekovanje.

Kaj se za tem skriva, ne vemo. Morda užalosteno kakšnega posameznika, ki je pedagoško zaostal, ki noče na šolsko proslavo, ker je ta »preveč jugoslovansko obarvana« (?) morda pa kaj drugega, hujšega.

Vrtno se k našim otrokom, ki so najznejši in katerim učiteljstvo na števerjanski šoli posveča največjo pažnjo.

Ko smo v petek popoldne, obiskali šolo, smo v eni učilnici videli dve skupinici, ki sta delali pod vodstvom učiteljice Dolores Mermoleje. Pri eni mizi smo našli »petrolejske izvedence«. V šoli, doma, pri poslušanju radia in televizije so toliko čuli o petrolejski krizi, da so skušali sami od sebe rešiti ta važni problem. «Tehniki» so bili trije učenci tretjega razreda: Simon Terpin, Marko Štekar in Martin Komjanc. Na mizi so imeli razgrnjene zemljevide, knjige o petroleju, znali so povedati, da služijo petrolejski proizvodi ne le pri pogonjanju avtomobilskih in traktorjskih motorjev marveč tudi za ogrevanje, elektriko, plastične proizvode, asfalt na cesti. Skratka, vedeli so vse. In ob zaključku poizvedovanj so sklenili, da bodo pričeli kar vrtati v domačem vinogradu: morda bodo poleg grozdja našli kje v globini tudi petrolej.

Pri drugi mizi v isti učilnici pa so bili pri delu umetniki. Bilo je kot v pariški umetniški četrti. Stiri je mladi umetniki, vsi iz prvega razreda, Igor Ciglič, Orietta Skok, Marko Korsič in Matjaž Terčič, so ustvarjali lepe in velike slike, ki jih bodo brez dvoma razstavili na zaključni šolski razstavi. Igor je imel opravka s čarovniki in z zajčki, Orietta je naslikala moškiča s sanjkanji, Marko je imel opravka s ženskimi možem in fantkom, Matjaž pa je avtoportretiral samega sebe s sankami, okrog njega pa so k drevesu letele ptice. Na veliki mizi, kjer so se udeleževali ti mladi umetniki, je bil cel kup lončkov z najrazličnejšimi barvami.

V drugih učilnicah so otroci ponavljali jutranjo italijansko in so se učili nemščine, nas pa je zanimal obisk v prtiličju učilnici, kjer so se učence tretjega razreda učile čipkarstva. Iz pogovora z učiteljico Marijo Ongaro, ki poučuje že dolgo vrsto let v Dohodobu in sedaj tudi v Gorici, v šoli v Ulici Cipriani, smo izvedeli da so števerjanska dekleta zelo dovezeta za to obrt. Ongarova nam je rekla, da bo tu našla pridne čipkarike. Med njimi je najbolj pridna Manuela Klanjšček, ki je v kratkem času pouka te obrti pokazala izredne sposobnosti. Pouk čipkanja je dvakrat tedensko, udeležuje pa se ga 17 deklet tretjega, četrtega in petega razreda.

Omenili smo ne nekaj popoldanskih dejavnosti števerjanske celodnevne šole. Kdaj drugič se bomo spet ogledali in takrat bomo videli kako umnik, in sicer od 10. do 13. ure ter od 15. do 18. ure. Ta urni stopi v veljavno dano.

V zvezi z novimi navodili o varčevanju z energijo, bodo v pokrajinski knjižnici in arhivu v palači Attems uvedli enotni urnik od 8. do 14. ure. Državna knjižnica v Ulici Mameli pa bo z najpovejšimi vladnimi navodili odprta tudi ob nedeljah. Marsikdo bo tako predsedel nekaj ur v ogretim prostoru, drugi pa si bo do lahko ta dan izposajali knjige. Novi urnik državne knjižnice je naslednji: ob delavnikih od 9. do 19. ure, ob sobotah od 9. do 12.30. ur, ob nedeljah in praznikih od 9 do 17.30. Tudi dvorana za otroke bo ob delavnikih (razen sobot) odprta kot doslej od 15. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 17.30.

Posebna dovoljenja za vožnjo ob nedeljah in praznikih

Goriška prefektura je sporočila, da bo samo v res nujnih primerih izstavljala uslužbenec javnih in zasebnih podjetij posebna dovoljenja za nedelje in praznike, in sicer

«EKOLOŠKA» ODLOČITEV GORIŠKEGA ŽUPANA

Odrejeno takojšnje znižanje proizvodnje «fiocca» od sedanjih 40 na 30 ton dnevno

Zaenkrat nobenih posledic za delavce - Prihoditev občine ukrepom o varčevanju z elektriko - Občinske seje bodo popoldne

Na zadnji seji občinskega odbora v Gorici so razpravljali o dveh važnih vprašanjih: najprej so sklenili prilagoditi delovanje občinske uprave novim ukrepom o omejitvi potrošnje električne energije, potem pa so odobrili v zvezi z zmanjšanjem odločitve glede omejitve u-hajanja strupenih plinov iz podgor-skega kemičnega obrata «fiocco».

Županstvo je zmanjšalo potrošnjo električne energije za 40 odstotkov in bo odstranilo nekatere pomanjkljivosti v javni razsvetljavi, ki so nastale z zmanjšanjem ulične razsvetljave. Zmolvni čas občinskih uradov bodo spremenili danes. Uradni bodo samo dvakrat na teden odprti tudi popoldne, da bi se lahko sestajala odbor in svet. Potemtkem bodo uradi odprti vsak dan od 8. do 13.30, ob sobotah od 8. do 13., v ponedeljkih in petkih popoldne pa še od 15. do 17.30. Za občinstvo se urnik ni spremenil. Od 10. decembra dalje se bo občinski svet sestajal ob 15. uri. Občinska uprava

bo izplačala svetovalcem za vsako sejo honorar 5.000 lir, da bi z njim krili izgubo na delu.

Župan De Simone je odbornikom sporočil vsebino odredbe, na podlagi katere mora družba «Bustese-Industrie Riunite» s 1. decembrom 1973 zmanjšati proizvodnjo «fiocca» od sedanjih 40 na 30 ton na dan. Zmanjšanje proizvodnje s pomočjo znižanja hitrosti transportnih trakov od 90 na 70 m na minuto bodo morali obdržati toliko časa, dokler ne bodo nameslili naprav za zadrževanje zveplenelega vodika, ki uha je zrak in ga zastruplja. Po tej županovi odredbi morajo do 30. junija 1974 določiti naprave zmanjšati količino zveplenelega vodika za 60 odstotkov, do 31. decembra 1974. leta pa za 85 odstotkov.

Družba Bustese je župana seznanila z obvestilom sindikalnih organizacij, da v času zmanjšanja proizvodnje ne bo spremenila stališča delavcev, delovnega časa in višine mezd in da bo takšno stanje trajalo do vključitve čistilnih naprav meseca junija. Občinski odborniki so nato sprejeli nekaj zanimivih sklepov, ki zadevajo promet, javna dela in zelene površine. Najprej so se odločili za semafor-ske ureditve križišč na Travniku in s tem za odpravo precejšnjih prometnih težav, zlasti na križišču Ulice Roma in Oberdank, ter na križišču Uli. Mameli s Travnikom in Korzom.

Za tri semafore bodo potrosili 15 milijonov lir. Izmerili bodo nosilnost Pevskega mosta ter restavrirali freske v občinski glasični šoli. Preuredili bodo zelene površine pri restavraciji «Alla Transalpina», pred prefekturo in v Naselju S. Anna, medtem ko bodo obrezali krošnje kosterjanov na Korzu. Več sredstev bodo namenili za urejanje cest, trga na debelo in športnih naprav ter bodo na predlog odbornika za javna dela Agatija zahtevali od občinskega sveta odobritev izvršilnega načrta za preureditve z deželni prispevkom 254 milijonov lir, Mihaelove ulice v drugem in tretjem področju industrijske cone.

Odbornik Pavlin je poročal o osebu, odbornik Tomassich pa o prispevkih socialnim ustanovam. Na predlog odbornikov Fantinija in Moiseja bodo s pomočjo družin pregledali položaj otroških vrtcev.

Kitarist Franco Cerri v Verdjevem gledališču

EMAC priredi v torek, 4. decembra v dvorani Verdjevega gledališča koncert jazz glasbe. Nastopil bo znani kitarist Franco Cerri s svojim kvintetom. O Cerriju ni treba kaj posebej pisati, saj je znan po celim svetu. Nastopil je že v največjih dvoranh in gledališčih in povsod del veliko uspeha. Tudi na italijanskem radiu in televiziji.

V PETEK V MLADINSKEM KROŽKU

Prikaz sodobne poezije v današnji Furlaniji

Goriški Slovenci smo se soočili s furlansko stvarnostjo

Petkov večer Mladinskega kluba v Gorici, na katerem so predstavili tri furlanske pesnike srednje generacije, je bil nekaj novega, svojstvenega. Slovensko občinstvo v Gorici se je prvič na tako neposredno način soočilo s sodobno furlansko poezijo in pomembno ni bilo toliko recitiranje pesmi teh prisotnih pesnikov kot njihov prikaz poosebnosti stanja poezije v Furlaniji, tiste pisane v furlanskih kot tiste izražene v italijanskem jeziku ter polemika, ki je med njimi samimi sledila.

Tri videmske pesnike je predstavil Ace Mermolja, ki je dejal, da gre za novo obliko dejavnosti Mladinskega krožka. Soočati se moramo z realnostjo v naši deželi, tudi na kulturnem področju in brez dvoma je zanimivo prav prikaz teh pesnikov, ki so, vsak na svoj način, povezani z današnjo furlansko realnostjo. Do takih stikov bi morali priti pogostje, slovenski pesniki in drugi kulturni možje bi se morali uveljavljati tudi v tukajšnjem italijanskem življenju.

Luciana Morandini, 45-letna profesorja, rozano, ker se že dolgo vrsto let, od leta 1945 udeležuje na kulturnem področju. Sodeloval je pri tukajšnjih revijah in pri revijah širšega pomena kot so «Il Ponte», «Politica e cultura», «La Battana», izdal je vrsto pesniških zbirk, med drugim je sodeloval tudi na sestankih pesnikov v Sarajevu in v Gradcu. Tito Maniacov ima 41 let, živi in dela v «Iadmo, sodeluje pri raznih revijah, izdal je nekaj pesniških zbirk. Najmlajši med njimi je Amedeo Giacomini, rojen leta 1940; najprej se je ukvarjal s prozo, pri Rizzoliju je izšel njegov roman «Mauvres», kasneje je se pričel udeleževati s poezijo in izdal pri specializiranih italijanskih založnikih Rebello in Scheiwiller nekaj pesniških zbirk.

Vsako je prebral tri svoje pesmi, nekatere med njimi smo nato lahko poslušali tudi v slovenskem prevodu. Sledil je Maniacov prikaz poosebnosti furlanske poezije. Na razgovorih furlanske kmečke itile, ki se iz razgovorov izločajo, da so mladi pesniki, so skušali mladi pesniki in pisatelji takoj po vojni, ko so izšli iz odnošnega gibanja, uplavit na nov

Pri Moši dlava nesreča jugoslovanskega avtomobilista

Zelo dlava nesreča se je pripetila včeraj v jutranjih urah v Moši. Posnesel se je 22-letni Zlatko Brzin iz Delpinove ulice v Novi Gorici. Brzin se je z avtomobilom vozil iz Brzina proti Gorici in v Moši, kjer je bil v avtomobilu, ki ga je vodil v sredo, 5. decembra, ob 19. uri v Kulturnem domu. Miklavž bo obdaril vse otroke, ki bodo v otroški vrtci ali osnovno šolo v Sovodnjah. Obenem bo otrokom razdelil še posebna darila.

Šolske vesti

Ravnateljstvo nižje srednje šole I-van Trinko v Gorici, Ulica Randaccio 10, sporoča, da bo v torek, 4. decembra ob 18. uri v šolskih prostorih roditeljski sejanek. Vabljeni so starši in namestniki.

Razna obvestila

Prosvetno društvo «Sovodnje» obvešča udeležence fotografškega tečaja, da je ponedeljska lekcija prenesena na torek, 4. decembra ob običajni uri.

SPD — smučarski odsek sporoča, da bosta smučarska tečaja na Lazni in Zatrniku trajala 10 dni in sicer od 26. decembra 1973 do 5. januarja 1974.

Kino

Gorica

VERDI 14.15—21.00 «La vedova inconsolabile ringrazia quanti la consolano». Barvni film.
KORZO 15.00—21.00 «Il giorno dello sciacallo». E. Fox in A. Badel. Barvni film.
MODERNISSIMO 15.00—21.00 «La seia a rotelle». C. Spaak in R. Hosseine. Barvni film.
VITTORIA 15.00—21.00 «Violence erotica in un carcere femminile». D. Prince in G. Deloir. Barvni film v kinemaskopu. Prepovedano mladini pod 18. letom.
CENTRALE 15.00—21.00 «Sole rosso sul bosforo». D. Backer in J. Charplin. Barvni film.

Tržič

AZZURRO 17.00—21.00 «La resa dei conti». Barvni film.
EXCELSIOR 16.00—21.00 «La polizia incrimina, la legge assolve». Barvni film.
PRINCIPE 17.00—21.00 «Baciamo le mani». Barvni film.

Noca Gorica

SOCA «Nepremagljivi Sam Wallascha, ameriški barvni film ob 16.00, 18.00 in 20.00.
SVOBODA «Srebrna maska», mehiški barvni film ob 16.00, 18.00 in 20.00.
DESKLE «Klic volkov», nemški barvni film ob 17.00 in 19.30.
PRACINJA Prosto.
RENCE Prosto.
KANAL «Prepovedane strasti», italijanski barvni film ob 16.00 in 20.00.

DEZURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna D'Udine, Trg sv. Franciška 4, tel. 2124.

DEZURNA LEKARNA V TRZICU
Danes ves dan in ponoči je v Trzicu dežurna lekarna A. Redentore, Uli. Rosselli, tel. 72340.

DEZURNI ZDRAVNIKI
V Gorici, Sovodnjah in Steverjanu sta danes dežurna dr. Lautier, tel. 2905 ali 3001 in dr. Galliani, tel. 2249. V Krmnu in okolici je danes dežuren dr. Pavšič; v Ronkah na dr. Mario De Benedettis, tel. 77191.

DEZURNE LEKARNE
Uli. Semmario 3, Verdjev korzo 102, Korzo Italija 217, Uli. S. Pellico 3, Uli. B. Casale 3, Raštel 51, Uli. Orzoni 44, Uli. G. Cesare 52, Uli. 4. novembra 42, Uli. Capuccini 2, Standerž (trg) 11, Ponte del Torione 1, Uli. B. Pavia 27, Uli. del Carso 20.

Izleti

Slovenska prosvetna zveza priredi v ponedeljek, 10. decembra ob odprtju konic, avtobusni izlet v Gonars. Vpisovanje sprejemajo na sedežu zveze do četrta, 6. decembra od 9.30 do 12.30 in od 16.30 do 18.30. Avtobus bo iz Gorice, s Travnika, odpeljal ob 9. uri ter bo vozil čez pevski most v Podgoro in Standerž.

Iz goriškega matičnega urada
ROJSTVA: Arianna Simčič, Alen Ligovci, Roberto Cosani, Manuella Andrian, Francesca Bosch.

SMRTI: bolnik 65-letni Giovanni Decorte, upokojenka 71-letna Amalia Cotic vd. Devetak, upokojenka 79-letna Caterina Burfolin vd. Travani, upokojenec 65-letni Avgustin Močnik, delavka 61-letna Elena Furlan, gospodinja 69-letna Rosa Furlan por. Franzot, gostilničarka Giuseppe Molar.

OKLIČ: delavka Annunziata Properi in prodajalec Guido Tomasi, bolničarka Adriana Stogia in podčastnik vojske Carmelino Rosati, šivilja Luisa De Vita in financer Leonardo Savino, gospodinja Claudia Lombardi in karabinjer Giancarlo Lotti.

POROKE: prof. Licia Clari in bolničar Mario Simič, delavka Bruna Blasi in delavec Nerino Gon, uradnica Nadia De Piero in financer Francesco Patanisi, gospodinja Marina Bigott in zidar Gaspare Sciortino, prodajalka Lucia Cettolo in zidar Dionisio Scarpin, prodajalka Caterina Marassi in delavec Giuseppe Picamus, delavka Mirella Srednik in delavec Luigi Mauro.

Prispevki

Ob tridesetletnici smrti Milana Bogataja (3. 12. 1943) daruje mati Marija v počastitev spomina 10.000 lir v sklad za gradnjo Kulturnega doma v Standeržu in 10.000 lir za Kulturni dom v Sovodnjah.

Zaljubljeni družina

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami žalovali ob smrti dragega

ANTONA NANUTA

ki smo ga pokopali v ponedeljek, se najlepše zahvalujemo. Posebna zahvala starim štandreskim možem, prijateljem pokojnika.

Zaljubljeni družina

ROCOL-MELARA, AVTOMOBILSKA CESTA, BOLNIŠNICA, UNIVERZA...

Cement in nova naselja dušijo Katinaro domačini pa želijo ohraniti svojo vas

Brez ustrezne zaščite koristi Slovencev vzhodnega predmestja Trsta bo mo družbeni napredek in urbanistični razvoj plačali z raznaroditvijo

Kaj je bila Katinara, vas na gričevnatem križišču dolinskega Brega, bazovskega Krasa, blizujočega se mesta in lonjerskih njiv, še pred nekaj desetletji? Slovenska vas, kakor toliko drugih: s svojimi posebnostmi, združena v sorodstveno in družbeno povezano skupnost, ki je šla od Podlonjerja in Lonjerja tja do Rocola in Škilanov proti zahodu, in Rovt v Vrhovi proti jugu. V toplih majskih in septembrskih večerih so se ljudje, fantje in dekleta, srečevali pod košatimi lipami in kostanjmi ob domači cerkvi. Fantje so pod noč odhajali v Ricmanje in Log vasov in v poplavi. Spremljala jih je pesem, včasih tudi vaška rabuka. Tudi v Rocolu, na redko osmiku, niso pozabili.

Zivljenje, kot v tolikih vašeh. Sredi stara šola, nedaleč od cerkve, ki jo je poslikal znani slovenski slikar Tone Kralj z edinstvenimi freskami, okraj vasi pa dve veliki zemljiški posesti Melara, od središča presteli daccari, od Spetičeve preseli daccari, od Škilanov. Zadnji lastnik je bil urar judovskega porekla Buda. Od cerkve v Gošavcu, dolino med Katinaro in Ricmanji, pod železniškim mostom, pa do Vrha in Pasjeka, pa Cohenovo posestvo s trtami in redkim sadnim drevjem. Tudi so delali koloni, Istrani in Furlani.

Domačini so bili in so še dan v glavnem delavci: pristančiči, nekaj mizarjev, zidarji, redki trgovci.

O preteklosti bi lahko še dolgo pisali, toda nikjer kot na Katinari ni preteklost tako neusmiljeno in nezadržano zdrnila v brezno teme časa, ki ga ni moč govoriti. Treba je pisati o sedanjosti in predvsem o tem, kar nastaja za jutrišnj dan.

Se pred četrto stoletje, takoj po vojni, je bila vas odrezana od mesta. Avtobusi mestne prevozne službe so se ustavljali najprej pri Sv. Alojziju, nato pa pri Lovcu. Katinarci so morali v mesto na delo kos poti peš.

Avtobus je pripisal v vas po dvajsetih letih. Mesto se je približalo, nevarno približalo. Od tistega trenutka se pričneta druga doba za skupnost vasi in zaselkov.

Mestni upravitelji so začeli misliti na to, da se mora Trst razširiti. V dve smeri: od Sv. Anje proti Zavrčju, od Rocola po dolini navzgor h Katinari.

Tako so v petdesetih letih mesta postajale čedalje bližje. Najprej zazidava Kjadina, pri Lovcu ezulsko naselje Sant'Eufemia. Med slovenskim Rocolom in zaselkom Škilani je bil zabiti prvi klin. Pozneje, pred nekaj leti, pa je načrt za zidavo večjega stanovanjskega naselja «Rozol - Melara» popolnoma zapolnil praznino med Škilani in Katinaro. Polovico naselja je OAPGD (ezulska podpornica ustanova) že dogradila, občina ureja na vso moč ceste in razsvetljavo, kanalizacijo in druge usluge. Ostaja le še Budovo posestvo Melara, kamor z vso silo rijejo buldozerji in kamor sili cementno bela cesta. Še nekaj mesecev, morda leto, pa bo cementni trak presekala polja koruze, nasade sadnega drevja in vinograde...

Ob cestah bo zavod za ljudske hiše IACP zgradil ogromen blok za 2.500 prebivalcev. Od tistega trenutka bo Katinara le del predmestja. Baje bo konec tudi katinarske fane, ki so jo vse dole vodili zavedni slovenski duhovniki.

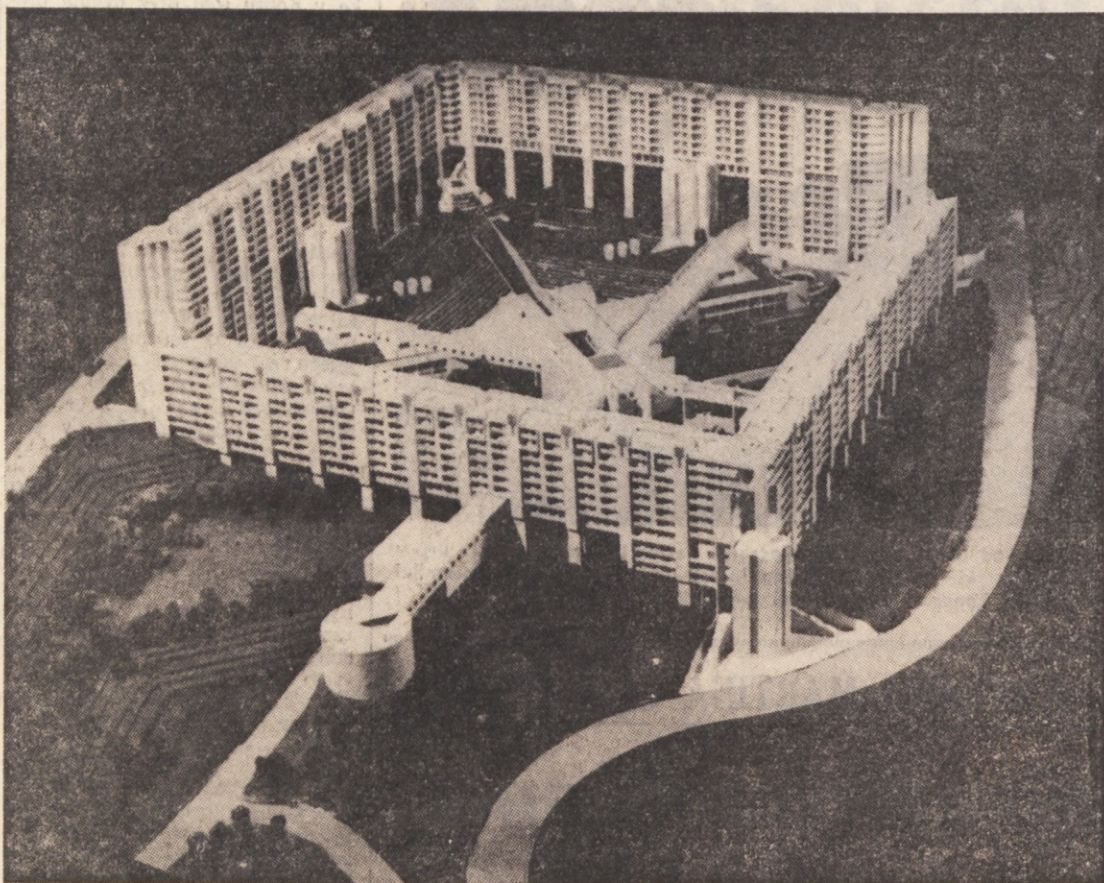
Na sv. Trojici dan, ko se domaćini ali nedolgo pozneje so se domaćini, po stari kmetijski navadi, pripravili na procesijo. Vas so okinčali z zelenimi vejami, na okna postavili sveče in vezene prte. Iz lonjerskih kammolov je Sekov najstarejši udaril iz možnarja, da je se potresel zrak. «Banda» je «urezala» nekaj koronice in procesija je šla po poljskih poteh, mimo Budove njive, Duhovnih je blagoslovila polja, pridelek, prošil za dobro vreme in rotil: «Kuge, lakote, vojne...»

Mar naj gre procesija skozi cementne bloke? Mimo cerkve, ki jo nameravajo zgraditi sredi Melare? Tudi tak ljudski običaj bo torej izumrl.

Domačini gledajo na novo zakrbljeno, zaprepadeno. Kaj bo prinesel jutrišnji dan?

Nekaj je že. Bolnišnica. Ogromen, neokusen nebotičnik, ki se pne s svojo masovnostjo proti nebu in ga je mogoče videti od vseh strani, s Krasa in iz Doline, iz mesta in iz Miljskega zaliva. Tako je bilo. Zgradili so ga tik vaške cerkve za borovim gozdičkom na Golovki, na posestvu Cohenovih. Buldozerji so prerili vinograde, sedaj stoji tam bolnišnica, ki bo spet spremenila podobo vasi. V njej bo najmanj tisoč oseb: bolnikov, zdravstvenega in strežnega osebja, uradnikov. Vsak dan bodo avtobusi bruhali pred bolnišnično tisoče obiskovalcev. V vasi bo nastal vrvež, kakršnega ne pomnimo. Verjetno bo zacvetela trgovina, bari, gostinstvo. Bodo domačini znali stopiti v korak s časom?

In to še ni vse. Univerza je sklenila urediti prav na Katinari medicinski fakulteto in nekaj znanstvenih institutov, menze in domove za študente. Občina je sklenila zasedati ogromno področje od Spetičeve gostilne proti Mon-

Maketa novega naselja Rocol-Melara

tebelu, hrib in Vrh nad Rovtami. Tu nekje naj bi zgradili medicinsko fakulteto.

Resnici na ljubo pravega načrta še niče ne pozna. Občinska uprava je zasedla področje samo na osnovi predvidevanja, nekako iz previdnosti, niso pa upoštevali zadnjih sprememb. Ko so zasedli področje na osnovi starih topografskih kart, je bilo «baje» naseljeno. Res pa je bilo ravno narobe: tód so si domaćini, Lonjerji in Borštani, meščani in redki Kraševci, postavili svoje domove. Nad sto stanovanjskih hiš, popolnoma novih, je na tem področju v zadnjih desetih letih ustvarilo pravo vas za 300-400 ljudi. Porušiti hiše, razlastiti zidalo zemljo bi občino in univerzo stalo več milijard; se splašča? Vaščani in akcijski odbor za obrambo domov menijo, da ne. Univerza naj se širi, tako pravijo in jih pri tem ščiti tudi strokovno mnenje znanih urbanistov, od nove bolnišnice po nezadanim področju pod Golovko, proti Gošavcu in Vrhovi. Se en dolg ima torej občinska uprava do Katinare.

Bolnišnica je izvor prometnega toka. Vanjo vozi vsakodnevno sto in sto vozil, tovornjakov, furgonov, rešilnih avtomobilov itd. Potrebne ceste, trdijo upravitelji. Zato je občinska uprava obnačrtu za hitre ceste, ki naj bi ob Katinari ustvarile ogromno «pentijo» v obliki štiripresene detelje (nekako med Ključem in Soico) s priključki mimo Kala in Melare, pod vas v industrijsko pristanišče in čez Magdaleno v pristanišče k

sedmemu pomolu, sklenila izdelati še stranski načrt za cesto, ki naj bi povežala boljuško tovarno Grandi motori, Katinaro in mesto. Ta cesta naj bi omogočila hiter dovoz ranjencev in bolnikov v bolnišnico.

Zal je tudi tokrat občinska uprava sklenila izbrati najlažjo, a človeško najmanj usmiljeno pot. Načrt, ki je — kot vsi drugi prej — šel mimo ljudskega mnenja, predvideva razširitev ceste, ki vodi skozi vas, od Ključa mimo srednje šole in cerkve v bolnišnico. Seveda je spet tu na vrsti rušenje in razlašanje. Govorilo se je, da bi za razširitev enega ovinka morale pasti slovenska srednja šola, župnišče, lipe pred cerkvijo... Ali je to potrebno? Na zahtevo v občinskem svetu in proteste Katinarcev, ki verjetno še nikoli niso toliko protestirali in zahtevali kot zadnja leta, a žal ločeno in neorganizirano, je župan Spaccini obljubil, da bo občinska uprava, ki ji predseduje, poiskala drugo pot.

Tudi tokrat je rešitev na dlani: če bi univerzo razširili pod bolnišnico, proti Gošavcu, bi cestno povezavo z univerzo in bolnišnico lahko uredili mimo vasi, v loku od Ključa preko mostu (to ni več težko) na Golovko in v ovinku k bolnišnici.

Velika cestna pentlja, cesta v bolnišnico, promet vanjo in v univerzo: vse to bi popolnoma onemogočilo stike med Lonjerjem in Katinaro. Otroci bi morali ostati zaprti, na dvoriščih ali doma, saj bi jim na cestah grozila stalna nevarnost.

Naselje Rocol-Melara, ceste, univerza, bolnišnica, globoke urbanistične spremembe. Vse to je «družbena cena», ki jo slovenska vas plačuje za napredek vsega tržaškega mesta, za blagor vsega prebivalstva. Ali bi, to je, ne olo prav, če bi občinska in druge oblasti vsaj delno «poplačale» to skupnost, predvsem z zaščito njenih narodnostnih značilnosti in tradicionalnih vezi?

Ko je na Katinari izbruhnilo vprašanje pomanjkanja učnih moči na slovenski osnovni šoli, smo predlagali, naj bi vendarle rešili tudi vprašanje «časno naseljenosti» italijanskih razredov v naših šolah. Pa ne, da bi domačini hoteli osamiti ali izločiti italijanske otroke, kaj se. Že od nekega časa vladalo iskreno sožitje italijanski in slovenski otroci so se igrali, na cesti in poljih. Koliko jih je, ki še danes, kljub furlanskemu ali drugemu izvoru, doobra obvladajo domači slovenski dialekt? Skoraj vsi.

Ne, predlagali smo, naj bi v okviru naselja Rocol-Melara uredili italijansko šolo in tja preselili maloštevilno italijansko ozaradeno s Katinare. Niti «sol-skega avtobusa» ne bi potrebovali: zadostoval bi izkaznice za Acagatov avtobus, ki vozi mimo Lovca v mestu. V domači slovenski šoli pa bi lahko uredili celodnevni pouk po najodobnejših metodah. Saj je, poleg razredov, še tu dvorana za rekreacijo in prireditve z odrom.

Za slovensko srednjo šolo pa bi občinske oblasti morale poskrbeti čimprej za telodvornico. In če jo že nameravajo zgraditi, naj bo taka, da bo lahko postala kulturno-družbeni center vasi. Lahko bi, recimo, bila hkrati telodvornica, ljudska knjižnica in center za družbeno življenje. Sodobna tehnika načrtovanja vse to dopušča. Tudi prostor bi bil na razpolago: hiša z zelenim parkom in drevesjem nasproti srednji šoli, ki je sedaj napol zrušena. Ali pa prostor ob gozdišču, med cerkvijo in šolo, ali za šolo... Ne manjka prostora.

In še zadnje vprašanje. Pred leti, avgusta 1969, so se domaćini zbrali v šolski zgradbi z odbornikom Ceschio in zahtevali slovensko poimenovanje ulice. Glavno ulico, ki gre skozi vas, naj bi poimenovali po umrlem župniku, prosvetnem delavcu in protifašistu, bivšem deportiranu v koncentracijskem taborišču Dachau Tonetu Piščancu. Ostale pa po Franu Milčincem in drugih osebnostih. Kot drugod je tudi s Katinaro zastalo vse. Kaj čakajo? Vsekakor vaščani ne nameravajo popustiti, kajti kljub urbanističnim spremembam, bolnišnici, univerzi itd., mora v vasi ostati pečat in pričevanje o slovenstvu domačega prebivalstva.

Kajti o tem priča tudi spomenik padlim partizanom na domačem pokopališču. Bel, kraški kamen, kot simbol spoštovanja in opomin sedanjim in bodočim rododom.

Pred nekaj tedni je koncesijsko podjetje postavljalo na domačem pokopališču električne lučke na grobove. Na vprašanje, ali namerava občinska uprava počastiti spomin padlih partizanov z večno lučko pred njihovim spomenikom, je pristojni odbornik odgovoril takole: «Da, če plačate».

Morda daje tudi ta odgovor misliti na to, da si bodo morali domaćini Katinare in sosednjih vasi, strnjeno in enotno, še zavhati rokave in terjati svoje. Samo od sebe ne bo prišlo nič.

To so spoznali predvsem mladinci, ki skupaj z lonjerskimi vrstniki, brez razlik in sporov, obnavljajo dejavnosti domačega prostovoljnega društva. Vso srečo jim je limo in mnogo uspeha, kajti ta leta bodo odločilna. Od domačinov pa se nihče ne sme umakniti svojih dolžnosti, da jim tudi vso pomoč

Stojan Spetič

Radio V

NEDELJA, 2. DECEMBRA 1973

ITALIJANSKA TELEVIZIJA
PRVI KANAL

- 11.00 Masa
12.00 Gb 12. uri
Nabožna oddaja
12.25 Kmetijska oddaja
12.55 CANZONISSIMA 73
13.25 Vremenska slika
13.30 DNEVNIK
14.00 Komični filmi
NORE GLAVE
OBLETNICA POROKE
Igrata Stan Laurel in Oliver Hardy
14.30 D'Artagnan
TRJE MUSKETIRJI
Prva epizoda
16.00 Napoved programa
16.15 Program za mladino
Disneyland
RDEČI PES
16.55 BELE IN CRNE STORKLJE
Bolgarski dokumentarec
17.15 DNEVNIK
17.30 REZULTATI IN KRONIKE
Italijanskega nogometnega prvenstva
17.45 CANZONISSIMA 73
19.05 ITALIJANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO
Registriran polčas nogometne tekme
Vremenska slika

20.00 DNEVNIK
20.30 ELEONORA

Drugo izmed šestih nadaljevanj
Smo v Milano v prvih letih po italijanskem preporodu. Eleonora pripada visoki meščanski družbi. Je hči tekstilnega industrijca, vendar odklanja to družbo in se raje vključuje v družbo umetnikov in bohemov naspolh. Zaljublje se v slikarja Andrea Tagliarierija in njena družina jo zavrača spet v svoj kor, oziroma skuša spraviti v neki švicarski zavod, da bi preprečila škandal. Celo njenemu zarocencu Guidu se ne posreči, da bi Eleonora preprčal, naj se vrne. Toda v skromnem podstrešju, kjer Eleonora živi s svojim slikarjem, ne gre vse v redu. Nekega jutra se Eleonora zbudi, toda ob njej je postelja prazna. Več dni mine, ne da bi kaj zvedela o svojem Andreu. Ne najde ga nikjer in le prijatelj Mosè ji nekaj namigne, neki časnikar pa, ki je bil po naključju navzoč, spozna v njej hčerko industrijca Fontane in logično je, da v tem trenutku izbruhne škandal, ko javnost zve, da je industrijci Fontani pobeignila hčerka

21.45 SPORTNA NEDELJA
22.30 DNEVNIK
Vremenska slika

DRUGI KANAL

- 15.00 Neposreden prenos športnega dogodka
18.40 Stran polčas nogometne tekme
19.00 TONY IN PROFESOR
TV film

19.50 SPORTNE VESTI
20.00 Simf. koncert
20.30 DNEVNIK
21.00 PESNIK IN KMET

Običajni tedenski sestanek med dvema osebmra, za kateri pravijo, da bi se ne smeli nikoli srečati.
Gre za Cochija in Renata, znana italijanska komika, ki bosta imela v gosteh še Maria in Pippa Santonastasa, nadalje Mario Monti in Glorio Paul.

22.00 Italijanske zgodbe
GOSPOD PETER

TRST A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila;
8.05 Slovenski motivi; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša; 9.45 Ravlov Klavirski trio; 11.15 Malinski odrazi; Zvesti tovariši, dram. zgodba; 12.00 Nabožna glasba; 12.30 Nepozabne melodije; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj?; 13.30 Glasba po željah; 15.45 Revija solistov; 16.00 Glasba in šport; 17.00 S.V. Lovdovici; «Zenska za nikogar»; 18.20 Nedeljski koncert; 19.00 Mojstri jazza; 19.45 Zgodovina ital. popevke; 20.00 Šport; 20.45 Šport; 22.00 Nedelja v športu;

TRST B

9.10 Orkester; 11.35 Tržaški motivi; 12.40 Deželna kronika; 14.00 Na športnih igriščih; 19.30 Deželna kronika.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 18.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 7.00 Jutranja glasba; 8.45 Nesmrtna melodije; 10.00 Z nami je...; 10.30 Dogodki in delci; 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Glasba po željah; 12.35 Zunanje politični pregled; 14.00 Plošče; 15.00 Pisana glasba; 16.00 Na sprehodu z...; 16.40 Popevke; 17.00 Sosednji kraji in ljudje; 17.35 Glasba po željah; 18.45 Nekaj pokločnic; 19.00 Nedelja na športnih igriščih; 19.30 Prenos RL; 20.00 Glasba v večeru; 20.45 Padra orkester; 21.00 Športna nedelja; 21.15 Operetna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila;
7.00 Jutranja glasba; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Skladbe za go-dala; 10.55 Nedeljski ansambel; 11.10 Ponovno v Neaplju; 11.35 Roditeljski krožek; 12.00 Populare melodije; 14.00 Ekološki nedeljski program; 14.30 Folk glasba; 15.30 Nogomet od minute do minute; 16.30 Popolne z Mino; 17.25 Glas-

NEDELJA, 2. decembra

8.45 J. Hašek: «Prigode dobrega vojaka Svejka» — 3. del; 9.45 Pevski zbor «Franc Zgonik» iz Brnika; 10.10 Kmetijska oddaja; 11.00 Otroška matineja: Otroci naše šole, Enciklopedija živali; 11.45 Poročila; 11.50 TV kazipot; 14.25 Irska folklorna oddaja (v barvah); 15.40 Radost Evrope; 16.40 Za konec tedna; 17.00 Naši sodobniki: Karel Grabeljški; 18.00 Modna oddaja; 18.10 Poročila; 19.15 Dogodivščine Toma Sawyerja — celovečerni film; 19.45 Barvna risanka; 20.00 Dnevnik; 20.40 Filip na konju; 21.15 Zabavno glasbeno oddaja; 21.40 Športni pregled; 22.10 Poročila.

KOPRSKA BARVNA TV

19.45 Serijska risanka; 20.15 Informativna oddaja; «27 kanal»; 20.30 Tri ure za umor — celovečerni film; 22.00 Jaz »Ljubljana 73».

PONEDELJEK, 3. decembra

9.10 Odprta univerza; 9.40, 11.00, 14.50 in 16.10 Šola; 10.30 in 15.40 Angleščina; 17.50 Greec v ječi, lutke; 18.10 Obzoriki; 18.25 Enciklopedija živali; 19.00 Mladi za

beni variete; 18.15 Nedeljski koncert; 19.30 Plošče; 20.25 Ponovno na sporedu z Gigliolo Cinquetti; 21.10 Noč v gledališču; 21.35 Italijanski kvartet;

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila;
7.40 I canterini Peloritani in Carla Bissi; 8.40 Plošče; 9.15 Jesenski ansambel; 9.35 Veliki variete; 11.00 Zabavna oddaja; 12.00 Športna prognoza; 13.00 Kvizi narobe; 13.35 Glasbeno-govorni spored; 14.30 Plošče; 15.00 Preizkušajo se dilenti; 15.35 Plošče; 16.30 Športna nedelja; 17.45 «Canzonissimas»; 19.05 Orkestri; 20.10 Operni svet; 21.00 Je vdova vedno vesela?; 21.25 Nove ital. popevke; 21.40 Velika operna gledališča; 22.10 Plošče in skeci.

III. PROGRAM

9.00 Gregorijansko petje; 9.45 Sličice iz Francije; 10.00 Koncert; 11.00 Skladbe za orgle; 11.30 Rahmaninov; 12.20 Komična opera od Dorizzettija do Verdija; 13.00 Simf. koncert; 14.30 Skladbe za violončelo; 15.30 S. Evelling; «Cara Jane caro mister Kooning»; 16.40 Beethovne skladbe; 18.00 Literatura in poezija; 18.30 Jazz;

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 19.30 Poročila; 6.50 Dones za vas; 7.30 Za kmetijske proizvajalce; 8.05 Veseli tobogan; 9.05 Še pom.ite, tovrstni...; 10.05 Koncert; 11.50 Pogovor s poslušalci; 13.05 Šport na polpodne; 15.35 Majhni ansambli; 16.00 Orman Hunter: Privode profesorja Modrinjaka — humoreska; 16.20 Zabavni orkestri; 17.05 Nedeljska reportaža; 17.25 Popularne operne melodije; 18.00 Peter Aprechtšen: «Očka Reser-sen» — radijska igra; 19.00 Lahko noch, otroci!; 19.15 Glasbene razglednice; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.20 Zaplešite z nami;

TOSKANA, 4. decembra

9.35, 11.00, 14.45, 15.55 in 16.10 Šola; 10.40 in 15.35 Nemščina; 17.50 Grad ugank, otroška oddaja; 18.00 Risanka; 18.10 Obzoriki; 18.25 Dalmatinski plesi in pesmi; 19.00 Šolska TV: Nova tematika; 19.20 Vietnam; 19.45 Risanka; 20.00 TV dnevnik; 20.35 Diagonale; 21.25 H. Fallada: «Sam med volkov». TV nadaljevanje; 22.10 Poročila.

KOPRSKA BARVNA TV

20.00 Risanka; 20.15 Poročila; 20.30 Nora želja, film; 22.00 Naudal base, indijanska artistska skupina.

SREDA, 5. decembra

8.20, 11.00 Šola; 17.50 Oddaja za otroke; Otroci naše šole; 18.00

PONEDELJEK, 3. DECEMBRA 1973

ITALIJANSKA TELEVIZIJA
PRVI KANAL

- 9.30 - 11.30 Šola
12.30 Poljudna znanost
Alpinizem
13.00 Tedenska knjižna oddaja
13.25 Vremenska slika
13.30 DNEVNIK
15.00 Nemščina
17.00 Šola
17.05 DNEVNIK
17.15 PROGRAM ZA NAJMLAJŠE
Živali, ki žive v prirodnem okolju
Program za mladino
17.45 Slike iz sveta
18.15 Podmorski predor
Film
18.45 AKTUALNOSTI O PROBLEMNIH DELA
19.15 ITAL KRONIKE
Danes v parlamentu in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.45 LE STRANE LICENZE DEL CAPORALE DUPONT

Film je režiral Jean Renoir, v glavnih vlogah pa igrajo: Jean Pierre Cassel, Claude Brasseur, Claude Rich, Jean Carmet itd. Film izhaja iz leta 1962. Izdelal ga je Jean Renoir, torej režiser, ki je izdelal vrsto odličnih filmov. Tudi ta njegov film govori, podobno kot film «Velike iluzije», o želji vojnega ujetnika, da bi pobeignil iz koncentracijskega taborišča. Toda v tem primeru ne gre več za prvo svetovno vojno, pač pa drugo. V poletju 1940. leta je kaplar Dupont prišel skupno s prijateljem Dedejem Ballochetom v nemško ujetništvo. In takoj je sklenil, da mora iz taborišča pobeigniti. Toda prvi beg se ne posreči, ker je Ballochet izgubil očala. Po neuspehu po skusu je Dupont začel iskati pot iz taborišča z Dedejem, s katerim skuša pobeigniti iz vagona, ki jih pelje v Nemčijo. Toda spet ju ujamajo. Skušata se nato «preleviti», toda tudi to jima spodleti. Končno se vkrata na vlak, ki vozi proti Franciji. Tudi tokrat ju ujamajo. Pa tudi Ballochet, ki je prve onemogočil pobeg zaradi svoje kratkovidnosti, skuša pobeigniti, pri tem pa se izda, da je prvi izgubil očala, ker se je pač bal pobeiga

22.30 DNEVNIK
Vremenska slika

DRUGI KANAL

- 18.45 SPORTNE VESTI
19.00 Epigode Sherlocka Holmesa
ZLOČIN V EDGWARE ROADU
20.00 OB 20. URI
20.30 DNEVNIK
21.00 TV RAZPRAVA
22.00 SIMF. KONCERT

Po zgodbi Arthura Conana Doylea scenarij napisal Bertram Millhauser
Ko govorimo o Sherlocku Holmesu je logično, da govorimo o detektivki. Današnja detektivka je zaključna detektivka s tem znanim policajem. V Edgware Roadu najdemo mrtvo neko siromasno žensko, ki so ji odrezali tudi palec. Gre za misteriozen zločin, ki se pridružuje podobnim drugim zločinom, do katerih je prišlo v enakih razmerah in več ali manj na enak način. Odrezane prste pa najdemo pozneje v žepih nekaterih bogatih in častiljivih oseb, in to potem, ko so preživel noč v družbi neke zelo čudne ženske. Ti ljudje pa se hkrati ne spominjajo ničesar, niti tega, kje so prebili noč. Zared tega se zdi, da je rešitev preprosta, kajti zločine bi mogli pripisati tem ljudem. Posebno ko se eden izmed teh ubije, drugi pa so pripravljani na izsiljevanje. Toda Holmes bo našel pravo rešitev

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.40 Šola; 12.00 Opoldne z vami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 19.30 Šola; 18.50 Glas in orkester; 19.10 Pravna posvetovanja; 19.20 Jazovska glasba; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Slovenski razgledi; 22.15 Zabavna glasba.

TRST B

12.10 Plošče; 12.30 Deželne kronike; 15.10 Kulturni pregled; 16.20 Domači avtorji; 19.30 Deželna kronika.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 7.00 Jutranja glasba; 8.45 Strani iz albuma; 10.00 Z nami je...; 10.10 Otroški ansambel; 10.30 Glasba po željah; 11.00 Športni ponedeljek; 16.00 Štiri korake z...; 17.00 Vročiti šol kot...; 17.45 Športni pregled; 19.00 Izložba hitov; 19.00 Od Triglava do Jadrana; 19.30 Prenos RL; 20.00 Glasba večeru; 20.45 Koncert komorne glasbe; 22.35 Veliki interreti.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 8.30 Jutranje popevke; 9.15 Vi in jaz; 10.00 Posebna reportaža; 11.30 Četrty program; 13.20 Hit Parade; 14.05 Prosta linija; 15.10 Program za mladino; 16.00 «Sončnica»; 17.05 Pisan pop-danski spored; 17.55 Nadaljevanje «Trije mušketirji»; 18.10 Protagonisti; 18.40 Program za mladino; 19.10 Sindikalno ekonomska panorama; 19.30 Plošče; 20.20 Ponovno na programu z Ornelo Vanoni; 21.10 Koncert; 22.15 XX. stoletje.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila; 6.50 Rekreacija; 8.10 Glasbena matineja; 9.05 Glasba glasba; 9.40 Izberite pesmico; 10.15 Za vsakogar nekaj; 11.15 Z nami domi in na poti; 12.10 Jutranje popevke; 12.20 Sodobna ital. glasba; 13.30 Glasba skozi čase; 14.30 Wagnerja do Wagnerja; 14.30 Na sporedu sta Mozart in Beethoven; 15.3

SPREHOD PO NOTRANJIH IN ZUNANJIH PROSTORIH BOLNIŠNICE PRI SV. IVANU

Namesto zamreženih oken in «zlate kletke» s človeškim odnosom k normalnemu življenju

Bar že deluje, kmalu še kozmetični salon in samopostrežna menza - «Samoupravna skupnost» kot sredstvo terapije

Vrata v psihiatrično bolnišnico niso več zaprta, prav obratno, široko odprta so za vse: za bolnike, zdravnike, slučajnostne obiskovalce in seveda tudi za časnikarje. To je že prva vidna razlika od nekdanj, ko je bila bolnišnica z visokim zidom zaprt kraj in ko so v njej na vsakem koraku bile nove prepreke: debele železne mreže, rešetke, jeklena vrata, zidovi in podobno.

Ogled bolnišnice smo pričeli v poslopiju ravnateljstva, kjer je časnikarja «Primorskega dnevnika» po kratkem razgovoru z ravnateljem prof. Francom Basaglijo (intervju, ki ga objavljamo na drugem mestu, je bil dan teden dni kasneje) sredi svoje evstrosti slovenski psihiater dr. Danilo Sedmak, ki upravlja paviljon «B», v katerem so moški in ženske.

Pot od ravnateljstva po dreveredih do osrednjega trga ni dolgo. Dr. Sedmak je prišel ogled bolnišnice na najbolj enostaven način, tako da je gosta povabil na kavo v bar. Že pri tem pa se je pričel pouk. «Bar smo odprli šele po reformi», pojasnjuje, «prej seveda kaj takega ni bilo. Pa tudi sedaj nismo povsem prepričani, če je prav, da imamo bar znotraj bolniškega prostora. Mi želimo, da gredo bolniki ven, čim več ven, da se tako čim bolj prilagode normalnemu življenju».

nju. Bar je običajen, strežniki so nekoliko bolj počasni, saj očitno še niso povsem navajeni na to delo. Dr. Sedmak plača, kavo nam naskočijo v skodelice, okrog nas žav, kot v vsakem baru, kjer koli v mestu.

Vendar pa stvari niso tako preproste in v resnici prav nič običajne. Le samo nekaj metrov od tu je novo, moderno, razkošno opremljeno poslopje, ki je še pred dvema letoma služilo samo za sprejemni oddelek.

Vrata so široka, steklena, pod iz marmorja, vhodna veža okrašena z lepo keramiko, umetniškim delom nekakega bolnika. Na desno krenemo, pred večja vrata in skozi nje v predstobico in pred debela železna vrata v «zlate kletke», kot samico imenuje dr. Sedmak. To je manjša sobica, v njej je sedaj postelja.

Nekdaj pa temu ni bilo tako: sobica je bila povsem prazna, vrata debela železna in na njih nekaj cm debelo neprobojno steklo, prav tako na oknu, ki je bilo zaprto s posebnim ključem.

Bolnik, vsak bolnik, ki so ga pripeljali v bolnišnico, je najprej vstopil v to celico. Običajno povsem gol in v tej celici je preživel nekaj dni, včasih tudi zelo dolgo. V to celico se je vrnil, ko je bil nemiren. To je bila prva

varijanta sistema, druga pa je postelja opremljena z debelo mrežo, tako da bolnik ni mogel zlesti iz nje.

Vtopim v samico. Dr. Sedmak zapre vrata. Tesno postane v duši, pa čeprav vem, da bom ostal v tem prostoru samo nekaj minut, da se na moj najmanjši znak debela železna vrata takoj odpro. Vse je tiho, strahotno tiho. Povsem sem odrezan od sveta, popolnoma sam. Stopim k oknu. Res, brez pomoči specialnega ključa ga ni mogoče odpreti. Ste ne so betonske, močne. Pod iz linoleja, ki je trdno prilepljen, tako da ga ni mogoče odtrgati. Mora v duši pa je vedno večja.

Kako je bilo pri srcu onemu, katerega so zaprli v to celico in ki ni imel niti najmanjšega pojma, za koliko časa? Kakšna je bila njegova reakcija, ko so se vrata odprla? Sam si priznam, da bi v takem okolju, po takem ravnanju, ne bil več povsem odgovoren za svoja dejanja.

Poskus sva s Sedmakom (naziv «doktor» se je izgubil po poti ogleda bolnišnice) ponovila s kolegom, ki se je med univerzitetnim študijem nekoliko spoznal s psihiatrično znanostjo. Porineva ga v samico ter zapre vrata. Nekam razburjeno nam kriči, midva pa se mu veselo smejeva. Nasmešek izginja, vrata se od-

pro, smeja ni več, ostala je samo še tesnoba.

Sedmak pravi, da je bil prvi akt nove uprave in prva pridobitev novega sistema, da samic enostavno ne uporabljajo več. V nobenem poslopiju ne, ne stare in ne nove.

In kaj naredite z onimi, ki so nasilni. Jih zvežete? «Ne, vezi ne uporabljamo v nobeni obliki. Na razpolago so pomirljiva sredstva in človeška beseda. Ni malo noči, ki sem jih preživel izmenoma z bolničarji ob nemirnem bolniku. To je edno resnično učinkovito sredstvo».

Naprej po poti in naravnost v kozmetični salon. To je najnovejša pridobitev. Po poti srečamo Rosano, komaj 24 let jk je in odpravlja se v salon, ki še ni pričel z delom, bo pa deloval s polno paro čez teden dni. «Vidiš», pravi Sedmak, «Rosana je tu že od mladih let. Pred nekaj leti sem jo videl, kako je nekaj dni butala z glavo v steno samice. Nato je ležala na postelji in se ni dvignila z nje. Sedaj je prosta in sam vidiš, da se je že odpravila iz oddelka».

Sedmakovo «kraljestvo», tako bi rekli po starem, v novem sistemu pa je uporaba takega naziva najbrž hudo pregrešna, je veliko starinsko poslopje zgrajeno še v časih črno-žoltega cesar-

stva. V bistvu se ni mnogo spremenilo: visoki hodniki, velike sobane polne postelj, stara stranišča, pomanjkljive higienske naprave. Nekaj pa je le bistveno novega: vse mreže so izginile; mrež enostavno več ni.

Po hodniku, po katerem hodijo bolniki, prosto, brez nadzorstva, vstopiva v veliko dvorano, kjer čakajo na kosilo.

Nekdaj so bila vrata zaprta. Dnevni urnik bolnika je bil zelo preprost: ponoči v postelji, ponedelji v tej dvorani. Počasi se je navadil, povsem privadil na dva položaja: ali leže v postelji, ali sede na svojem stolu, na stalnem mestu, v isti drži v dvorani.

«Ko sem odprl vrata v dvorano», pravi Sedmak, «sem imel občutek, kot da bi odprl vrata v čebelnjak. Težko mi je bilo, saj so se vsi obrnili na mene, da bi jim dovolili, da gredo vsaj za hipec ven».

Ta pogojnost vlada delno še sedaj. Še sedaj sede na nekatere stoli ljudi, ki se od tega stola ne morejo ločiti. Vstanejo in gredo kot vojaki v vrsti samo takrat, ko začujejo ropot skled (starih vojaških velikih skled), s katerimi so pripeljali hrano. Sedaj hrano jedo s krožniki, z žlicami in vilicami, nožev še ni, pa že to je napredek, ker so še v ne tako oddaljeni preteklosti obstajali samo prsti.

«Trudimo se, da bi ustvarili samopostrežno menzo. S tem bi naredili dva velika koraka na prejšnji bolniki bi se morali odločiti s svojega stola in iti ven iz poslopija, jedli pa bi normalno, kot vsi ljudje, kot se je povsod in v tem je bistvo».

«Kaj pravzaprav počneš?», zastavim malce nesramno vprašanje, ko se za trenutek ustavim pred avtomatom za kavo.

Odgovor je skromen: «Ukvarjam se z zelo banalnimi zadevami. Vidiš, ta avtomat za kavo za nas ni tako enostavna stvar. Ga postavimo, ali ne? Bolje bi bilo ne, da bi šli bolniki ven. Tako da doberš del njih je že to bila zelo velika stvar, da so vstali s svojega stola in prišli do tu. Sedaj rabijo kovance za 50 lir in s tem se je ustvarila potreba, povsem nova potreba. Tudi to je zelo velik napredek. Prav zaradi tega se sedaj ukvarjam z mislijo, da bi uredili za drugo zruženih delavcev psihiatrične bolnišnice, tako da bi bolniki prevzeli razna dela, kot je na primer čiščenje ulic v bolnišnici, pa tudi izven. Bolniki bi na tak način lahko nekaj zaslužili in zadostili svojim potrebam. Z združenja pa imamo velike težave, saj je sodišče najprej ni hotelo registrirati, kljub odločni podpori združenja notarjev. Pa tudi sindikalno ni tako enostavno, še zlasti pa so zapleteni odnosi s socialnim zavarovanjem. «Bistveno pa je, da se ustvarijo potrebe in se z njimi gre na novo pot».

Izginotje mrež, ključev in vsemogočih pregrad na ni edina vidna novost. Postelje so še stare, poleg njih pa so se pojavile omarice. Te omarice so poleg stolov in miz (najmodernejših oblik, nalašč za bolnišnično skonstruiranih) zelo važna novost, ki jo Sedmak podrobno pojasnjuje: Bolnik je bil v množici drugih delcev celote, brez svoje osebnosti in ni mogel imeti ničesar lastnega. Ničesar tudi ni mogel kam postaviti. Z omarico, z lastnim ključem, pa se je ustvarila nova potreba in vrnil se je delček njegove osebnosti.

Pot nas vodi še mimo številnih drugih oddelkov, starih in novih poslopij, povsod pa se vidi marsikaj novega in hodimo pogosto čez kupe opeke, mirno

sodov z barvami, saj je menda metoda Basaglie tudi v tem, da se stalno nekaj gradi in popravlja. Povsod pa vidimo osnovno usmeritev v ustvarjanju povezave med ozemljem, za katerega neki oddelek skrbi, in med oddelkom. Skratka teritorialno načelo povezuje, namesto razdelitve v sisteme znotraj bolnišnice, ki je bila zaključena celota.

Se zlasti pa je zanimiv obisk v «samoupravni skupnosti». Poslopje je sicer staro, toda čisto «nakaj boljšega», saj so ga zgradili za stanovanje ravnatelja in upravnika bolnišnice, sedaj pa pretvorili v sedež štirih samoupravnih skupnosti, kot nazivajo skupnost približno deseterice stanovalec, ki se povsem sami upravljajo. Zdravniki bolničarji jih obiščejo, kot pač to pride, ali če jih pokličejo.

Na vratih ne najlepše, s tresočo roko napisan napis «Roza Luksemburg». Pritisnemo na zvonec, starejša gospa odpre in ponosno pokaže nove zavese. Stanovanje je čisto, povsod se vse blešči. Postelje pospravljene in prekritke z živopisnimi pregrinjali. N.N. je slabo, pravi gospa, prekrila se je z ruho. Sedmak se pretvori v zdravnika in časnikar je za nekaj trenutkov pozabljen. Obisk zdravnika, kot povsod drugod.

BOGO SAMSA

PROF. FRANCO BASAGLIA

Ravnatelj tržaške psihiatrične bolnišnice je bil dolgo let asistent na padovanski univerzi, zatem so ga imenovali za ravnatelja gorisrke umobolnice, kjer je s svojo ekipo začel s poskusom odprte bolnišnice. Nato je kraji čas vodil umobolnico v Parmi in končno v Trstu, kjer je od leta 1971.

TEŽAVE OPISOVANJA «NOVE POTI» PSIHIATRIJE

BOLEZEN JE V DRUŽBI

«Metoda Basaglia» je kot jegulja: zvija se in se spreminja, da je ni mogoče stisniti v zaprte urejene predalčke

RAZGOVOR S PROF. FRANCOM BASAGLIO

Od bolnišnice-laboratorija nasilja do utopije, ki se vendarle uresničuje

Prof. Franco Basaglia je zelo sproščen, takoj vzpostavi neposredni kontakt govori o pojocem padovanskem dialektu. Naša urednika je sprejel kljub temu, da je v teh dneh izredno zaposlen in da prejema od vsega svetovnega tiska prošnje za izjave in intervjuje. Razgovor prične v sejni dvorani ravnateljstva v stari villi Ralli. Predsedem mu kot ravnatelju povem, da Primorski dnevnik ne namerava delati intervjuja o enem samem — pa čeprav tragičnem primeru — temveč o novem sistemu, ki so ga uvedli v tržaški psihiatrični bolnišnici in ki vzbuja tako veliko zanimanje tržaške ter celo svetovne javnosti.

Basaglia je odgovoril, da se mu zdi zelo prav, da izhajamo iz Špangerjevega primera, primera napada bolnika na zdravniško bolnišnico. «Po mojem — nadaljuje — ni v tem problem. Problem je v projekciji celotne institucije v notranjost, v psiho bolnika, v logiki samih institucij. Španger ni zagrešil zločina z namenom, da bi ubil zdravnika, temveč, ker je bil zatiran, pa čeprav ne več bolan, ker tu sploh ne gre samo za bolezen. Razpravljamo o odnosih v družbi...»

Kot skrajni primer institucije nasilja je Basaglia navedel nemško koncentracijsko taborišče, v katerem so se interniranci razlojili na dva dela: «muslimane», to je na interniranje, ki jih je zapustila volja do življenja in ki so v krajšem ali daljšem razdobju umrli, in na vse druge, ki so se za življenje še nasilno borili v okviru logike taborišča in so torej iz teh vrst prišli «kapojo» in drugi.

«Ne gre torej za vprašanje bolnezi — pravi Basaglia — temveč za odnos družbe in njenih institucij do človeka. Ta odnos je ali nasilen ali toleranten, v vsakem primeru pa je človek prisiljen in se brani, kot pač zahtevajo zunanji pogoji. Tukaj ni razlike med «bolnim» ali «zdravim» človekom. Šele ko je človek osvobojen, ko

se lahko svobodno izraža, lahko tehnik — v tem primeru psihiater — prične s svojim delom. V nasprotnem primeru je «bolnik» v rokah tehnika, mu je na razpolago in se ustvarja podoben odnos, kot ga ustvarja ECA z «režeži», katerim določa, kakšne so njihove potrebe, ko jim deli miloščino».

V tem razgovoru smo se precej oddaljili od psihiatrične bolnišnice in od njene vloge v zdravstvenem ter v družbenem sistemu na splošno. Kaj psihiatrična bolnišnica?

«Bolnišnica je laboratorij nasilja. To je ozemlje, poslopja in sistem socialne zaštite, v katerem je treba izključevati kategorije, ki niso družbeno koristne, nasprotno so po zakonih družbe, ki se zgodovinsko spreminjajo, nevarne za njen obstoj. Ustvarja se cela serija institucij, ki imajo v bistvu isti cilj: razlikovati ljudi, da se obvaruje «urejenosti» obstoj družbe. To so sirotišnice, ječe, psihiatrične bolnišnice, domovi za onemogle. V sami instituciji, v psihiatrični bolnišnici, je bilo treba po starem nadaljevati kot zunanji, v družbi, morali smo ločevati zdravnike od bolničarjev in od bolnikov in bolnike ločevati med seboj: moški, ženske, nevarni, mirni, bebi in drugi. Na tak način smo zadostili potrebi varnosti družbe in zato je bila bolnišnica tudi razdeljena v oddelke: opazovalni, sprejemni, oddelki za mirne, za nasilne, za umazane. To ni bilo zaradi hudobije, temveč je to v logiki sistema: samo strogo nadzorstvo nudi istočasno tudi zaščito».

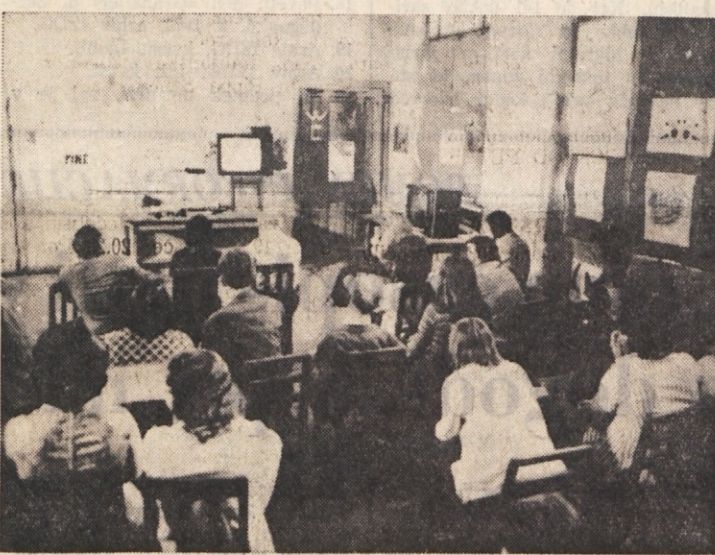
Logika sistema je torej nasilna in prihaja slikovito do izraza že ob vstopu v bolnišnico starega tipa, ko so bolnika sprejeli v samici na prejem sprejemnem oddelku. Kakšna je vloga tega oddelka, kaj je samica?

«Samica je simbol bolezn in je sredstvo zaštite drugih in tudi bolnika samega. Nasilje se uporablja, ker je v njem logika obrambe družbenega ustroja. Šele ko smo odstranili nasilje lahko delamo».

Pa vendar, pripeljali so nasilnega bolnika, razbija, upira se, kaj z njim?

«Začetek zdravljenja je povsem nasilen, skoro veterinarski. Treba je zadostiti potrebam telesa bolnika, ker v takem stanju ne more imeti nobenega razmerja z ostalimi ljudmi. Toda tudi tukaj ne smemo uporabljati sredstev nasilja, moramo ga obravnavati kot bolnika, saj, če bi istega bolnika namesto v psihiatrično bolnišnico odpeljali v katerokoli drugo bolnišnico, ga ne bi zvezali. V takih primerih vedno pričnemo v veterinarskim pristopom. Nekdaj smo nadaljevali z njim, sedaj pa se zavedamo, da se prav te faze prične zastavljati problem, resnični problem. Treba je odgovoriti na vprašanje, če smo veterinarji, ali zdravniki. Pri nas je treba zdraviti, zdraviti pa pomeni, da zdravnik zadosti potrebam bolnika ne pa da bolnik zadostja potrebam zdravnikov, bolničarjev in upravnega sveta umobolnice. Zato moramo vzpostaviti odnos med človekom in človekom, potem ko smo zadostili potrebam bolnikovega telesa. Pri tem je izredno važno, da sam bolnik ve in spozna kaj je njegova bolezen».

Ta proces pa je zelo težaven.

Skoro vsak dan so sestanki.

in zahtevem. Zdravnikov je malo in kako odgovoriti zahtevam bolnikov?

«Zdravnikov je malo, obstajajo pa tudi bolničarji, ki prav tako lahko odločajo in zato se zastavljajo vprašanje pooblastila glede odločanja in z njim vprašanje zavesti. Čim se pri bolničarjih ustvari zavest, se položaj spreobrne».

V tej zvezi je Basaglia zastavil sploh osnovno vprašanje oblasti in se je vprašal, kaj je socializem, na kar je odgovoril, da je to, kadar ljudstvo ne daje nikomur pooblastila, da odloča, temveč da ljudstvo samo ima oblast nad seboj.

«Kaj pa to pomeni v bolnišnici? Podlaga oblasti je znanje: doslej je vse znanje imel zdravnik in zato je imel oblast. Del te oblasti je poveril bolničarjem, ki so nadzorovali, čuvali bolnika. Slednji pa niso imeli nobene oblasti, ker niso imeli nobenega znanja. Sedaj se vse to preobrača. Bolničar prihaja do zavesti, do oblasti, do odločanja. V začetku ga je strah, saj mora sam sprejemati odločitve in pri tem odgovornost. Bojazen pa je mnogo večja, ker v tem novem sistemu oblast sploh izginja. Ni več vodilnega razreda, vse skupaj razpada in iz sistema pooblastil prehajamo v sistem sodelovanja in samoupravljanja. To je nevarno tudi za vodilni razred izven umobolnice in zato je povsem logičen spopad ne samo na ravni zdravnikov in bolničarjev, temveč tudi na ravni družbenega sistema».

«Tudi bolnik je sestavni del trikotar: zdravnik, bolničar - bolnik. Bolnik ima svoje 'premoženje' in svojo 'oblast', ki je v njegovi bolezn. Za njega je bolezen važna, zanj je koristna, samo če jo lahko izrazi. In to je tudi njegova vloga: zdravnik, bolničar pomagata, bolnik pa izraža svojo bolezen s pomočjo enega in drugega. Pa tudi sam bolnik pomaga zdravniku in bolničarju. Tako se v tem trikotu vzpostavi novo razmerje, ko vsak vpliva na druge in ne samo 'višji' na 'nižje'».

Pa ni morda, da je to samo lepa utopija, ki je ne bomo nikoli dosegli?

«Ni utopija, mi težimo k temu, gre za tendenco k nečemu, kar morda ne bomo nikoli popolnoma dosegli. Ni pa zaradi tega manj pomembno in se zaradi tega prav nič manj ne spreminja. Mi iščemo nekaj, čemur se lahko pri-

bližujemo samo s odkrivanjem lastnih napak. To je kot socializem, ki ga ne bomo nikoli popolnoma uresničili, vendar pa ni nič manj resničen. Sicer pa čim bi ga kodificirali, bi ustvarili njegovo negacijo. Tako nekako je tudi pri nas... Ko smo odstranili samico, smo naredili prvi akt k odstranjevanju nasilja v bolnišnici. Odstranili smo bojazen, toda odstranili smo tudi od zgoraj vpeljano varnost».

«Varnost in nasilje sta med seboj povezana pojma. Prav imamo samo mi — ki smo proti vsakemu nasilju — ali pa fašisti, ki so dosledno za nasilje, ki naj obvaruje družbeni ustroj. Vmesnih položajev ni...».

Bogo Samsa - Sergij Premru

Tudi v baru je priložnost za srečanje med bolniki, bolničarji in zdravniki.

Sergij Premru

Zdravljenje umsko bolnih temelji v Italiji na zakonu iz 1904. leta in na načelu, da so umsko bolni nevarni za sebe in za druge, psihiatrične bolnišnice pa skrbijo za evstavno in zdravljenje».

Bolniki, ki so sedaj na zdravljenju v psihiatrični bolnišnici, so razdeljeni v naslednje kategorije: PRISILJENI (coatti), to je oni, ki so s sodnim odlokom poslani v bolnišnico in ki izgube državljanske pravice in za katere skrbi bolnišnica, za kar pa je potreben nov sodni odlok.

PROSTOVOLJNI BOLNIKI, ki se po večini rekrutirajo iz prve kategorije na osnovi mnenja zdravnikov psihiatrične bolnišnice in ki se svobodno ljudje, bolniki na zdravljenju, kot so tudi v drugih bolnišnicah. Ta postopek je možen na osnovi zakona iz 1969. leta, ki je samo delček reforme zdravstvenega sistema.

GOSTJE, ki so ozdravljeni bolniki, ki pa nimajo kam iti, ker nimajo doma, jih domači ne marajo in podobno, zato so prisiljeni ostati v bolnišnici, ki je postala njih drugi dom.

1785: po odloku cesarja Jožefa drugega so umobolne «nasitili» v poslopiju starega političnega zapora na Velikem trgu.

1830: v Trstu je v političnih zaporih, v glavni bolnišnici in pri Sv. Justu 41 umobolnih.

1832: vse umobolne so namestili v skofovi palači in porušili politične zapore.

1841: dograditev nove glavne bolnišnice. V mestu je 70 umobolnih.

1875: umobolnih je že 230, zato občinski svet predlaga zgraditev «občinske umobolnice, medobčinske umobolnice in zatopišča za bedake in kretence».

1908: odprte umobolnice pri Sv. Ivanu. Na razpolago je 480 mest za bolnike.

1925: v pokrajinski psihiatrični bolnišnici je 756 bolnikov (379 moških in 377 žensk).

1950: 31. decembra je v umobolnici 393 bolnikov in 535 bolnic.

1958: bolnikov je prvič nad tisoč in sicer 1.066. Prostora pa je samo za 690 bolnikov, ostali živijo v zasilnih zatopiščih.

1960: dograditev «delovnega naselja».

1971: pokrajinska uprava imenuje za ravnatelja umobolnice prof. Franca Basaglia.

Seveda vse to se ne pomeni, da zdravljenje, terapije ni več. Vendar je fizično zdravljenje samo podlaga za to, da bolnik lahko pride do stanja, ko lahko samo upravlja svoj odnos do skupnosti. Od tistega trenutka dalje bo sam reševal svojo bolezen, kot bo tudi sam upravljal s svojim telesom, katerega je zdravnik ozdravil. Pomagali mu bodo

držino, s prijatelji, s sosedi. To velja za posameznega bolnika. Za vso skupnost bolnikov pa to pomeni, da je treba imeti v bolnišnici in izven nje plesne, preistave, sestanke, otroške vrtce, vse kar kdo hoče skupno, tako da so bolni in zdravi skupaj, pa ne da bi se kdo potvarjal, da bi se «normalni» delali bebec, da ne bi «bebec» postavili v neroden položaj. Neverjetno je, kako se po določenem času in po določenem zblizanju in spoznanju lahko dva človeka sporita, tujita. Vsa bo ostal za drugega čuden, drugačen. Pa nismo morda vsi drugačni?

Seveda vse to se ne pomeni, da zdravljenje, terapije ni več. Vendar je fizično zdravljenje samo podlaga za to, da bolnik lahko pride do stanja, ko lahko samo upravlja svoj odnos do skupnosti. Od tistega trenutka dalje bo sam reševal svojo bolezen, kot bo tudi sam upravljal s svojim telesom, katerega je zdravnik ozdravil. Pomagali mu bodo

držino, s prijatelji, s sosedi. To velja za posameznega bolnika. Za vso skupnost bolnikov pa to pomeni, da je treba imeti v bolnišnici in izven nje plesne, preistave, sestanke, otroške vrtce, vse kar kdo hoče skupno, tako da so bolni in zdravi skupaj, pa ne da bi se kdo potvarjal, da bi se «normalni» delali bebec, da ne bi «bebec» postavili v neroden položaj. Neverjetno je, kako se po določenem času in po določenem zblizanju in spoznanju lahko dva človeka sporita, tujita. Vsa bo ostal za drugega čuden, drugačen. Pa nismo morda vsi drugačni?

Seveda vse to se ne pomeni, da zdravljenje, terapije ni več. Vendar je fizično zdravljenje samo podlaga za to, da bolnik lahko pride do stanja, ko lahko samo upravlja svoj odnos do skupnosti. Od tistega trenutka dalje bo sam reševal svojo bolezen, kot bo tudi sam upravljal s svojim telesom, katerega je zdravnik ozdravil. Pomagali mu bodo

držino, s prijatelji, s sosedi. To velja za posameznega bolnika. Za vso skupnost bolnikov pa to pomeni, da je treba imeti v bolnišnici in izven nje plesne, preistave, sestanke, otroške vrtce, vse kar kdo hoče skupno, tako da so bolni in zdravi skupaj, pa ne da bi se kdo potvarjal, da bi se «normalni» delali bebec, da ne bi «bebec» postavili v neroden položaj. Neverjetno je, kako se po določenem času in po določenem zblizanju in spoznanju lahko dva človeka sporita, tujita. Vsa bo ostal za drugega čuden, drugačen. Pa nismo morda vsi drugačni?

Skrivni pokopi ubitih slovenskih rodoljubov na pokopališču v Trziču pozimi 1941-1942

Primorski dnevnik je dne 11. oktobra 1973 objavil presenetljivo, še neobjavljeno vester, da so bili v Ljubljani ustreljeni talci pokopani v Trziču februarja 1942. Naj takoj v začetku povem, da je vsaj tisti del slovenske javnosti, ki prebira literaturo o narodnoosvobodilnem boju slovenskega naroda, vsaj nekaj vedel o tem, da je italijanski okupator trupa ubitih pripadnikov narodnoosvobodilnega gibanja odvažal proti Trstu ali Trziču in jih tam pokopal, vendar ne samo februarja 1942, temveč tudi prejšnj. Slovenec na jamejstvu so bila ta dejstva iz razumljivih razlogov manj znana in sta v Primorskem dnevniku objavljena vest in faksimile spomenice tržiskega policijskega komisarija z dne 9. februarja 1942 vzbudila veliko zanimanje. Zatekadel sem sklenil, da to zadevo raziščem po ohranjenih in dosegljivih dokumentih.

Po vsaj slovenskega naroda poleti 1941 je tudi italijanski okupator v tako imenovani Ljubljanski pokrajini začel uvajati ostre ukrepe proti pripadnikom narodnoosvobodilnega gibanja in hkrati proti večini slovenskega življa na tem območju. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Graziosi je 11. septembra 1941 izdal odredbo št. 67 o uvedbi izrednega vojaškega sodišča in smrtne kazni. V sedmih členih te odredbe je navedel dejanja, za katere je predvidena smrtna kazen, ustanovitvi izredno sodišče, ki naj sodi storičtem, tedi dejanj, dočolil je tudi, da je treba smrtno kazen izvršiti v 24 urah po izreku sodbe, v osmem členu pa je odredil obvezno prijavo preseljenčev. 1) Na osnovi te odredbe dne 7. oktobra 1941 ustanovljen izredno sodišče, ki mu je predsedoval polkovnik Gabriele Boglione (člana sta bila podpolkovnik Ferdinando Carignani in kapetan Giuseppe Robertazzi), je 8. oktobra 1941 obsodilo na smrt tri Ljubljancane, in sicer Slavka Cestnika, Marjana Vodeta in Arpada Balasa, ki so jih 6. oktobra 1941 zalotili pri prenašanju orožja za partizansko četo v Polhograjskih Dolomiti. Vendar so vsem trem obsojencem, potem ko so za ustrelitev opravili že vsa »tehnična« opravila (napisali so tudi že osnutke zapisnika o ugotovitvi smrti) kazen znižali na 25 let ječe.

V tem času je namreč nahala veljati navedena odredba visokega komisarija, ker je 3. oktobra 1941 Benito Mussolini razglasil, ki ima 20 členov proti narodnoosvobodilnemu gibanju in razveljavil tudi odredbo visokega komisarija z dne 11. septembra 1941, razen 8. člena o obvezni prijavi preseljenčev. Ta Mussolinijev razglas je določal smrtno kazen za dejanja proti državi (člen 1), pustošenja, plenitve, pokole (člen 2), pripravljane in udeleževanje oborožene vstaje (člen 3), vodstvo prevratnih organizacij (člen 4), za prevratno propagando kazen od 5 do 15 let ječe (člen 5). Dne 7. novembra 1941 pa je Mussolini izdal ukaz o ustanovitvi vojaškega vojnega sodišča II. armade v Ljubljani (Tribunale militare di guerra della 2. Armata - Sezione di Lubiana), ki naj sodi predvsem storičtem dejanj, ki jih je navajal Mussolinijev razglas z dne 3. oktobra 1941. Pred tem sodiščem je bilo do 8. septembra 1943 kar 8737 obravnav pri 13.186 Slovenceh in je izreklo 83 smrtnih obsodb, 412 obsodb na do smrtno ječo, 3082 oseb pa je obsodilo na kazni do 30 let ječe. 3)

Vojaško vojno sodišče v Ljubljani je prvo smrtno kazen izreklo 6. decembra 1941, in sicer polkovniku Belokranjske čete Jožetu Miheliču iz Metlike. Ko so tekle priprave za ustrelitev na smrt obsojenega Jožeta Miheliča, ki je na dan obsodbe pisal svojim domačim: »Umreti moram toda zavest, da umrjem pošten mi je v tolažbo, se je pri italijanskem okupatorju poročila zame, da bi njegovo truplo pokopali zunaj Slovenije. Ta zamisel se je poročila v glavi komandanta divizije sardinjskih granadirjev, generala Tadea Orlanda. Ta general je imel namreč kot najvišji vojaški funkcionar v Ljubljani poveljstvo XI. armadnega zbora z generalom M. Robottijem na čelu je bilo namreč zunaj Ljubljane na skrbi izvršitve smrtnih kazni in je podpisoval povelja in navodila, ki so določala čas, kraj in potek usmrtnice. Menim, da italijanski vojski ne bi smelo biti v čast to, da je ravno ta general bil po letu 1943 visok funkcionar v kraljevi vojski in če se ne motim, celo vojni minister v italijanski vladi. Ko je general T. Orlanda 8. decembra 1941 poročal poveljniku XI. armadnega zbora, da bo na smrt obsojeni Jože Mihelič ustreljen, naslednji dan, je tudi zapisal tole: »V slovega komisarija sem prošil, za dovoljenje, da takoj po ustrelitvi prepeljemo truplo v Trst, da se ne bi, če bi bilo pokopano v Ljubljani, oni kraj spremenil v kraj romanja in polaganja cvetja nam sovražnih elementov.« 4)

Generalu T. Orlandu je treba priznati, da je pravilno domnel razpoloženje večine slovenskega ljudstva. Le-to je res polagalo cvetje in prizigalo sveče na krajih, kjer so padli partizani, kjer so okupatorji ubili ali pokopali talce. O tem pričajo podatki iz okupatorjevih dokumentov in znanje, da je nemški okupator večino trupel v letih 1941-1942 ubitih talcev odpeljal v Gradec in jih v tamkajšnjem krematoriju upepeli.

Ko je visoki komisar E. Graziosi zvedel za predlog generala T. Orlanda, je naročil ljubljanskega kvestorja Ettoreja Messana, naj se poveže s tržiskim kvestorjem in z njegovo pomočjo skuša uresničiti ta predlog. Kvestorja sta se kar po telefonu dogovorila, da bodo truplo ubitega J. Miheliča prepeljali v Trzič in ga pokopali na tamkajšnjem mestnem pokopališču. Žal ne vemo, zakaj se je tržiski kvestor R. Capobianco odločil, da bodo Miheličovo truplo pokopali v Trziču in ne v Trstu, kakor je predlagal general T. Orlanda. Vsekakor je moral imeti kakšne razloge za takšno odločitev. Morda je odločitev, da bodo truplo pokopali v Trziču in ne v Trstu v zvezi z dejstvom, da je bil v Trstu ravno tiste dni velik proces proti Pinku Tomaziču in soobtoženci, t.j. tako imenovani drugi tržiski proces. Če upoštevamo, kakšen pomen so italijanske oblasti pripisovale temu procesu in kaj vse so ukrenile za zavarovanje, dalje dejstvo, da so se v velikem številu ravno v Trstu (vendar ne samo tam) pojavili letaki Osvobodilne fronte in napisi po zidovih, da so italijanske oblasti ob procesu zaznale tudi druge vidne izraze protifašističnega razpoloženja (itd. 5), bi verjetno mogli reči, da je tržiski kvestor odločil za pokop Miheličevega trupla v Trziču in ne v Trstu. Sicer pa so tu di trupla v drugem tržiskem procesu na smrt obsojenih in dne 15. decembra 1941 na openskem strelišču ustreljenih 5 Slovencev odpeljali na pokopališče Villorbe pri Trevisu in jih tam skrivaj pokopali. (Našli so jih šele 22. avgusta 1945.)

Zanimivo je, da sta se ljubljanski in tržiski kvestor razmeroma hitro dogovorila o prevozu Miheličevega trupla v Trzič in za pokop na tamkajšnjem mestnem pokopališču. Kajti že 8. decembra zvečer je visoki komisar E. Graziosi brzojavil tržiskemu prefektu Tulliu Tamburiniju sledeče: »07855. Kab. Zelo zaupno. V potrditev telefonskega sporočila 7. decembra, ki ga je prejela, da so 6. januarja 1942 pismo sporočilo komisarjatu javne varnosti Trzič, da bo Pečarjevo »truplo pokopano na tamkajšnjem pokopališču, kakor so se dogovorili z gospodom prefektom iz Trsta.« 14) Po pokopu je komisar javne varnosti v Trziču poročal tržiskemu kvestorju, da so, z vojaškim avtomobilom in ob spremstvu vojakov bataljona M pripeljali tja truplo »nekega ustreljenega iz Ljubljane in ga pokopali na tem pokopališču.« 15)

Italijanski okupator v Ljubljanski pokrajini je lahko že razmeroma zgodaj ugotovil, da slovensko ljudstvo kljub še tako skrivnemu izvrševanju smrtnih kazni nad upornimi Slovenci, zve za kraje usmrtnice in počasti spomin žrtvam s cvetjem in pržigani mi svečami. V Tomišlju so tamkajšnji aktivisti OF to storili že nekaj ur po ustrelitvi šestih upornikov in je o tem poročal celo Slovenski poročevalec. 16) Razumljivo je torej, da so okupatorjeve oblasti še bolj skrbjele, da bi ostali podatki o izvrševanju smrtnih kazni v čimvečji tajnosti. »Znano je, da sedanje razmere zahtevajo, da držimo v tajnosti vse podatke o izvrševanju kazni (kraj, eksekucijski oddelki, uro itd.) tudi potem, ko je bila ta sodba že izvršena.« O tem je bilo celo prepovedano telefonirati. General T. Orlando se 7. januarja 1942 zelo hudoval nad poveljnikom skupine kraljevih kabinirjev v Ljubljani, majorjem Rafaelom Lombardijem, ker je poveljstvo divizije sardinjskih granadirjev kar po telefonu poročal tržiskemu kvestorju, da so, z vojaškim avtomobilom in ob spremstvu vojakov bataljona M pripeljali tja truplo »nekega ustreljenega iz Ljubljane in ga pokopali na tem pokopališču.« 15)

Jožeta Miheliča je eksekucijski vod VIII. bataljona črnih srajc »M« ustrelil 9. decembra 1941 ob osmih jutraj na strelišču ob Dolenski cesti v Ljubljani in njegovo truplo so pokopali v Trziču. O tem je komisar javne varnosti v Trziču A. Tricarico še isti dan poročal tržiskemu kvestorju: »Kot so določala prejeta ustna povelja in zaupno sporočilo ljubljanskega kvestorja, je bilo danes ob 11.50 na krajevem pokopališču pokopano truplo v Ljubljani usmrčenega Jožeta Miheliča, sina na od Jožeta, in sicer s priložnim ukazom tujaknega župana, da naj bi se izognil formalnostim obreda, registracije in oštevilčenja pokopa. Truplo je prispelo sem z vojaškim avtomobilom in ga je spremljval oddelk vojakov pod poveljstvom nekega vodnika.« 7)

Poročilo o pokopu Jožeta Miheliča v Trziču je prispelo do tržiskega prefekta in ta je 11. decembra 1941 z brzojavko obvestil visokega komisarija. 8)

radi mladostnosti, so drugih 6 ustrelili 22. decembra 1941 pri Tomišlju. Pod strelji pusk eksekucijskega voda VIII. bataljona črnih srajc »M« so padli Ljubo Serčer, Ivan Verbič, Valentin Kariz, Rado Kogoj, Karel Kranjc in Ignac Zagar. Kot poroča okupatorjev vir, so umrli ponosno, vzklidajoč: »Smrt fašizmu, živel Stalin, živel! Sovjetska zveza, živel! svoboda, živel! vsi slovenski tovariši!« 9)

Prav gotovo ni nepomembno dejstvo, da so bili od šestih ustreljenih kar štiri rojeni v Slovenskem primorju, in sicer Kariz in Kranjc v Trstu, Serčer v Rihemberku in Kogoj v Podmelcu. 10) Tudi za šest ustreljenih je bila v povelju o poteku usmrtnice, ki ga je 31. decembra 1941 podpisal še imenovani general T. Orlanda, dolžba: »1) Poveljnik VIII. bataljona črnih srajc bo izročil poveljniku spremstva pooblastilo za pokop trupel na pokopališču v Trziču. Po pooblastilo bo dobil pri kraljevi kvesturi.« Poročilo komisarja javne varnosti v Trziču A. Tricarica, ki ga je 22. decembra 1941 poslal tržiskemu kvestorju, je bilo to pot zelo kratko: »Danes so prispela sem iz Ljubljane trupla 6 usmrčenih, ki so jih pripeljali na dveh vojaških avtomobilih v spremstvu vojakov bataljona M; pokopali so jih na tem pokopališču.« 11)

Komaj je preteklo pol meseca in že so v Trziču pripeljali novo truplo. Dne 3. januarja 1942, torej tisti dan, ki ga je Osvobodilna fronta razglasila za dan spomina na žrtve, ki so v letu 1941 dala svoja življenja za svobodo slovenskega naroda (v razglasu OF sta posebej imenovana narodna junaka Slavko Šlander in Ljubo Serčer) 12), je vojaško vojno sodišče v Ljubljani obsodilo na smrt Feliksa Pečarja iz Polja pri Ljubljani. Ustrelili so ga 7. januarja 1942 v Brezju pri Horjulu. Tudi za njegovo truplo je general T. Orlanda v svojem povelju o izvršitvi smrtnih kazni določil, naj ga prepeljejo v Trzič. 13) Ljubljanski kvestor E. Messana je 6. januarja 1942 pismo sporočilo komisarjatu javne varnosti Trzič, da bo Pečarjevo »truplo pokopano na tamkajšnjem pokopališču, kakor so se dogovorili z gospodom prefektom iz Trsta.« 14) Po pokopu je komisar javne varnosti v Trziču poročal tržiskemu kvestorju, da so, z vojaškim avtomobilom in ob spremstvu vojakov bataljona M pripeljali tja truplo »nekega ustreljenega iz Ljubljane in ga pokopali na tem pokopališču.« 15)

Italijanski okupator v Ljubljanski pokrajini je lahko že razmeroma zgodaj ugotovil, da slovensko ljudstvo kljub še tako skrivnemu izvrševanju smrtnih kazni nad upornimi Slovenci, zve za kraje usmrtnice in počasti spomin žrtvam s cvetjem in pržigani mi svečami. V Tomišlju so tamkajšnji aktivisti OF to storili že nekaj ur po ustrelitvi šestih upornikov in je o tem poročal celo Slovenski poročevalec. 16) Razumljivo je torej, da so okupatorjeve oblasti še bolj skrbjele, da bi ostali podatki o izvrševanju smrtnih kazni v čimvečji tajnosti. »Znano je, da sedanje razmere zahtevajo, da držimo v tajnosti vse podatke o izvrševanju kazni (kraj, eksekucijski oddelki, uro itd.) tudi potem, ko je bila ta sodba že izvršena.« O tem je bilo celo prepovedano telefonirati. General T. Orlando se 7. januarja 1942 zelo hudoval nad poveljnikom skupine kraljevih kabinirjev v Ljubljani, majorjem Rafaelom Lombardijem, ker je poveljstvo divizije sardinjskih granadirjev kar po telefonu poročal tržiskemu kvestorju, da so, z vojaškim avtomobilom in ob spremstvu vojakov bataljona M pripeljali tja truplo »nekega ustreljenega iz Ljubljane in ga pokopali na tem pokopališču.« 15)

Druga nevednost, za katero menim, da se je bil s tovarnostjo izogniti, je, da s tovarnostjo padajo na cesto kaplje krvi, ki priteka iz krstov.« 22)

Preko kvestorja je ta spomenica prispela do tržiskega prefekta T. Tamburinja in tu je kratek povzetek 18. februarja 1942 poslal visokemu komisarju za Ljubljansko pokrajino E. Graziosi. 23)

Ta prefektov dopis je tudi poslednji podatek o prevozu trupel ustreljenih pripadnikov narodnoosvobodilnega gibanja iz Ljubljanske pokrajine v Trzič in o njihovem pokopu na tamkajšnjem mestnem pokopališču. V ohranjenih in dostopnih arhivskih virih ni poleg nobenega poizvedenja, da bi se dva pokopali tam, kade, da so koga obsojela na smrt in ustreljena 4. marca 1942 popoldne na strelišču v Ljubljani, in sicer Edvarda Legarta in Jožeta Koprivnika. Pokopani na žalah v Ljubljani. Navodila za izvršitve smrtnih obsodb prvič izrecno ne navajajo, da je treba trupla odpeljati v Trzič. Indeks pokopanih na pokopališču žale za leto 1942 ima podatek, da so 7. marca 1942 imeli pokop na smrt obsojenega, ostane še torej vedno vprašanje, kdo sta bili drugi dve osebi, pokopani tistega dne na Zaah. Prav zagotovo pa vemo, da so 16 preserskih žrtve, ki jih je

vojaško vojno sodišče v Ljubljani 7. marca po nečistem obsodilo na smrt, pokopali na žalah; ohranjen so fotografije, ki prikazujejo odprte krste s preserskimi žrtvami v mrtvašnici in sveže grobove na tem pokopališču. 24) Tudi indeks pokopanih na žalah v letu 1942 ima podatke, da so 10. marca 1942 pokopali 16 neznanih oseb.

Ugotavljamo torej, da je italijanski okupator od 9. decembra 1941 do 7. februarja 1942 odvažal trupla na smrt obsojenih in ustreljenih Slovencev iz Ljubljanske pokrajine v Trzič (Monfalcone) in jih skrivno pokopal na mestnem pokopališču. Več virov izpričuje, da je bilo tam zagotovo pokopanih devet oseb, in sicer Jože Mihelič, Ljubo Serčer, Ivan Verbič, Valentin Kariz, Rado Kogoj, Karel Kranjc, Ignac Zagar, Feliks Pečar in Milan Šusteršič. Za navedeni čas ni nobenega podatka o tem, da bi tam pokopali kakšnega drugega človeka iz Ljubljanske pokrajine, navedene osebe so bile namreč vsi, ki jih je v tistem času italijanski okupator v Ljubljanski pokrajini obsodil na smrt in jih tudi usmrtil. Kot vemo, talcev takrat italijanski okupator še ni streljal.

Zelo pozno, šele po osvoboditvi, ko so prišli v roke zaupni dokumenti italijanskih oblasti, so svoji izvedeli, kam so odpeljali trupla navedenih oseb. A. Ožbolt v knjigi o bojni poti Ljuba Serčerja pravi tako: »Skoraj tri desetletja je (matična op. T. F.) brezupno iskala sinov grob, ki jih je v tistem času italijanski okupator v Ljubljanski pokrajini obsodil na smrt in jih tudi usmrtil. Kot vemo, talcev takrat italijanski okupator še ni streljal.«

Poizvedoval sem pri raznih ustanovah v Ljubljani, aiti imajo kakšne podatke o iskanju ali izkopu trupel na tržiskem pokopališču, a sem dobil le negativne odgovore. Sklepam, da so ostanki trupel navedenih 9 pripadnikov slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, med katerimi sta tudi dva narodna heroja, se v zemlji na tržiskem pokopališču. Ker je bil pokop skrit, ni bilo tako enostavno najti trupel, ki so jih pripeljali do Trziča (Monfalcone) pri Trstu, odtod pa se je obupana vrnila.« 25)

Poizvedoval sem pri raznih ustanovah v Ljubljani, aiti imajo kakšne podatke o iskanju ali izkopu trupel na tržiskem pokopališču, a sem dobil le negativne odgovore. Sklepam, da so ostanki trupel navedenih 9 pripadnikov slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, med katerimi sta tudi dva narodna heroja, se v zemlji na tržiskem pokopališču. Ker je bil pokop skrit, ni bilo tako enostavno najti trupel, ki so jih pripeljali do Trziča (Monfalcone) pri Trstu, odtod pa se je obupana vrnila.« 25)

Poizvedoval sem pri raznih ustanovah v Ljubljani, aiti imajo kakšne podatke o iskanju ali izkopu trupel na tržiskem pokopališču, a sem dobil le negativne odgovore. Sklepam, da so ostanki trupel navedenih 9 pripadnikov slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, med katerimi sta tudi dva narodna heroja, se v zemlji na tržiskem pokopališču. Ker je bil pokop skrit, ni bilo tako enostavno najti trupel, ki so jih pripeljali do Trziča (Monfalcone) pri Trstu, odtod pa se je obupana vrnila.« 25)

Poizvedoval sem pri raznih ustanovah v Ljubljani, aiti imajo kakšne podatke o iskanju ali izkopu trupel na tržiskem pokopališču, a sem dobil le negativne odgovore. Sklepam, da so ostanki trupel navedenih 9 pripadnikov slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, med katerimi sta tudi dva narodna heroja, se v zemlji na tržiskem pokopališču. Ker je bil pokop skrit, ni bilo tako enostavno najti trupel, ki so jih pripeljali do Trziča (Monfalcone) pri Trstu, odtod pa se je obupana vrnila.« 25)

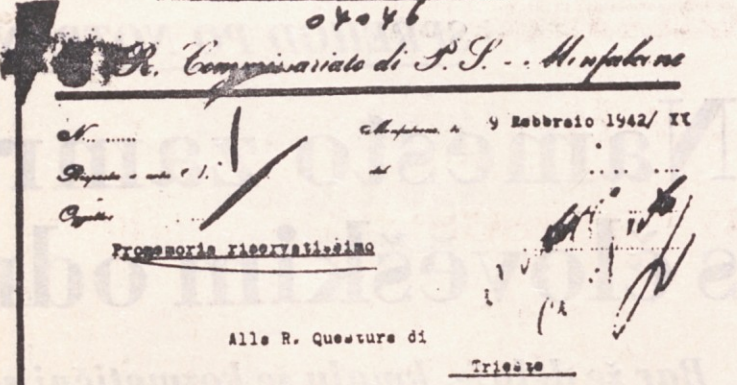
Poizvedoval sem pri raznih ustanovah v Ljubljani, aiti imajo kakšne podatke o iskanju ali izkopu trupel na tržiskem pokopališču, a sem dobil le negativne odgovore. Sklepam, da so ostanki trupel navedenih 9 pripadnikov slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, med katerimi sta tudi dva narodna heroja, se v zemlji na tržiskem pokopališču. Ker je bil pokop skrit, ni bilo tako enostavno najti trupel, ki so jih pripeljali do Trziča (Monfalcone) pri Trstu, odtod pa se je obupana vrnila.« 25)

vojakov - črnosrajčnikov, ki so trupa pokopali in morda kdo od domoljcev, če bi slučajno takrat videl sledi skrivnega groba in bi si zapomnil njegovo lego.

Tone Ferenc

OPOMBE

1. Službeni list za Ljubljansko pokrajino 13. 9. 1941.
2. Službeni list za Ljubljansko pokrajino 11. 10. 1941.
3. M. Luštek: Kronološki pregled dogodkov v Ljubljani v letu 1941, v: Letopis Muzeja narodne osvoboditve LRS, 1975, str. 149.
4. J. Jarc: Prva belokranjska partizanska četa, v: Letopis Muzeja narodne osvoboditve LRS, 1959, str. 105.
5. Pr. M. Kacin - Wohinz: Ob tridesetih obletnici druge tržiske procesa, v: Borec, 1971, str. 736-737.
6. Arhiv Instituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani (navajam: Arhiv IZDG), fond kvesture Trst.
7. Arhiv IZDG, tr. kvest.
8. Arhiv IZDG, tr. kvest.
9. Sporočilo karab. čete Ljubljane kvesturi 25. 12. 1941), arhiv IZDG, kvest. Ljubljana, f. 8/II, poročilo karab. divizije sard. gren. 22. 12. 1941, Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov, del VI. knj. 1, dok. 212.
10. A. Ožbolt: Serčerja vojna pot, Ljubljana 1973.
11. Arhiv IZDG, tr. kvest.
12. D. Jeršek: Plebiscitne akcije Osvobodilne fronte v letih 1941-1942, v: Prispevki za zgodovino delavskega gibanja, 1961, št. 1-2, str. 226-232.
13. Arhiv IZDG, karab. skupine Ljublj., basc. 158/II.
14. Arhiv IZDG, tr. kvest.
15. Arhiv IZDG, tr. kvest.
16. A. Ožbolt: Serčerja vojna pot, Ljubljana 1973, str. 277. Slovenski poročevalec, 1941, št. 32, dne 30. 12. 1941.
17. Povelj. div. »Granatieri di Sardegna« 7. 1. 1942, arhiv IZDG.
18. Povelj. div. »Granatieri di Sardegna« 6. 2. 1972, arhiv IZDG.
19. Arhiv IZDG, kvest. Ljublj.
20. Arhiv IZDG, tr. kvest.
21. Ta podatek ne drž, saj je v

Come è noto da un po' di tempo in questo cimitero vengono sepoliti i condannati a morte e fucilati a Lubiana. Il seppellimento delle salme per ragioni di opportunità politica è segreto. L'arrivo delle salme, accertato da buon numero di militi del Battaglione M fortissimi in autocarro, si verifica generalmente alle ore 12 alle 13. Si sa che il locale cimitero si trova poco discosto dal Cantiere Navale e sulle strade che porta ad esso, l'arrivo degli autocarri si verifica proprio nel momento in cui le strade sono piene di operai ed impiegati che usufruiscono dell'ora di accensione del lavoro per consumare il pasto. È evidente che molti di essi notano l'ingenuità estranea dell'autocarro militare nel cimitero e le discese da esso di un numero non indifferente di militi con tutto l'armamento e aspettano i treni di operazione mortuarie notturne. Per evitare l'inconveniente, che va a danno della segretezza, dato che non è escluso che altre volte verranno gli autocarri, si prega voler disporre in maniera che gli autocarri militari trasportanti le salme stesse, giungano in questo cimitero prima delle ore 12 o dopo le ore 13. Sarà grande onore se il previsto dell'arrivo sarà dato con una certa approssimazione limitata per evitare l'attesa di molte ore sulle strade, essendo verificato che ci sono stati costretti, come è noto, ad attendere, anche per oltre quattro ore, con evidente danno degli altri servizi. Altro inconveniente, che ritengo sia più e si dovrebbe evitare nel modo più assoluto, è quello che degli autocarri lungo le strade vengono disseminate gocce di sangue che escono dalle bare.

Il Commissario di P.S. (A. Tricserio)

Fotokopija pisma, na katero se sklicuje avtor pričujočega članka dr. Tone Ferenc, iz katerega je razvidno, da so v Trziču fasiliti pozimi leta 1942 pokopali v Ljubljani ustreljene slovenske rodoljube in protifašistične borce.

10. točki navedenega povelja generala T. Orlanda o usmrtnitvi Ljuba Serčerja in soobtožnih bilo za spremstvo trupel določenih le 15 vojakov. Sodim, da jih tudi za prevoz enega trupla ni moglo biti več.
22. Arhiv IZDG, tr. kvest., faksimile in prevod v Primorskem dnevniku 11. 10. 1973.
23. Arhiv IZDG, pref. Trst, dopis prefekta št. 00406 dne 18. 2. 1945.
24. Zbornik fotografij iz narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda, del II, knjiga 1 (ponatis 1966), str. 216-217.
25. A. Ožbolt: Serčerja vojna pot, Ljubljana 1973, str. 277-279.

POMEN INFORMACIJE V DANAŠNJEM SVETU

Edino časopis nudi vse potrebne podatke o dogodkih pri nas in drugod po svetu

Leto se počasi nagiba h koncu in čas je, da delamo obračune. Teh je že preveč na gospodarski ravni, kjer je bilo letošnje leto zelo razgiban, prav tako pa jih je tudi dosti na področju kulture in še predvsem informacije, o kateri bomo danes govorili.

Informacija zadobiva v zadnjih letih čedalje večji pomen. Z modernimi prevoznimi sredstvi lahko v nekaj urah dosežemo najbližje oddaljene točke na svetu. Pomislimo le, kakšno doživetje je bilo pred samimi sto leti potovanje z vlakom iz Trsta na Dunaj, po tisti Južni železnici, ki je avstrogrski monarhi predstavljal najodbojnejšo in največjo znanstveno pridobitev. Sedaj nam je Dunaj mnogo bližje in to ne samo po časovni razdalji, ampak tudi po miselnosti.

Več italijanskih časopisov je v zadnjih časih zamenjalo lastnika. Navedli bomo le obširno obravnavani rimski »Messaggero« in milanski »Corriere della sera«, ki je najbolj razširjen list v Italiji. Sicer pa izhaja v Italiji 82 dnevnikov in skupni nakladi skoraj 7 milijonov izvodov. Vendar pa seže do bralcev manjše število izvodov, saj statistiki trdijo, da je Italija po branju dnevnikov pred zadnja država v zahodni Evropi (pred Španijo); dnevniški tisk v Italiji odst. prebivalstva. Tudi celotna naklada italijanskih časopisov je zelo majhna. Pomislimo le, da samo tri največji japonski dnevnik (Asahi Šimbu, Mainichi Šimbu in Yomiuri Šimbu) tiskajo nad 22 milijonov izvodov. Res je, da šteje Japonska 100 milijonov prebivalcev, vendar so številke nesorazmerne.

Vsi časopisi si torej želijo čim večje število bralcev. To delajo na več različnih načinov. Vendar le malokdo najde pravi način, predvsem pri naročnikih. Zaradi slabih potožnih povezav bi naročniki namreč prejeli časopis šele dan ali dva kasneje. Tudi cene naročnikov so zelo visoke, saj pri nekaterih listih dosežejo 30.000 lir letno. Bralci pri tem prihranijo le nekaj nad 2.000 lir letno in se mu torej naročnina ne izplača.

Pri Primorskem dnevniku je to precej drugače. Naročnina za naš list je mnogo cenejša in kdor se naroči za vse leto, prihrani več kot 15.000 lir. Primorski dnevnik je omogočil bralcem ta prihranek predvsem zato, da se jim čim bolj približa in da nudi vsem, vsakodnevne sveže informacije. Priznati moramo, da so bralci razumeli to našo skrb in z veseljem lahko ugotavljamo čedalje večje zanimanje za naš list. Zato smo pre-

Današnji človek živi sredi »civilizacije«. Zanj je prav tako zanimivo, kaj se dogaja v njegovem rodnem mestu, kot to, kar se godi sredi Amerike. O tem prejemamo podatke iz dnevnega tiska in iz drugih informacijskih virov, predvsem radia in televizije. Če sta radio in televizija neposredni stičišči človeka z dogodkom in časovno najhitrejši vir informacij, je dnevni tisk nedvomno tisto sredstvo, ki nudi bralcu natančen prikaz in tudi premišljeno komentarizirani dogodek.

Tega se prav dobro zavedajo veliki založniki, ki v naši državi, pa tudi drugod, kupujejo časopise in si s tem zagotavljajo množice bralcev. Kljub radiu in televiziji ostane prav časopis najvažnejši posrednik dogodkov. Še več; časopis nudi bralcu možnost, da si sam ustvari mnenje in kasneje svoje mnenje tudi preveri.

Več italijanskih časopisov je v zadnjih časih zamenjalo lastnika. Navedli bomo le obširno obravnavani rimski »Messaggero« in milanski »Corriere della sera«, ki je najbolj razširjen list v Italiji. Sicer pa izhaja v Italiji 82 dnevnikov in skupni nakladi skoraj 7 milijonov izvodov. Vendar pa seže do bralcev manjše število izvodov, saj statistiki trdijo, da je Italija po branju dnevnikov pred zadnja država v zahodni Evropi (pred Španijo); dnevniški tisk v Italiji odst. prebivalstva. Tudi celotna naklada italijanskih časopisov je zelo majhna. Pomislimo le, da samo tri največji japonski dnevnik (Asahi Šimbu, Mainichi Šimbu in Yomiuri Šimbu) tiskajo nad 22 milijonov izvodov. Res je, da šteje Japonska 100 milijonov prebivalcev, vendar so številke nesorazmerne.

Vsi časopisi si torej želijo čim večje število bralcev. To delajo na več različnih načinov. Vendar le malokdo najde pravi način, predvsem pri naročnikih. Zaradi slabih potožnih povezav bi naročniki namreč prejeli časopis šele dan ali dva kasneje. Tudi cene naročnikov so zelo visoke, saj pri nekaterih listih dosežejo 30.000 lir letno. Bralci pri tem prihranijo le nekaj nad 2.000 lir letno in se mu torej naročnina ne izplača.

Pri Primorskem dnevniku je to precej drugače. Naročnina za naš list je mnogo cenejša in kdor se naroči za vse leto, prihrani več kot 15.000 lir. Primorski dnevnik je omogočil bralcem ta prihranek predvsem zato, da se jim čim bolj približa in da nudi vsem, vsakodnevne sveže informacije. Priznati moramo, da so bralci razumeli to našo skrb in z veseljem lahko ugotavljamo čedalje večje zanimanje za naš list. Zato smo pre-

pričani, da bomo tudi v prihodnjem letu imeli še več naročnikov, kajti, kot smo že opozorili, ima vsak celotni naročnik možnost, da prejme eno izmed številnih nagrad v skupni vrednosti 2.300.000 lir, ki jih je naš časopis namenil svojim zvestim bralcem.

Režiser Matjaž Klopčič odgovarja

(Nanadljevanje s 5. strani)

Nih scen filma, v sceni plesa, za elipso, ki mi omogoča, da s posebno montažo dosežem (mogoče?) občutek pravega »čudeža«, ki zdaj zavrti plesalca v njuni medsebojni naklonjenosti drugača proti drugemu, v resnici pa se v samem trenutku zgodbe tu pojavi prvi moment Metine slabosti, srčne bolezni... Posebej za tv-serije sem potreboval osebo, ki bi krožila med vsemi in lažje povezovala nekatere scene, obenem pa potokva personificirala tudi tisto trajno človeško hrepenenje, vzhigniti se nad običajnost vsakdana.

V.: V kakšni meri mislite, da je pripomoček k uspehu tv-serije in potem filma to, da ste nekako povrednotili kmečko kulturo? O.: Ne vem! Mislim, da je roman na neki poseben način očarljivo delo, čeprav je morda tudi pri Tavčarju nastal iz nekega odpora proti strahotam vojne, za katero je najbrže menil, da jo le povzroča urbana sredina s svojimi finančnimi in vladnimi predstavami. Mogoče pa se v posneti verziji tudi tudi neki poseben mir dobe, ki ni poznala avtomobilov, trda črna in hrupa, obenem je to tudi eden prvih jugoslovanskih filmov, ki opisuje preteklo dobo v barvni tehniki.

V.: Kako da ste z ozirom na prejšnje filme poudarili množično in statično dimenzijo bolj kot individualno in dinamično? O.: Zdelo se mi je, da to bolj odgovarja dobi na prelomu stoletja. Poleg tega pa sem po vseh raznih montažnih poskusih in večletni praksi domel, da zanimivost človeškega obraza ne nadomesti noben papirnat arhizem. Menim, da sem se v »Čvetju« veliko bolj posvetil igralcem kot do sedaj in da sem tudi v montaži in kadranju postal bolj dosleden. Mir takratne dobe dovoljuje manj sekantno pripoved, ravnotežje prizorov sem se moral bolj posveščati. Od melodrame in kiča do spodobne pripovedi motiva »Čvetja« je zelo kratak korak. Prav gotovo pa sem postal tudi bolj pozoren do

ODBOJKA

OD DANES DALJE

Tudi v prvenstvu mladincev naše šesterke med favoriti

S svojimi ekipami bodo slovenske barve branili Bor, Breg, Sloga, Sokol in Kontovel

Odbojkarsko prvenstvo deklic in dečkov se še ni končalo, ko že pričenjajo spopade za točke mladinskih in mladinskih. Pri deklicah in dečkih je izločilni del že končan. Pri fantih je premočno zmagal Libertas iz Rocola. Zastopnice Sloga in Brega pa so v teh uvodnih spopadih pozele velik uspeh z osvojitvijo prvih mest v svojih skupinah. Ti dve šesterki bosta odigrali še odlično srečanje za končnega pokrajinskega zmagovalca. O tem prvenstvu bomo še pisali v prihodnjih dneh.

Danes pa moramo spregovoriti o prvenstvu mladink in mladincev, ki se je šele pričelo.

Pri mladincih se je prijavilo samo

DOMAČI ŠPORT

DANES

NEDELJA, 2. DECEMBRA 1973

ODBOJKA

ŽENSKA B LIGA

10.00 v Valdagnu

Marzotto — Bor

MLADINCI

10.00 v Trstu, Rocol

Libertas Rocol — Bor

11.00 v Dolini

Breg — Inter

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Standzeu

Juventina — Campanelle

14.30 v Bazovici

Zarja — Libertas

14.30 v Dolini

Breg — Inter SS

14.30 v Krizu

Vesna — Primorje

MLADINCI

10.30 na Padričah

Gaja — CGS

10.30 v Nabrežini

Libertas S. Marco — Primorje

12.15 pri Sv. Sergiju

Campanelle — Breg

NARAJAJNIKI

9.25 pri Sv. Sergiju

Cremcaffé — Union

11.15 v Trstu, stadion «1. maja»

Tergeste — Breg

KOŠARKA

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

11.00 na Kontovelu

Kontovel — Libertas Trst

NARAJAJNIKI

8.00 v Trstu, Ul. Monte Cengio

Lloyd Adriatico — Kontovel

SMUČANJE

SREČANJE NA SNEGU

10.00 na Proseku

Prireja SPDT

10.00 na Opčinah

Prireja SPDT

10.15 v Bazovici

Prireja SPDT

JUTRI

PONEDELJEK, 3. DECEMBRA 1973

ODBOJKA

MLADINKE

20.00 v Trstu, pri Banhi

Sloga — UGSS

SPECTATOR:

81.

MAFIJA VČERAJ in DANES

Američane marsikaj zanima ob odkritjih Joa Valachija. Njih seveda predvsem zanima tihotapljenje mamil, iščejo «kanale», po katerih prihajajo mamila z bližnjega vzhoda preko Italije. Prepričani so, da bi bili te «kanale» že odkrili, če bi italijanska vlada že prej pristala na sodelovanje, ki ga je zdaj sama zahtevala.

II. DON GENCO RUSSO NA ZATOZNI KLOPI

Poslednji, današnji šef sicilijanske mafije, naslednik Dona Calogera Vizzinija se piše Giuseppe Russo. Star je 71 let, trenutno je v deportaciji na severu Italije.

Pravijo mu tudi Don Genco ali «Jo Peppino». Tisto, kar je njegova last, je vredno milijardo lir! Vse to si je pridobil z mafijskimi metodami, to pa pomeni s kriminalom!

Toda Don Genco ne bo nikoli priznal teh stvari: Da je šef mafije, da sploh ve za mafijo, da je storil kak kriminal in da je bogat. Nasprotno, vedno bo trdil, da je samo boje stoječ kmetovalec, ki veliko dela od zore do mraka na svojih poljih, okrog svoje živine in mora štediti ter živi skromno življenje.

V ilustriranem tedniku «Il Tempo» je izšlo decembra 1960

NAMIZNI TENIS

DANES V MOŠKI C LIGI

Sokol v Tržiču

Nabrežinci so pred zaključno tekmo prvega dela prvenstva razpoloženi optimistično

Danes bodo Nabrežinci zaključili prvi del prvenstva z gostovanjem v Tržiču, kjer se bodo srečali s tamkajšnjo ekipo S. Michele. Tržiški predstavniki so trenutno s Sokolom na predzadnjem mestu lestvice s samo dvema točkama. Edino zmago so dosegli proti ekipi iz Vicenze, s katero so naši fantje zmagali. Pomniti moramo, da ima Sokol tekmo več in to prav proti našim S. Michele še igrati. Torej nedeljska tekma bi morala biti povsem uravnotežena, saj si bosta stala nasproti dva enakovredna nasprotnika, ki sta se v zadnjem času že večkrat srečala. Doslej so Nabrežinci vedno zmagali, edino lansko leto so prav v finalu tekem za «Pokal Trst» klonili. Nasprotno ekipo sestavljajo sami tretjekategorniki, katere odli-

kuje predvsem zagrizenost, tehnično pa so nekoliko slabši od naših igralcev.

Sokolove barve bodo branili Fabjan, Pertot in Sanna, ki so trdno odločeni, da osvojijo drugi par točk in s tem nekoliko izboljšajo svoj položaj na lestvici. Prepričani smo, da nas tokrat naši igralci ne bodo razočarali in bodo končno le igrali tako, kot res znajo.

Tekma S. Michele — Sokol bo danes ob 10. uri v Tržiču, na sedežu oratorija S. Michele.

n. k.

KOŠARKA

V PRIJATELJSKIH TEKMAH

Breg napreduje

Mladi košarkarji Brega so se v četrtak pomerili v dveh srečanjih z ekipo Servolane.

LETNIK 1964

Servolana — Breg 23:19

Mladi Brežani, ki so komaj začeli gojiti košarko, so se trdovratno upirali bolj izkušenim predstavnikom Servolane. Naši košarkarji so bili gostom stalno za petami in so srečanje izgubili s tremi pikami razlike. V vrstah Brega sta se izkazala Florijan Žerjal in David Čok.

LETNIK 1962

Servolana — Breg 46:41

Tudi v tem srečanju niso Brežani igrali podrejene vloge. Predvsem so presenetili v napadu, saj so dosegli nekaj lepih košev s protinapadi. V obrambi pa so pokazali napredek. Servolana si je priborila zmago predvsem zaradi večje izkušenosti. Naj omenimo še, da je v obeh tekмах domače košarkarje vodil mladi Franko Kraljič, kar kaže, da postaja zanimanje za košarko in tudi za trenerstvo v tej občini spodbudno.

Trener Servolane Carlo Sancin je bil po tekmi zadovoljen. Rekel je: «Bregu se zahvalujemo, da nas je povabil na ta srečanja v tej lepi telovadnici. Brežani so me presenetili, saj nisem pričakoval takšnega odpora. Upam, da se bomo kmalu ponovno srečali.»

b. l.

BOKS

PARIZ, 1. — Boksarsko srečanje med Monzonem in Napoleonom — zadodetile naslova svetovnega prvaka srednje kategorije, ki bi moralo biti 8. decembra, so prenesli prve mesece prihodnjega leta.

TENIS

PARIZ, 1. — Ameriška teniška igralca Chris Evert je osvojila že tretjo zaporedno zmago na turnirju v Južni Afriki in je tako prekosila svojo rojakinjo Kingovo.

ŠPORT NA ZNAMKAH

FRANCIJA (2.)

Leta 1966 so proslavljali tudi 60-letnico modernih olimpijskih iger. Na znamki za 30 fr. so Francozi prikazali barona De Coubertaina, stadion, olimpijske kroge ter tekmovalca med prisego.

Ob priliki svetovnih športnih iger visokolevce je izšla leta 1967 znamka za 18 fr., leto kasneje pa najzanimivejša športna serija, kar jih je Francija izdala. Na štirih znamkah so prikazane tradicionalne športne panoge: balinanje (12 fr.), dvoboj v čolnu (15 fr.), lokostrelec (18 fr.), rokoborba iz Bretanije (25 fr.). Dva od teh športov sta pri nas polnoma neznanca. Začetnik pri dvoboju v čolnu: v vsakem čolnu sta dva veslača in en tekmovalac, ki je privezan z dolgo vrvjo na tekmovalca v drugem čolnu. Zmaga tisti, ki svojo nasprotnika spodrina tako, da ta pade v vodo. Ta športna panoga je v Franciji zelo znana in priljubljena.

Bretanska rokoborba pa je le sta-

Svetovno prvenstvo leta 1963 v Vičjuju (goraj) in 24-urna avtomobilska dirka leta 1973 v Le Mansu

rejša oblika današnje «švicarske rokoborbe». Ta se od drugih razlikuje v tem, da se nasprotnika borita ob-

lečna in skušata drug drugega vresko na tla z vlečenjem za razne dele obleke.

Mesto Le Havre je bilo leta 1966 sedež mednarodnega šahovskega turnirja. Ob tej priliki je izšla znamka za 60 c., na kateri je prikazana šahovnica, konj, beli kralj in črna kraljica.

Leta 1969 pa je bilo v Bourg-St. Maurice v Savoiji svetovno prvenstvo v kanuju in kajaku. Na znamki, ki je tedaj izšla, je prikazan tekmovalac, ki se bori z derovo vodo. Leta 1970 je ob priliki sedmega svetovnega prvenstva v rokometu izšla znamka za 80 c. (igralce strelja v vrata). Istega leta je bilo v Saint Etienne svetovno atletsko prvenstvo za paraplegike. Izšla je znamka za 45 c., ki prikazuje metalca kopja v invalidskem vozičku. Le nekateri države so se spomnili le teh postranskih športnikov, ki z izredno voljo nadoknadijo svoje telesne pomanjkljivosti in jih tudi premagujejo. Skoro istočasno je bilo

v Franciji tudi prvo mladinsko atletsko prvenstvo: na znamki za 45 c. je prikazan skakalec s palico.

Leta 1971 je bil v Lyonu svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju. Znamka za 80 c. prikazuje par med tekmovalcem.

Omenili bomo še tri znamke, ki obravnavajo nekoliko neobičajne športne panoge. Med leti 1923 in 1929 je Francoz Alain Gervault sam okrožil zemljo na svoji jadrnici. V njegovo čast je izšla leta 1970 znamka za 70 c., na kateri je prikazana jadrnica med ekvatorialnimi otoki.

Leta 1972 je izšla znamka za 40 c., posvečena letu turističnega peščenja. V Franciji so namreč skoli vse leto propagirali in skušali v ljudeh vzbuditi zanimanje za spretnosti in izlete v naravo. In končno je letos izšla znamka za 60 c. ob priliki najslavnejše francoske avtomobilske dirke formule 1 in sicer «24 ur v Le Mansu». V ozadju sta prikazani dve uri, v ospredju pa dirkalni avto. Vse pa popusti prijetna modra barva.

Igor Varl

OBVESTILA

DANES NA RADIU TRST A

Danes bo na spredu jubilejna oddaja športa in glasbe, ki je prišla do stote številke. Ob tej priložnosti bodo v današnji oddaji (od 16. do 17. ure) sodelovali predstavniki slovenskih športnih društev v Italiji, častniki in nagajeni športniki.

Največ pozornosti bo posvečeno slovenskemu drugoligaskemu derbiu med Vesno in Primorjem v Krizu, tekmi med Triestino in Vičevcem, jugoslovanski in italijanski prvi ligi ter ostalemu domačemu športu. Predvideni so tudi intervjuji z gosti jubilejne oddaje.

SPDT sporoča udeležencem letošnjega smučarskega tečaja v Trbižu, da ni prišlo v zvezi s tem tečajem do nobenih sprememb.

Nisem podedoval od njega kakšnega vodstva mafije, ker nisem niti vedel, da bi bil kakšen šef mafije. Rad sem ga imel in cenil, ker je bil pravičen človek, moder in moj prijatelj. Spoznal sem ga pred tridesetimi leti, ker so polja, ki sem jih obdeloval, mejila z njegovimi polji. Res je bil močan človek, ker je bil moder človek in imel je močne prijatelje, ki so cenili, kot jaz, njegovo modrost. Ko je umrl, ko smo ga pokopali na pokopališču v Villalbi, nisem imel nobenega govora, nisem, kot pravijo, rekel, da prevzemam od njega vodstvo mafije. Jokal sem za mrtvim prijateljem. Okrog groba pa so bili številni znani in močni ljudje.

In to je bilo vse!

Genco Russo je prišel iz zelo revne kmečke družine, «kariero» pa je začel kot pastir na fevdu, to je velikem posestvu princeza Lanza di Trabilla. Iz pastirja je postal *campiere*, to je poljski čuvaj, tedaj pa je začel grabiti zemljo okrog sebe.

Njegovi prijatelji danes pravijo zanj, da «ne ve, niti na kateri strani je treba držati puško», vendar je vse to v svoji mladosti zelo dobro znal.

Med leti 1921 in 1925 je bilo v Mussomelliju in okolici umorjenih osem ljudi. Padali so v skrivnostnih okoliščinah drug za drugim v teh štirih letih. Smrtili so Genca Russa.

12. aprila 1922 je odgovarjal pred sodiščem za krajo. 2. junija 1925 je odgovarjal pred sodiščem zaradi «zdrževanja s kriminalnim namenom».

29. decembra 1928 je bil pred sodiščem, ker ga je bremenila vrsta obtožb: grabež, kraja, umor, uzurpiranje itd.

23. decembra je odgovarjal za umor in nasilje.

18. januarja 1930 za umor, težki grabež, oziroma za krajo govedi, konj in ovac.

V vseh teh primerih je bil oproščen ker — ni bilo dokazov!

Anketa Primorskega dnevnika

ŠPORTNIK MESECA

— november —

1. SONJA MILIČ (namizni tenis)	15
2. SILVANA VESNAVER (namizni tenis)	8
3. SONJA PERNARČIČ (odboj.) in JORDAN MARUŠIČ (kosarka)	7
5. Miloš Milič (nog.), Klavdij Stare in Peter Žerjal (oba kos.)	5

SKUPNA LESTVICA PO ENAJSTIH MESECIH

1. SONJA MILIČ	123
2. SILVANA VESNAVER	79
3. E. PODBERŠČEK in D. PETAROS	46
5. M. Kraljič	42
6. J. Marušič	36
7. A. Macarol	34
8. V. Cesar	33
9. Z. Hrovatin	31
10. P. Sedmak	30
11. I. Starnad - N. Maver	22
12. B. Fabjan - A. Sedmak	21
15. Sonja Pernarčič	18
16. A. Germani, A. Kriznič, P. Ota in Fabij Ruzier	16
20. N. Režula - S. Udovič	15
22. F. Guštin in L. Škerlavaj	14
24. D. Blažina, A. Sosič in D. Svab	12
27. K. Ožbot, T. Pavletič in K. Kostnapfel	11
30. A. Žigon	10
31. V. Kralj in B. Škrk	9
33. L. Caharija	8
34. Plesničar, A. Sedmak in L. Fučka	7
37. M. Gršič - K. Stare	6
39. P. Žerjal, M. Milič, D. Jelinčič, B. Škerk, M. Klanjšček in M. Dell'Anno	5
45. S. Verginella, G. Husu, N. Radović, M. Klajban, A. Strelejš in L. Šusteršič	4
51. E. Guštin, F. Meneghetti, V. Veljak, K. Baycon, M. Žagar in I. Plesničar	3
57. B. Furlan, V. Pertot, S. Antoni, A. Stare, D. Škoka, E. Pertot, T. Develak, G. Vesel, N. Rauber, A. Kralj, M. Renar, N. Zidarič, in D. Slavec	2
70. V. Vatovec, A. Zavadal, M. Kralj, M. Ban, E. Kraus, O. Pavletič, L. Lovrečič, F. Favento, R. Tenace, G. Marson, B. Gršič, G. Danen, A. Stokla, D. Danen, A. Kapun, A. Čuk, Mira Gršič, S. Benčina, K. Purič, B. Škerk in E. Purič	1

GOST ANKETE

Mario Hrovatin je voznik tovornjaka in sledi tako našemu športu pretežno le po radiu in časopisih. «Če ste ob nedeljah doma, si ogledate kakšno športno srečanje naših ekip?»

«Boj poredkoma. V glavnem pričam ali pa kaj postorim po urtu.»

«Ste se kdaj ukvarjali s športom?»

«Včasih. Pred leti smo igrali namizni tenis v neki gostilni blizu ki na Eden, kjer so imeli mizo.»

«Pa danes?»

«Glede na to, da dosti sedim, bi vsekakor potreboval več gibanja. Toda, sem preveč utrujen...»

«Se vaši otroci ukvarjajo s telesno kulturo?»

«Nimam otrok.»

«Imate kakšno željo v zvezi z našim športom?»

«Da! Namreč, naj se še naprej tako razvija kot doslej, da bom lahko videl kako tekmo, ko bom v pokolu.»

NOGOMET

RIO DE JANEIRO, 1. — Brazilci so se morali za prihodnje svetovno nogometno prvenstvo odpraviti še enemu «asu». Zaradi poškodb na nogi ne bo mogel odgovoriti v Münchnu Gerson, ki si je med treningom zelo hudo pretegnil mišice. Gerson se je tako pridružil Peleju, ki se je sam odpovedal reprezentanci, in Tostau, katerega so operirali na oči.

Med leti 1921 in 1925 je bilo v Mussomelliju in okolici umorjenih osem ljudi. Padali so v skrivnostnih okoliščinah drug za drugim v teh štirih letih. Smrtili so Genca Russa.

12. aprila 1922 je odgovarjal pred sodiščem za krajo. 2. junija 1925 je odgovarjal pred sodiščem zaradi «zdrževanja s kriminalnim namenom».

29. decembra 1928 je bil pred sodiščem, ker ga je bremenila vrsta obtožb: grabež, kraja, umor, uzurpiranje itd.

23. decembra je odgovarjal za umor in nasilje.

18. januarja 1930 za umor, težki grabež, oziroma za krajo govedi, konj in ovac.

V vseh teh primerih je bil oproščen ker — ni bilo dokazov!

(Nadaljevanje sledi)

TRŽAŠKI DNEVNIK

OD PRETEKLEGA ČETRKA

V Dutovljah stalna umetniška galerija

Odprl jo je akademski slikar Janez Potočnik

V četrtek je v stari šoli v Dutovljah odprl galerijo — stalno razstavo umetniških slik akademski slikar Janez Potočnik. Ob tem za Dutovlje in okolico pomembnem dogodku, so bili prisotni predstavniki družbeno - političnega in kulturnega življenja sežanske občine. Velja omeniti, da je Janez Potočnik, ki sedaj živi v Dutovljah, v povojnem obdobju, vse do leta 1965, poučeval likovno vzgojo na šolah v Tomaju, Sežani in Hrneljah.

Slikar Janez Potočnik se je rodil 10. maja 1892 v Škofji Loki. Že mlad se je začel zanimati za slikarstvo, česar njegovi starši niso preželi. Da pa je Janez nadarjen za slikanje, je ugotovil tudi družinski prijatelj Potočnikovih, veliki slovenski slikar impresionist Ivan Grohar, ki je dal mlademu Potočniku prve napotke v slikanju. Grohar je tudi prepričal Potočnikove, da so dovolili mlademu Janezu študij na slikarski akademiji v Muenchnu. Pomagal mu je izbrati risbe in slike, na podlagi katerih je bil Janez Potočnik sprejet na akademijo. Pozneje se je Janez izpopolnjeval tudi na beograjski akademiji, na katero je bil sprejet tudi na priporočilo slavnega slikarja Riharda Jakopiča. Tu je obiskoval tudi poseben tečaj risanja akta na Kolarčevi univerzi. Pred drugo svetovno vojno pa je bil Janez Potočnik na izpopolnjevanju v Benetkah, kjer je delal skupaj s slovenskim slikarjem Tonetom Kračjem.

Po vojni je Janez Potočnik priredil nekaj razstav, med drugim tudi v Sežani in Novi Gorici. Najčisteje je objekt njegove umetniške izpovedi krajina. Tako je znal tenkočutno preiti v barve tudi le-

pote Krasa. Pri tem pa je ostal zvest realizmu in naturalizmu.

Potočnikova galerija v Dutovljah, kjer je sedaj razstavljenih nad štirideset del, je nedvomno kulturna pridobitev, ki zasluži pozornost javnosti. Slikarjeva odločitev, da v kraški vasi odpre umetniško galerijo, je dragocena tudi zategadelj, ker je v njej možno spoznati slikarjevo željo, da bi dal svoj prispevek h kulturnemu razvoju Dutovelj in Krasa, kjer likovna umetnost še ni zavzela ustreznega mesta na področju kulturnega dogajanja. Pri tem pa je slikar pravzaprav svoje hotenje združil z družbenim interesom.

D. M.

ITALPLAST

TRST - TRG OSPEDALE 6/7

BOGATA ZALOGA

moquette

topli azbestni podi

preproge za hodnike

tepihi za spalnice, dnevne sobe, kopalnice

zložljiva vrata iz plastike in lesa

ploščice iz plastike

OBIŠČITE NAS - GOVORIMO SLOVENSKO!

PISMA UREDNIŠTVU

Elektronski možgani in slovenska imena

Spoštovano uredništvo!

Ne da bi bil kaj poizvedoval, sem v zadnjem času izvedel kar za dva primera, da so občinski elektronski možgani pri sestavljanju zapisnika o cestnoprometnem prekršku popačili primke slovenskega občana. Kaj pravi na to občinski odbornik na policijo in tržno nadzorstvo? Da so se občinski elektronski možgani že na samem začetku skisali? Da vodijo elektronske možgane šovinistični supermožgani? Da bi Slovenci lahko že nehali sitnari? Da bi Slovenci morali imeti nekoliko razumevanja za psihološko stanje in počutje someščanov italijanske narodnosti? Ali modro molči?

Zelo Vam bom hvaležen, če mi boste lahko posredovali kak stvaren odgovor.

Z odličnim spoštovanjem Samo Pahor

Trst, 1. decembra 1973

Glas invalida NOB

Spoštovani »Primorski«!

Sem italijanski državljani slovenske narodnosti. S sinom, ki Trenutno služi vojaščino, živiva sama odkar mu je bilo štiri leta. Zaradi visoke invalidnosti iz časov partizanstva sem po petih letih službovanja (kolikor zadostuje za civilno invalidnost) postal invalid INPS. Že tretje desetletje se, kot drugi pripadniki partizanskih enot, borim za priznanje vojaške invalidnosti. Ves moj boj in boj drugih je bil doslej zaman, čeprav je tudi italijanska republika »zrasla iz odporniškega gibanja«. Po večkratnih poviških mesečnih prejemkov od socialnega zavoda INPS in po dolgih demokratičnih parlamentarnih razpravah, sem do preteklega decembra prejemal mesečni znesek 13.000 lir. V tem letu sem po vladno-sindikalnem sporazumu končno začel prejemati astronomski mesečni znesek 22.000 lir. Zaradi visoke 90-odstotne invalidnosti tretje skupine in zaradi rahlega zdravja sem pogosto v bolnišnici, dolge mesece pa ležim doma. V vseh teh letih mi je sin v edino materialno in moralno pomoč. Ker nimam drugih dohodov, sem pričakoval, da bodo sina opustili vojaščine. Zaman sem se trudil, da bi to dosegel. Pač, kot pripadnik »resistence« sem dosegel veliko »zadostčenje«, da so dali sinu brezplačno vojaško vozovnico do Kalabrije (Cosenze), povrh pa še privilegij, da je v kuhinji, kjer se bo lahko kaj naučil, da bo po povratku ku-

hal doma očetu, tistemu očetu, ki se je žrtvoval tudi za to, da bi Italija postala demokratična država.

Ko bodo na majski konferenci o narodnostnih manjšinah govorili o naši slovenski manjšini v Italiji, jim bo treba tudi povedati, da smo del naroda, ki se je največ žrtvoval v boju proti fašizmu in da se tudi glede bivših slovenskih borcev NOB izvaja diskriminacija, ki ni vredna države, ki je zrastle iz protifašističnega boja.

Zato, da bodo vsi vedeli, kako se nam, bivšim borcem in invalidom NOB godi, pišem tebi, dragi »Primorski dnevnik«, ki si nastal v boju proti fašizmu in ker si tudi danes branitelj naših demokratičnih pravic. Oprosti mi, ker ti pišem to pismo, toda tudi tvoj glas lahko meni in takim, ki so v podobnem položaju kot jaz, pomaga.

S. E. - Dolina (Sledi lastnorčni podpis)

OD JUTRI DO PETKA

Stavka zavarovalnih agentov

Vsedržavni sindikat zavarovalnih agentov je potrdil stavko, ki bo trajala od 3. do 7. decembra. Zavarovalne agencije bodo zaprli zaradi prekinitve pogajanj z vsedržavnim združenjem zavarovalnih družb ANIA. Ta pogajanja bi morala privedi do rešitve vprašanj, ki so življenjskega pomena za zavarovalne agente.

MEDNARODNE AVTOBUSNE PROGE

TRST — KOPER

Odhodi iz Trsta: 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00.

Odhodi iz Kopra: 7.00, 9.00, 12.00, 16.00, 18.00, 21.00.

TRST — PIRAN

Odhodi iz Trsta: 10.15.

Odhodi iz Pirana: 12.00.

TRST — BUJE

Odhodi iz Trsta: 7.00, 14.00.

Odhodi iz Buj: 9.15, 17.00.

TRST — NOVIGRAD

Odhodi iz Trsta: 7.50, 14.50.

Odhodi iz Novigrada: 10.30, 17.30.

TRST — PORTOROŽ — POREČ — ROVINJ — PULJ

Odhodi iz Trsta: 7.25.

Odhodi iz Pulje: 15.40.

TRST — REKA

Odhodi iz Trsta: 8.10, 12.00, 14.45, 17.30, 18.00, 20.15.

Odhodi iz Reke: 3.00, 4.30, 5.15, 14.30, 17.30.

TRST — LJUBLJANA

Odhodi iz Trsta: 7.15, 15.00, 18.00.

Odhodi iz Ljubljane: 3.00, 7.30, 16.00.

TRST — ZAGREB

Odhodi iz Trsta: 15.00, 18.00.

Odhodi iz Zagreba: 1.00, 5.30.

TRST — AJDOVŠČINA

Odhodi iz Trsta: 14.15.

Odhodi iz Ajdovščine: 9.50.

• VSI ODHODI IZ AVTOBUSNE POSTAJE NA TRGU LIBERTA

VLAKI NA PROGI TRST-OPČINE

TRST 7.10 20.35

Grljan — 20.43

Križ — 20.47

Nabrežina — 20.53

Opčine — 21.05

OPČINE 19.34 21.11

Nabrežina — 21.22

Križ — 21.27

Trst — 20.03 21.38

Pojasnilo avtobusnega podjetja »La Carsica«

V zvezi s člankom, ki smo ga objavili včeraj pod naslovom »Na progah »Carsice« morajo voziti Aegatovi avtobusi« nam je uprava podjetja pojasnila, da je sklenila ojačati praznične proge na Krasu na lastno pobudo in ne po nasvetu svojih uslužbencev. Večina uslužbencev, nadaljuje sporočilo »La Carsice«, pa noče delati ob praznikih, da bi tako olajšali težave prebivalstvu, čeprav jim je uprava ponudila nadomestni počitek med tednom in tri tisoč lir doliče. Tako na praznične dni dela samo 14 uslužbencev od skupnih 34.

VOZNI RED KRAJEVNIH VLAKOV

	TRST	5.29	6.25	10.08	10.53	12.43	13.45	14.22	16.45	18.04	19.32	20.02	22.40
Grljan	—	—	—	10.16	11.01	12.52	—	14.30	16.56	—	19.41	20.11	22.48
Križ	—	—	—	10.21	—	12.56	—	14.34	17.00	—	—	20.16	22.53
Nabrežina (Križišče)	5.43	6.40	10.26	11.08	13.01	14.00	14.39	17.05	18.21	19.50	20.22	22.58	—
Sesljan - Vižovlje	5.46	6.43	10.28	11.11	13.04	14.03	14.42	17.09	18.24	19.53	20.26	23.01	—
Devin	—	—	—	—	13.07	14.07	—	—	18.29	19.56	—	—	—
Tržič	5.54	6.52	10.36	11.19	13.14	14.13	14.50	17.18	18.37	20.03	20.35	23.09	—
TRŽIČ	6.46	7.00	8.21	11.37	14.34	17.40	18.48	19.15	20.40	21.52	22.28	0.08	—
Devin	6.56	7.08	—	—	—	—	—	—	20.46	—	—	—	—
Sesljan - Vižovlje	7.01	7.13	8.29	11.46	14.44	17.48	18.56	19.25	20.50	22.01	22.36	0.17	—
Nabrežina (Križišče)	7.07	7.18	8.33	11.50	14.48	17.52	19.01	19.29	20.54	22.05	22.40	—	—
Križ	7.11	7.22	8.37	—	14.51	17.56	—	—	—	—	22.44	—	—
Sesljan	7.15	7.26	8.40	11.56	14.55	17.59	19.08	19.35	21.00	22.12	—	—	—
Trst	7.25	7.36	8.50	12.05	15.04	18.08	19.17	19.44	21.09	22.20	22.55	0.33	—

TENIS

Finale Davisovega pokala

Avstralija vodi proti ZDA s 3:0

»Kenguriji« so tako (nepričakovano) že v drugem dnevu osvojili končno zmago

CLEVELAND, 1. — Avstralija vodi proti ZDA v finalnem srečanju teniškega tekmovalca za Davisov pokal v Clevelandu po drugem dnevu s 3:0.

V prvem srečanju posameznikov je Avstralec John Newcombe premagal Amerikanca Stana Smitha s 6:1, 3:6, 6:3, 3:6 in 6:4, v drugem pa je 35-letni Rod Laver premagal 27-letnega Toma Germana z 8:10, 8:6, 6:8, 6:3 in 6:1.

V drugem dnevu sta v srečanju dvojic Avstralec Newcombe in Laver odpravila ameriški par Smith-Van Dillen s 6:1, 6:2 in 6:4. Avstralsci so si tako že zagotovili končno zmago v tem tekmovalcu, v katerem so držale ZDA Davisov pokal v svojih rokah že od leta 1968. Vodstvo s 3:0 že po drugem dnevu predstavlja v bistvu majhno presenečenje. Po napovedih teniških izvedencev bi morali Avstralsci namreč včeraj osvojiti le eno točko, kajti Smith je bil v dvoboju z Newcombom favorit.

Vsa srečanja so odigrali na izredni tehnični ravni in so navdušila številno občinstvo, ki je napolnilo tribune športne dvorane.

V polfinalu teniškega tekmovalca za pokal švedskega kralja vodi v Stockholmu po prvem dnevu Velika Britanija proti švedski z 2:0.

V drugem polfinalu v Reggio Emilia pa vodi Italija proti Franciji prav tako z 2:0.

NOGOMET

V 1. zvezni nogometni jugoslovanski ligi so včeraj odigrali dve tekmi. OFK Beograd je premagal ljubljansko Olimpijo z 1:0, Borac pa je v Banjaluki igral s Hajdukom neodločeno 0:0.

PORT AU PRINCE, 1. — Na kvalifikacijskem srednjameriškem nogometnem turnirju za SP 1974 je Mehika igrala z Gvatemalo neodločeno 0:0, Honduras pa je premagal Trinidad z 2:1.

Začasna lestvica je taka: Honduras 2 točki, Gvatemala in Mehika 1, Trinidad in Tobago 0 točk.

V promocijskem košarkarskem prvenstvu je v Dolini Bor premagal Villesse s 86:76.

V okviru mladinskega prvenstva pa je v Nabrežini Polet tesno odpravil Servolano s 76:74.

Na prvem mednarodnem smučarskem tekmovalcu te sezone je v slalomu v Neustiftu na Tirolskem zmagal predstavnik Italije Erwin Stricker, pred rojakom Schmalz-lom, Avstrijcem Pechtlom in drugimi.

JOHANNESBURG, 1. — Amerikane Bob Foster je ohranil svoj naslov svetovnega prvaka srednjetežke boksarske kategorije. Po točkah je premagal Južnoafrikanca Pierra Fouriera.

ODBOJKA

V MOŠKI C LIGI

Prva zmagaja Krasa

V Nabrežini je sinoči v moški odbojarski C ligi Kras izbojeval svojo prvo letošnjo zmago. Po dramatični igri je odpravil Caldini s 3:2 (8:15, 13:15, 15:6, 15:12, 15:12).

V italijanski moški odbojarski A ligi je v Pisi domači CUS premagal tržaško Arc Lineo s 3:0 (15:5, 15:13, 15:12). Po tem porazu je Arc Linea na predzadnjem mestu lestvice.

SNEŽNE RAZMERE

Medtem ko smučarji v Julijskih Alpah niso še skoraj nič zasnežena, poročajo s Črnega vrha nad Idrijo, da je tam zapadlo 30 cm snega in je smuka zelo dobra.

COOP

1903-1973
sedemdeset let
Vam
na uslugo

v dneh 3., 4., 5. decembra

10%

popusta na vse blago COOP
v SUPERCOOP in trgovinah
ustanove

COOPERATIVE OPERAIE

DELAVSKE ZADRUGE

največja organizacija samopostrežne trgovine v deželi

TRŽAŠKA POKRAJINA - Supercoop - drevored XX settembre 28 - ul. Cavana 13 - ul. dell'Istria 14 - ul. Roma 7, Milje - drevored d'Annunzio 28 - ul. S. Teresa 1 - ul. Felluga 44 - ul. del Teatro Romano 2 - drevored Campi Elisi 14 - Proseška 2, Opčine - ul. dell'Istria 41 - ul. Batagely, Naselje sv. Sergija - ul. Flavija 5 - drevored R. Sanzio 19/2 - ul. Vergerio 9/a - ul. Palestrina 3 - ul. Montorsino 4/c - Trgovine - trg Perugino 7 - ul. de Amicis 6 - ul. d'Alviano 31/1 - Miramarski drevored 181 - Prosek 161 - ul. Aquileia 7 - Križ 144 - ul. Tigor 15 - ul. Zandonai 12 - ul. Lorenzetti 32 - ul. Cerreto 2 - trg S. Giovanni 6 - Pokrita tržnica - GORIŠKA IN VIDEWSKA POKRAJINA - Supercoop - Cervignano, ul. Roma - Krmin, ul. Sauro - Tržič, trg Cavour 31 - Gradež, ul. Caprin - Gradišče, ul. Trieste - Trgovine - Moša, ul. Stazione 22 - Gradež, trg Oberdan 3 - Pieris, trg Garibaldi 28 - Gorica, ul. del Carso 10 - Gorica, korzo Verdi 37.